

Рівненський державний гуманітарний університет
Наукова бібліотека
Кафедра бібліотекознавства і бібліографії

**РОЛЬ БІБЛІОТЕК ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ПІДТРИМЦІ
ОСВІТИ ТА НАУКИ В КОНТЕКСТІ
МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*(Збірник матеріалів
V-ї науково-практичної конференції
30 серпня 2011 р.)*

Рівне 2011

УДК 027.7:378
Р68
ББК 78.34(4Укр)

Роль бібліотек вищих навчальних закладів в інформаційній підтримці освіти та науки в контексті модернізації вищої освіти : зб. матеріалів V-ї наук.-практ. конф., 30 серпня 2011 р. / ред. С. Н. Грипич, Г. П. Семенюк. – Рівне : РДГУ, 2011. – 131 с.

Відповідальний за випуск:

С. Н. Грипич – доцент,
директор наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету

Укладачі:

С. Н. Грипич – доцент,
директор наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Г. П. Семенюк – заступник
директора наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Рецензенти:

М. Б. Шатрова – канд. іст. наук,
доц. кафедри бібліотекознавства
бібліографії
Рівненського державного
гуманітарного
університету.

Л. П. Пасічник – канд. іст. наук,
доц. кафедри бібліотекознавства і
бібліографії
Рівненського державного
гуманітарного
університету.

Збірник матеріалів V-ї науково-практичної конференції вміщує тексти доповідей, у яких багатоаспектно розглядається діяльність наукових бібліотек ВНЗ 3-4-го та 1-2-рівнів акредитації Рівненської області, зокрема наукової бібліотеки РДГУ, Національного університету водного господарства та природокористування, Національного університету «Острозька академія», бібліотеки Сарненського педагогічного коледжу РДГУ, а також кафедри книгознавства, бібліотекознавства та бібліографії РДГУ.

Рекомендовано до друку
методичною радою наукової бібліотеки РДГУ
(Протокол № 18 від 15.09.2011 р.

©Наукова бібліотека РДГУ
Рівне, вул. Остафова, 31
<http://nlibrary-rdgu.rv.ua>
library@rshu.edu.ua

УДК 027.7:378

С.Н.ГРИПІЧ

доцент,
директор наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного
університету

РОЛЬ БІБЛІОТЕК ВНЗ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ПІДТРИМЦІ ОСВІТИ ТА НАУКИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Резюме. В статті висвітлено роль бібліотеки ВНЗ як важливої складової інформаційного забезпечення навчального, наукового та виховного процесу вищого навчального закладу в світлі завдань модернізації освіти.

Ключові слова: модернізація, інновації, інформаційний ресурс, користувач.

Важливою ознакою останніх років стало реформування системи вищої освіти України, що базується на основі практичного приєднання до Болонського процесу та кредитно-трансферної системи навчання.

В умовах сучасних вищих навчальних закладів збільшується навантаження на бібліотеки, значно зростає їхня роль у навчальному, науковому та виховному процесах. Діяльність бібліотек спрямовується на виконання всіх стратегічних освітньо-виховних завдань, що полягає в поступовому переході на якісно новий рівень роботи – моделювання бібліотечного простору, який здатен задовольнити інформаційні потреби читачів шляхом створення максимально можливого, за наших умов, доступу до бібліотечних ресурсів, створення такого середовища, компоненти якого відповідають особливостям розвитку читачів, допомагають реалізувати їх різноманітну мотивацію.

Наукова бібліотека, будучи одним із важливих підрозділів ВНЗ, ставить собі за мету не лише надання широкого спектру основних традиційних та додаткових бібліотечно-бібліографічних послуг на високому рівні, але й проведення моніторингу та аналізу потреб і запитів своїх користувачів.

Робота наукової бібліотеки РДГУ будується у відповідності до загальних тенденцій реформування вищої освіти України, а також на

основі та з урахуванням завдань і специфіки РДГУ. Бібліотека, як невід'ємна частина педагогічної системи університету, активно впливає на процеси навчання, виховання, надає допомогу в науковій діяльності, реалізуючи притаманні їй функції.

Нашими традиційними завданнями є: придбання, збір, аналітико-синтетичне опрацювання, збереження інформації на різноманітних носіях та організація доступу до них. Бібліотека здійснює документне та інформаційне забезпечення для всіх рівнів навчання (бакалаврів, спеціалістів, магістрів, аспірантів), науково-дослідних проектів університету та ін. Проводиться відповідна робота з розширення видового складу фондів (документних та електронних). Використання технічних нововведень та отримання інформації в інтерактивному режимі поєднується з безпосередньою роботою з книгами та іншими друкованими матеріалами.

Одне із основних завдань бібліотеки полягає в розширенні номенклатури послуг і збільшення об'єму інформаційно-бібліотечної діяльності, а також подальшому вдосконаленні та оновленні форм, методів і послідовності технологічних процесів, пов'язаних з автоматизацією та розширенням використання зовнішніх комп'ютерних мереж і технологій, формуванні електронної бібліотеки, функціонуванні і подальшому вдосконаленні інформаційного центру з питань педагогіки і психології, центру молодого дослідника та центру правових знань.

Наукова робота, в основному, зосереджена на проведенні наукових досліджень, аналітичній та видавничій діяльності.

Науково-методична робота стосується, насамперед, системи перспективного прогнозування, аналізу сучасної діяльності бібліотеки, надання цільової методичної допомоги, удосконалення системи підвищення кваліфікації.

Наукова бібліотека продовжує свою роботу з формування інформаційної культури студентів, яка включає не тільки традиційні бібліотечно-бібліографічні знання, але й уміння оперувати інформацією з використанням сучасних комп'ютерних технологій.

Значна увага приділяється набуттю і розповсюдженню культурних, духовних, моральних та етичних цінностей серед студентської молоді шляхом організації інформаційних, культурно-освітніх заходів.

Зусилля бібліотеки спрямовуються на розширення та удосконалення матеріально-технічної бази (отримання необхідного оснащення, проведення ремонтних робіт у приміщеннях бібліотеки) і

створення комфортних умов для самостійної роботи студентів, науковців та інших категорій читачів.

Наукова бібліотека діє в координації і взаємодії із структурними підрозділами РДГУ, бібліотеками інших навчальних закладів, державними і громадськими організаціями для більш ефективного виконання поставлених завдань навчального та наукового процесів.

Над якими б питаннями ми не працювали, все зводиться до єдиного, важливого – всіляко сприяти реформуванню та модернізації вищої освіти.

Тепер докладніше про роботу з інформаційної підтримки цих процесів.

Завданнями бібліотеки з обслуговування є: розширення кола користувачів, задоволення їх інформаційних запитів шляхом активного використання фондів, довідково-пошукового апарату, комп'ютерних технологій у відповідності до вимог Болонського процесу та інших освітніх, наукових та професійних завдань.

Бібліотека спрямовує свої зусилля на створення якісно нової системи обслуговування, яка повинна забезпечити оперативність, адекватність та повноту задоволення потреб користувачів, поєднання бібліотечного, довідково-бібліографічного та інформаційного обслуговування.

Наукова бібліотека продовжує використовувати традиційні форми роботи, які є ефективними в обслуговуванні користувачів. Читачам надаються консультації з питань підбору літератури, прищеплюються навички інформаційної культури. Ще одним завданням роботи наукової бібліотеки є організація самостійної роботи студентів. Особлива увага приділяється створенню максимальних умов для самостійної підготовки навчальних завдань, роботі над науковими проектами та індивідуально-особистісних зацікавлень у літературі та інформації. Самостійна робота студента – це робота, що планується, виконується за завданнями та за методичного керівництва викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота завершує всі види навчальної роботи. Ніякі знання, що не підкріплені самостійною діяльністю, не можуть стати ґрунтовними.

Обслуговування користувачів здійснюють **4 абонементи, 3 читальні зали та 15 кафедральних бібліотек**. Читачі абонементу нотного-музичної літератури мають можливість здійснювати підбір літератури в умовах відкритого доступу. В читальних залах читачі користуються послугами ксерокопіювання. Єдиний читацький квиток надає право користуватися інформацією в усіх структурних підрозділах бібліотеки.

Організація галузевих підрозділів обслуговування надає можливість знайомитись з більшою кількістю літератури і тим самим розширювати та поглиблювати знання з предметів, що вивчаються.

Дбаючи про комфортність, оперативність і ефективність обслуговування своїх користувачів і враховуючи їх потреби, особливо актуальним стало створення читального залу періодичних видань. Чому? А тому, що соціально-економічна сфера нашого суспільства знаходиться в постійних динамічних змінах та розвитку. У зв'язку з цим сучасні теми навчальних курсів швидко стають застарілими, що ускладнює їх вивчення по підручниках, які пишуться на доволі довгий період. Вихід з цієї ситуації ми побачили в підборі актуальних періодичних видань, рекомендованих викладачами відповідної дисципліни, та створення підборок з конкретного курсу із статей, розміщених у періодичних виданнях, в т. ч. на електронних носіях.

Читачам надається можливість користуватися послугами МБА. Фондами читальних залів університетської бібліотеки та довідково-пошуковим апаратом користуються студенти і науковці інших вищих навчальних закладів, учні ЗОШ та інші.

Здійснюється маркетингове дослідження інформаційних запитів читачів та їх аналітичне опрацювання; виконується кількісний і якісний облік за єдиним уніфікованим зразком, що дає змогу в повному обсязі дослідити спектр інформаційних потреб різних категорій користувачів, виявити недоліки окремих ланок системи бібліотечного і довідково-бібліографічного обслуговування, визначити тенденції їх розвитку. Постійно працюємо над вивченням читацьких потреб різних категорій користувачів відповідно до змісту запитів, форм запропонованих послуг, асортименту інформаційно-аналітичної продукції. На основі результатів цих маркетингових досліджень плануємо роботу з вдосконалення діяльності бібліотеки по обслуговуванню користувачів.

Всі процеси взаємопов'язані і знаходяться у взаємодії.

Культурно-просвітницька робота

Бібліотека вищого навчального закладу, будучи одним із його головних підрозділів, може не лише допомагати у вирішенні найскладніших проблем навчання і розвитку, але й сприяти виробленню ціннісних орієнтацій, впливати на формування в стінах закладу інтелектуального та культурного середовища – того особливого ґрунту, на якому спільні зусилля наші і викладачів принесуть плоди. Бібліотека здатна створювати атмосферу творчої зацікавленості в навчанні, науці, мистецтві, впливати на стан духу,

який не піддається жодним вимірам та оцінкам, проте лежить в основі моралі, сприяти вихованню українського громадянина. Саме на досягнення цього спрямовані зусилля колективу бібліотеки.

На сьогодні бібліотека, реалізуючи концепцію інформаційного суспільства, тобто зберігаючи, опрацьовуючи, поширюючи інформацію на традиційних і електронних носіях, займає ключову позицію серед тих, хто надає інформаційні послуги. Але погляд на бібліотеку тільки з точки зору інформаційних функцій є дещо однобоким. Бібліотека повинна зберігати соціальну та культурну пам'ять, що міститься в матеріальному предметі – книзі, розвивати в користувачеві постійну потребу в ній.

Яким є студент вже сьогодні? Яким він стане фахівцем завтра? Ці питання також знаходяться в полі зору наукової бібліотеки. Тому і культурно-просвітницька діяльність потребує інформаційної підтримки в процесі модернізації освіти.

Свою культурно-просвітницьку діяльність бібліотека університету буде здійснює у відповідності до методологічних положень, що визначають державну політику в галузі освіти і виховання. Але ми також враховуємо специфіку підготовки майбутніх фахівців у РДГУ, де готуються педагогічні кадри для галузей освіти, культури, мистецтва. Тому бібліотека університету включає в організаційну структуру своєї культурно-просвітницької роботи форми і тематику заходів, які спрямовані на виховання студентів як в процесі навчання, так і в позааудиторний час.

Бібліотека прагне доступними їй формами та методами розвивати і підтримувати інтерес до книги і знань, розкривати свої фонди на виставках, переглядах, оглядах, проведенні тематичних вечорів, усних журналів, бесід, заходів, спрямованих на підвищення загальної культури студентів.

З метою розвитку і інтелектуальних здібностей молоді та широкому сприянню в освоєнні навчальних планів і програм університетська бібліотека підготувала і провела: години цікавих повідомлень: «Виховання як складова цілісного педагогічного процесу», «Світ книги (Світова та вітчизняна дитяча художня література та вивчення її у ВНЗ)»; предметний тиждень (Вам, філологи), який був присвячений Міжнародному дню рідної мови; взяли участь у науковому семінарі «Духовно-культурний розвиток України» (До 450-річчя Пересопницького Євангелія); бібліографічні огляди літератури (цикл «Вивчаємо навчальну дисципліну»): «Політологія: історія, теорія, практика», «Українські мовознавчі словники», «Фінансова система: гроші і банки в економічній структурі

держави», «Освіта і управління: суть, зміст, підходи» (Управління освітою: наука і практика), «Історія України та вивчення її у ВНЗ», «Опануємо майбутню професію» (Методика диригування), «Без знань ми – не ми» (Українознавство), «Теорія держави і права, правова деонтологія»; виставки літератури (цикл «Вивчаємо у ВНЗ»): «Музика епохи класицизму», «Дистанційна та віртуальна освіта: новий погляд на проблему», «Вища освіта України в контексті розвитку світових освітніх тенденцій», «Дошкільна освіта: змістовне наповнення та методичне забезпечення», «Дивосвіт землі» (Природознавство), «Про мову і мовознавство», «На допомогу в підготовці до державних іспитів», «Навчаємо поєднуючи» (Компаративні уроки в школі), «На допомогу першокурснику», «Видавництва України презентують» (Навчальна література для вищої школи), «Етнос і нація: політичні та психологічні аспекти».

Історичне минуле та сьогоденне суспільне життя України знайшло відображення у таких культурно-просвітницьких заходах: усний журнал «Провідники духовності в Україні» (Видатні діячі культури, науки, освіти, церкви); огляди літератури: «Пам'ять століть» (Історія України в документах і спогадах сучасників), «Україна ця насправді таємнича» (Визначні місця України); виставки: «Минуле України через призму історії православної церкви: проблеми, уроки, перспективи», «Розбудова незалежної України: проблема консолідації суспільства», «Музейні скарби України» (До Міжнародного дня музеїв), «Час ставить проблему» (Українське правознавство з погляду сучасності), «Організація Українських націоналістів: ідея та діяльність», «Природа і суспільство: глобальні проблеми 21 ст.», «Україна в геральдиці, прапорах та символіці», «Економіка України та шляхи її реформування», «От де, люди, наша слава» (Видатні українці від давнини до сучасності).

Бібліотека університету також відгукується на відзначення державних, історичних, ювілейних дат. З цією метою були організовані такі культурно-просвітницькі заходи як: усний журнал «Пам'ятаймо Чорнобильський квітень» (До 25-річчя аварії на Чорнобильській АЕС); бесіда «Драма епохи, трагедія людини» (Бесіда за книгою І. Білика «Яр») (До Дня пам'яті жертв голодомору і політичних репресій); огляди: «Воєнна історія Полісся» (До Дня Перемоги); виставки літератури: «Їх слава буде пломеніти...» (Пам'яті героїв Крут), «Соборність України: історія і сьогодення» (До Дня Соборності України), «Конституція України: реалії сьогодення і погляд у завтра».

Питанням світової і вітчизняної культури були присвячені такі культурно-просвітницькі заходи: усні журнали: «Провідники

духовності в Україні» (Видатні діячі культури, науки, освіти, церкви), «Диво, створене людиною» (Історія книги); бесіда: «Ім'я в мистецтві» (Театр. Кіно); бібліографічні огляди літератури: «Світ України: етнокультурне різнобарв'я», «Релігія і духовна культура суспільства»; виставки літератури: «Музичні новини» (Сторінками музичних періодичних видань), «Розвиток духовності молоді – вимога часу» (Моральне та естетичне виховання), «Філософія в духовній культурі України (XIV-XVIII ст.)», «Спочатку було слово» (До Міжнародного дня рідної мови), «Роль мистецтва у формуванні духовної культури особистості», «Від бароко до авангарду» (Українське мистецтво в історичному розрізі), цикл виставок: «Вивчаємо історію культури», Прийняли участь у конференціях «Із джерел народної писемності» з нагоди 130-ої річниці від дня народження К. Квітки, «У музиці – доля» (До 100-річчя з дня народження А. Кос-Анатольського).

На виконання завдань «Концепції Державної цільової програми підтримки та розвитку читання на період до 2015 р.» були спрямовані такі культурно-просвітницькі заходи: літературна композиція «Думки у слові стверджують себе» (До 80-річчя з дня народження Ліни Костенко); бібліографічні огляди літератури: «Особливості літературної доби» (Сучасна українська художня література і критика), «Рецепція Біблії у світовій та українській літературі»; «Це цікаво знати» (Цикл оглядів періодичних видань); виставки літератури: «Син Волині» (115 років від дня народження У. Самчука), «Поетичний світ М. Зерова» (До 120-річчя від дня народження), «Золотий фонд наукової бібліотеки РДГУ (Рідкісні і цінні видання)», «Світ українського слова» (До Дня української писемності та мови), «Українська та зарубіжна література 20-21 ст.».

Традиційно в культурно-просвітницькій роботі бібліотеки пропагується краєзнавство. Ми ставимо за мету знайомити широке коло своїх користувачів з науковою і творчою діяльністю викладачів університету. З цієї метою наукова бібліотека організувала і провела такі заходи: презентації: «Діалог з автором і читачем» (Презентація книги викладача РДГУ О. Прищепи «Міста Волині у другій половині 19-поч. 20 ст.»); прийняли участь у презентації книги «Психолінгвістичний глосарій» Воробйової Л.М. (канд. філол. наук, професора РДГУ). Бібліотека також провела презентацію книги, яку сама підготувала до друку – це біобібліографічний посібник «РДГУ в персоналіях (науковий літопис)»; бібліографічні огляди літератури «Поліська земля: хроніка, джерела, постаті»; «Широкий світ малої Батьківщини» (Історія населених пунктів Рівненщини); виставки літератури: «На допомогу навчанню» (Підручники та навчально-

методичні посібники викладачів РДГУ), «Періодичні видання, які отримує наукова бібліотека РДГУ», «Із Поліської криниці» (Поетична творчість наших земляків).

Діяльність бібліотеки спрямовується на розкриття колекцій книг, періодики та інших документів шляхом організації книжкових виставок і переглядів літератури найрізноманітнішої тематики та читачького і цільового спрямування.

Довідково-бібліографічна та інформаційна робота

Сьогодні практично всі бібліотеки освітніх та наукових установ упроваджують інформаційні, комп'ютерні технології, надаючи користувачам потрібну та якісну інформацію в режимі віддаленого доступу.

Характер задач та вимог, що висуваються сьогодні до інформаційно-бібліотечної діяльності, перехід на сучасні технології обумовлюють необхідність удосконалення інформаційно-бібліографічного обслуговування в бібліотеці ВНЗ, від ефективної організації якого залежить успішне виконання головного завдання бібліотеки – забезпечення навчального процесу та наукової діяльності у ВНЗ за допомогою їх інформаційної підтримки в контексті модернізації вищої освіти [7].

Наукова бібліотека РДГУ продовжує роботу з модернізації бібліографічної та інформаційної діяльності, що розвивається за такими пріоритетними напрямками:

- якісне формування інформаційних ресурсів, поєднання паперових та електронних носіїв інформації;
- спрямованість інформування на реальні потреби читачів;
- запровадження новітніх технологій, розширення інформаційного сервісу.

Характерною особливістю сучасного довідково-бібліографічного та інформаційного обслуговування є створення галузевих інформаційних центрів (в нашому випадку – психолого-педагогічного). Створено центр молодого дослідника. Працюємо над створенням центру правових знань.

Трансформація вимог, які постають перед інформацією, веде за собою удосконалення методів та форм показу потенційним користувачам цінної інформації, критеріями якої є своєчасність, точність, надійність і у певній мірі конфіденційність.

З урахуванням специфіки нашої роботи, в першу чергу, оптимізується структура бібліотеки (в т. ч. модернізується сайт бібліотеки). Плануємо проводити багатоаспектний моніторинг всіх

запитів користувачів, незалежно від форми звернення користувача (через веб-форму на сайті, електронною поштою або локально в бібліотеці).

Бібліографічна діяльність бібліотеки спрямовується на відстеження інформаційних потреб користувачів, оперативне їх задоволення та попередження інформаційних запитів. Традиційними та ефективними формами залишаються: виконання різних видів довідок (в т. ч. в електронному режимі), консультування, підготовка бібліографічної продукції вторинного рівня. Ресурсною базою для виконання запитів ІБО слугує довідково-пошуковий апарат бібліотеки, онлайн-ові довідкові матеріали, web-сайт та ін.

Інформаційне обслуговування здійснюється у відповідності з основними напрямками наукової та навчальної діяльності університету. Важливим залишається подальший розвиток бібліотеки як інформаційного центру з питань педагогіки і психології, центру молодого дослідника, центру правових знань і, відповідно, подальше розширення спектру інформаційних ресурсів за напрямками науково-освітньої діяльності університету та широкого доступу до них.

Диференційоване бібліографічне інформування традиційно спрямовується на забезпечення індивідуальних і групових запитів. Цю функцію бібліотека здійснює за допомогою таких форм як: «Дні інформації», «Дні факультету», «Дні кафедр». Були проведені «Дні факультету» на психолого-природничому та історико-соціологічному факультетах. «Дні кафедри» – на кафедрі педагогіки початкового навчання та управління освітою, кафедрі хореографії, кафедрі історії України.

Наукова бібліотека проводить для викладачів і студентів бібліографічні огляди літератури відповідно до навчально-виховних та наукових потреб: цикл бібліографічних оглядів «Вивчаємо навчальну дисципліну»: «Історія слов'янських народів» (Стародавня і середньовічна історія), «Соціологія», «Методика диригування», «Плекати слово наче сад» (Культура мовлення, лексикографія), «Основи правознавства» та ін.

Традиційно бібліотека знайомить викладачів університету з оглядами новинок літератури, періодичними та бібліографічно-інформаційними виданнями на засіданнях кафедр. Такі огляди були проведені на кафедрах: філософії та економічної теорії (двічі), педагогіки початкового навчання (тричі), іноземних мов.

З року в рік університетська бібліотека організовує і аудиторні виставки-перегляди, має своїх постійних замовників. На першій лекції вивчення навчальних дисциплін і студенти, і викладачі отримують

максимум інформації про наявність навчальної, наукової, довідкової та іншої літератури з тієї чи іншої дисципліни. Були проведені такі аудиторні виставки-перегляди: «Освіта – Професія (майбутньому психологу)», «Психологічна допомога особистості: сучасний стан та перспективи розвитку».

Система індивідуального інформаційно-бібліографічного забезпечення вибудовується та реалізується з урахуванням виявлених, проаналізованих і узагальнених наукових інтересів і потреб кафедр, лабораторій.

Регулярно здійснюється оперативне інформування в режимі «Диференційованого забезпечення керівництва» (ДЗК), «Вибіркового розповсюдження інформації» (ВРІ) за заздалегідь визначеними темами.

Однією із важливих ділянок інформаційного забезпечення є науково-видавнича діяльність. Бібліотека продовжує роботу з підготовки та самостійного випуску рекомендаційних та науково-допоміжних бібліографічних, біобібліографічних покажчиків, посібників та списків літератури, у виборі тематики яких звертається увага на актуальність і новизну, а також на потреби навчального та наукового процесу.

Ще хочеться сказати про один із напрямків роботи. Це робота з реферування, що покликана сприяти модернізації освіти та науки. Ми є учасниками загальнодержавного проекту «Україніка наукова» (науковий керівник НБУ ім. В. І. Вернадського), до участі в якому нас запросила ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Цей проект відбувається в рамках науково-дослідної роботи «Науково-інформаційного забезпечення освітянської галузі України». І в цьому напрямку маємо позитивні відгуки [14].

Важливою складовою бібліотечної роботи є бібліографічно-інформаційна діяльність, спрямована на збір, упорядкування, аналітико-синтетичне опрацювання, збереження, пошук та розширення інформації.

Участь в цьому проекті передбачає безпосереднє реферування праць наших викладачів, що опубліковані в наукових збірниках РДГУ на трьох мовах (українською, російською, англійською).

У відповідь на численні запити читачів бібліотека продовжує роботу над створенням і постійним поповненням прес-бібліодайджестів таких як «РДГУ: минуле і сьогодення», «Проблеми вищої школи (Завдання і перспективи)» та ін.

Важливою складовою роботи бібліотеки РДГУ є її діяльність, спрямована на інформаційне забезпечення наукового процесу університету. Необхідна допомога надається професорсько-

викладацькому складу, аспірантам, студентам у підборі інформаційних джерел до дисертацій, дипломних робіт, оформленні списків літератури, присвоєння класифікаційних індексів на їх книги та наукові статті.

Відповідно до тематики міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференцій, нарад, семінарів, які проходили в РДГУ, бібліотека організовує виставки-перегляди літератури, здійснює випуск необхідних бібліографічних видань.

Ми відгукуємося і на пропозиції до співпраці з державними, науковими та культурно-освітніми установами нашого міста. Наукова бібліотека РДГУ провела репрезентацію фондів з мистецтвознавства. Захід був організований у рамках Всеукраїнської літньої мистецтвознавчої школи на базі Української Малої академії наук Рівненської філії.

Важливим аспектом реалізації положень Болонської декларації є забезпечення індивідуальної самостійної роботи студентів на основі інформаційних і особистісно орієнтованих технологій, цілеспрямовано розвиваючих здатність до самоосвіти [11]. З цієї метою наукова бібліотека РДГУ здійснює відповідну роботу з формування інформаційної культури студентської молоді і професорсько-викладацького колективу. Традиційними в цьому напрямку діяльності є заняття з основ інформаційної культури, організовані (згідно підготовленої програми) для студентів 1-х курсів всіх факультетів стаціонарного та заочного відділення. Теоретичні та практичні заняття передбачають освоєння раціональних прийомів і способів самостійного пошуку інформації, оволодіння методами її опрацювання, вивчення та практичне використання технологій підготовки, оформлення результатів самостійної роботи. Традиційно проводяться бібліографічні огляди літератури відповідної тематики для студентів 3-го курсу при вивченні навчальної дисципліни «Науково-дослідна робота студентів: методологія, інформаційне забезпечення».

Одним із аспектів забезпечення користувачів інформацією про ресурсний потенціал бібліотеки та її сервіс є рекламно-іміджева діяльність. При формуванні позитивного бібліотечного іміджу серед форм, що покращують рекламу її ресурсів, сервісних послуг, слугує щоденна діяльність бібліотеки з обслуговування користувачів, проведення культурно-просвітницьких та інформаційних заходів. Крім цього, в арсеналі використовуваних засобів є відповідні публікації у збірниках наукових праць та фахових періодичних виданнях. Дієвою формою рекламної діяльності слугує web-сайт бібліотеки, а також наша web-сторінка на загальноуніверситетському сайті.

Розуміючи усю важливість преси, радіо, телебачення у житті людини, наукова бібліотека активно працює в напрямку налагодження тісних зв'язків із регіональними ЗМІ.

Так, лише за минулий навчальний рік двічі діяльність наукової бібліотеки РДГУ була висвітлена Рівненською державною телерадіомовною компанією у телепередачі «Світ освіт». Зокрема, діяльність наукової бібліотеки РДГУ на допомогу науковому і навчальному процесу була відображена у випуску телепередачі, який було присвячено Всеукраїнському дню бібліотек. А до Дня науки було знято репортаж про науковий доробок бібліотеки університету де було презентовано 1-й том наукового літопису «РДГУ в персоналіях». Інформація про фонд рідкісних і цінних видань бібліотеки та фонди літератури з історичних дисциплін, в т. ч. і видання викладачів нашого університету, були представлені в ефірі Рівненського радіо в історико-краєзнавчій радіопередачі «Минувшина». Згодом в цій радіопередачі вийшли в ефір випуски про фонди наукової бібліотеки РДГУ, що знайомили про життєвий і творчий шлях Лесі Українки та з літературою про аварію на Чорнобильській АЕС.

Удосконалення інформаційно-бібліографічного обслуговування користувачів, його перехід на якісніший рівень можливий лише з подальшим розвитком комп'ютерних технологій, кооперації та координації діяльності з іншими бібліотеками (в т. ч. свого регіону).

В перспективі – подальше удосконалення та функціонування електронної бібліотеки, яка допоможе у вирішенні питань щодо впорядкування сукупності електронних ресурсів та інших технічних можливостей для створення, пошуку, використання інформації.

Електронна бібліотека докорінно змінює принципи інформаційного обслуговування користувачів бібліотеки. Звертаючись до системи, користувач має змогу отримати не тільки посилання (бібліографію і реферат джерела), а й сам документ (повну копію).

Комплектування та облік книжкового фонду

Інформаційна підтримка навчального, наукового і культурно-просвітницького процесів традиційними та електронними джерелами залишається одним із головних напрямків діяльності бібліотеки. Для досягнення цієї мети бібліотека постійно виконує відповідні функції, які спрямовуються на:

- ефективне використання наявного бібліотечного фонду;
- постійне поповнення бібліотеки новою літературою та періодикою згідно спеціальностей та навчальних дисциплін;

- пріоритетне комплектування нововведених дисциплін та тих, які недостатньо забезпечені літературою, або зовсім не забезпечені;
- збільшення фонду електронних підручників, навчально-методичних посібників та організацію доступу до них.

Профіль і структура нашого навчального закладу впливає на склад та структуру фондів бібліотеки. Ми дотримуємося тенденції, щоб їх склад відповідав номенклатурі спеціальностей та спеціалізацій, за якими здійснюється професійна підготовка в університеті. Тобто формуємо бібліотечний фонд шляхом придбання літератури у відповідності до професійно-освітніх програм, навчальних планів, тематики наукових досліджень, контингенту студентів, диференціації форм навчання, а також вимог Міністерства освіти і науки України до ВНЗ III-IV-го рівнів акредитації та принципів Болонського процесу.

Фонд наукової бібліотеки – предмет постійної турботи зі сторони ректорату, кафедр, і самої бібліотеки. Сьогодні його обсяг перевищує півмільйона примірників збереження, більша частина якого складає навчальна література. В цілому забезпечення студентів обов'язковою (основною) навчальною літературою достатньо висока, що відповідає контрольному нормативу, відповідно до вимог ДАКу.

У вирішенні проблеми комплектування фондів партнерськими є стосунки з кафедрами університету. В першу чергу, це взаємозв'язок бібліотеки і кафедр у питаннях профільного формування фонду літературою і періодикою та спільному редагуванні «Картотеки навчального процесу РДГУ», «Картотеки навчальних програм», які вичерпно інформують про стан книгозабезпечення за спеціальностями циклів (гуманітарних, соціально-економічних дисциплін, фундаментальних і професійно-орієнтованих циклів дисциплін спеціалізації).

В умовах тендерних перешкод та збільшення вартості поліграфічної продукції бібліотека шукає альтернативні джерела поповнення фондів.

Крім надходжень за рахунок державних та позабюджетних коштів, бібліотека поповнює свої фонди завдяки книгообміну з іншими бібліотеками України, передплаті періодичних видань, дарунків літератури від державних організацій і об'єднань, а також авторів книг, надходженні обов'язкової кількості примірників від редакційно-видавничого відділу університету (це навчальна та навчально-методична література наших викладачів), отриманні від читачів книг взамін загублених.

Упродовж навчального року фонд наукової бібліотеки поповнився колекціями книг, подарованих родинами наших викладачів академіка К. Ф. Шульжука та доцента А. С. Раухмана.

Створюючи електронну бібліотеку, ми продовжуємо роботу над формуванням фонду необхідними електронними джерелами інформації, які надходять з книготоргової мережі, а також отримуємо електронні аналоги друкованих видань, підготовлених викладачами та виданих редакційно-видавничим відділом університету.

Вже не перший рік бібліотека передплачує повнотекстову базу даних правових документів інформаційно-пошукової системи «Консультант».

Впродовж навчального року студенти та викладачі РДГУ мали можливість користуватися електронною бібліотекою видавництва «Центру навчальної літератури».

Аналітичне опрацювання та узагальнення статистичних даних використання фондів дають підставу для вироблення обґрунтованих рекомендацій для покращення їх комплектування та активного використання.

Організація та збереження книжкових фондів

Наукова бібліотека РДГУ працює не тільки над кількісним зростанням, але і якісним складом наших документних і електронних фондів, їх обліком, обробкою, розстановкою та збереженням.

Здійснюється відповідний комплекс операцій з обліку фондів, що забезпечує фіксацію відомостей про величину, склад і рух фонду, а також його збереження. Облікова документація ведеться як в традиційній, так і в електронній формі.

У відповідності до перспективного плану перевірок фондів, який був складений на основі відповідних законодавчих нормативно-правових документів, здійснюється перевірка фондів структурних підрозділів бібліотеки та кафедральних бібліотек.

Крім ретельного обліку фондів і регулярних інвентаризацій, бібліотека проводить роботу із забезпечення їх фізичного та морального збереження. В т. ч. створюються спеціальні колекції та розділи у фондах для виконання функцій збереження історичної пам'яті. З цією метою окремою колекцією був виділений фонд рідкісних і цінних видань, продовжується формування депозитарного фонду наукових праць викладачів РДГУ в друкованій та електронній формі.

Структурні підрозділи наукової бібліотеки РДГУ постійно вивчають стан використання своїх фондів з метою подальшого

вилучення зношеної та дублетної літератури, а також тієї, що втратила свою актуальність, наукову і виробничу цінність.

Створення довідково-пошукового апарату

Розширення та узагальнення довідково-пошукового апарату (карткового і електронного) є одним із основних завдань наукової бібліотеки університету.

Своєчасно на весь потік нових надходжень літератури та електронних джерел інформації здійснюються необхідні технологічні процеси аналітико-синтетичної обробки. Спрямовуються зусилля на вдосконалення і розвиток різноманітних каталогів та картотек наукової бібліотеки як генеральних, так і службових.

Належний високий рівень інформативності карткового і електронного довідково-пошукового апарату підтримується за рахунок ретельної роботи з його поповнення, вилучення, технічного і поточного редагування. Згідно з перспективним планом здійснюється генеральне редагування каталогів і картотек.

Створено базу даних електронного каталогу (книги, брошури, журнальні статті та складові частини документу, CD). Всього записів понад 140.000, в т. ч. ретроконверсія 6.000.

Автоматизація бібліотечних процесів

Сьогодні є очевидним, що діяльність бібліотек ВНЗ активно переміщується в нове інформаційне-комунікативне середовище. За цих обставин електронні ресурси стають об'єктами бібліотечних технологій, а також продуктами бібліотечної інформаційної діяльності.

Бібліотека працює над удосконаленням та розширенням технологічних компонентів електронної бібліотеки, а саме:

- створення електронних ресурсів;
- доступу до електронних джерел;
- інформаційного взаємозв'язку при створенні і використанні електронних ресурсів.

Наша технічна база складає 12 ПК, в т. ч. 1 сервер, об'єднаних у локальну бібліотечну мережу. АБІС працює на програмному забезпеченні «УФД/Бібліотека».

Ми продовжуємо формувати власні бібліографічні електронні ресурси. Зокрема, на нові надходження книг, брошур, журнальних статей і частин документів, CD створювалася база даних електронного каталогу. Здійснюється ретроспективне введення до електронного каталогу книг і брошур, виданих протягом 1995-2002 рр. Ми продовжуємо створювати і бази даних:

- періодичних видань, які надходять до бібліотеки РДГУ;
- наукових праць викладачів РДГУ;
- авторефератів дисертацій, які надходять до наукової бібліотеки РДГУ;
- книгозабезпечення навчального процесу університету;
- попередніх замовлень нової літератури.

Загальний обсяг власних бібліографічних баз даних (в т.ч. і електронного каталогу) становить понад 140 000 записів (в т.ч. книг і брошур – майже 25 000, авторефератів – близько 1600, статей – біля 90 000, складових частин документа – більше 11 000, праць викладачів РДГУ – перевищує 6 000). В середньому щороку до баз даних вводиться близько 20 000 записів.

В електронному режимі здійснюється інтегрований та диференційований облік нових надходжень літератури, а також – відповідні технологічні операції з вилучення з електронного каталогу та баз даних книг і періодичних видань, які вибули із фондів бібліотеки.

Читачі мають можливість користуватися повнотекстовою базою даних законодавчих і нормативно-правових документів комп'ютерної інформаційно-пошукової системи «Консультант» та базою даних електронної бібліотеки «Центру навчальної літератури».

Ми продовжуємо свою роботу зі створення реферативної бази даних, до якої вносились записи рефератів із збірника наукових праць викладачів РДГУ «Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти». (Ця робота проводилася в рамках реалізації загальнодержавного наукового проекту «Україніка наукова»).

Бібліотека спрямовує свої зусилля на формування фонду електронних підручників, навчально-методичних посібників (в т.ч. і видань професорсько-викладацького складу університету).

Щодо сфери сервісу та послуг, то робота в цьому напрямку спрямована на виконання всіх необхідних процесів і операцій зі зберігання, інформування, використання і доставки електронних ресурсів. За допомогою електронного каталогу та всіх наявних баз даних користувачі університетської бібліотеки отримують різноманітні бібліографічні довідки. Вони також мають можливість в електронному варіанті знайомитись з бібліографічними покажчиками, створеними нашою бібліотекою.

Продовжуємо використовувати і зовнішні електронні мережі й технології. У 2010 р. розпочав своє функціонування власний web-сайт

(з доступом до електронного каталогу і баз даних), який регулярно поповнювався новою інформацією. Бібліотека також підтримує свою сторінку на загальноуніверситетському сайті.

Науково-методична робота

Науково-методична робота охоплює всі сторони діяльності бібліотеки. І, в першу чергу, такі основні напрями:

- визначення основних напрямків діяльності бібліотеки на поточний рік та на перспективу;
- створення нормативної і методичної документації та розроблення технологічних і виробничих документів;
- аналіз роботи бібліотеки та надання їй консультативно-методичної допомоги;
- виявлення і створення нововведень, що сприяють удосконаленню роботи і впровадженню їх в практику бібліотеки;
- сприяння підвищенню кваліфікації бібліотекарів;
- інформування про нову літературу і методичні матеріали з бібліотечної справи;
- координування методичної роботи з бібліотеками – методичними центрами.

Згідно плану проводяться засідання методичної ради бібліотеки, на яких розглядаються актуальні питання діяльності: досліджується стан бібліотечно-інформаційних ресурсів і сервісних послуг, вивчаються та розробляються концептуальні підходи розвитку бібліотеки та її структурних підрозділів, проводяться аналітичні огляди планів і звітів тощо.

В першу чергу, методична діяльність базується на основі директивних і нормативно-інструктивних документів бібліотечної справи. На їх основі розробляються необхідні організаційно-методичні матеріали, спрямовані на забезпечення функціонування університетської бібліотеки. Була створена «Інструкція з інвентаризації бібліотечних фондів наукової бібліотеки РДГУ».

Беручи до уваги менеджмент і маркетинг як стратегічну основу розвитку сучасних бібліотек ВНЗ, ми прагнемо удосконалювати управлінські функції (прогнозування, планування, контролю).

З року в рік, згідно плану роботи, здійснюються комплексні перевірки діяльності структурних підрозділів бібліотеки.

Наукова бібліотека відстежує інноваційні процеси бібліотечно-бібліографічної діяльності, впроваджує в практику роботи досвід колег-новаторів. З цією метою вивчається відповідна фахова література та використовуються інші форми професійного навчання. Зокрема, був

організований «Тиждень інноваційних проєктів», в рамках якого ми мали можливість ознайомитися з інноваціями, які репрезентували структурні підрозділи бібліотеки. Всі запропоновані проєкти знайшли відображення в планах роботи наукової бібліотеки РДГУ.

З огляду на рівень сучасних завдань, які стоять перед бібліотеками ВНЗ, підвищується і рівень професійних вимог до їх працівників. А оцінкою професійної підготовки кадрового персоналу є атестація працівників бібліотеки. Тому на основі «Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури (зі змінами)» та «Положення про проведення атестації працівників наукової бібліотеки РДГУ» наприкінці навчального року була проведена атестація. Вона дала можливість визначити професійну кваліфікацію і ділові якості працівників на основі об'єктивних, обґрунтованих критеріїв, виходячи з результатів їх роботи, а також з метою визначення можливості подальшого професійного і посадового розвитку.

Ми координуємо свою діяльність з бібліотеками – методичними центрами (зональними, всеукраїнськими, галузевими). Продовжує свою роботу методоб'єднання бібліотек коледжів, які входять до складу РДГУ. Для них свого часу був проведений «День спеціаліста». Надається відповідна методична допомога студентам факультету документальних комунікацій і менеджменту спеціальності «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія», які проходять навчальну і виробничу практику на базі наукової бібліотеки РДГУ.

За сучасною цивілізаційною епохою міцно закріпилася назва – епоха інформації й суспільних знань, ера інформатизації. Отже, сьогодні однією з основних характеристик інформаційного суспільства, на думку науковців, є цільове й вискоєфективне застосування інформації, особливо її найбільш високоорганізованої форми – наукового знання. Суть процесів, що відбуваються, полягає в тому, що на нинішній стадії технологічного розвитку людства фундамент більшості видів діяльності становлять об'єднані воедино комп'ютерні та міжкомунікаційні технології. Причому, вже сьогодні можна стверджувати, що рівень інформатизації суспільства визначається не стільки кількістю інформації, скільки рівнем ефективності її використання, що, у свою чергу, зумовлюється якістю управління інформаційними системами.

Ефективно використовуючи унікальний бібліотечний фонд, опановуючи інноваційні ідеї, впроваджуючи новітні технології, створюючи нову інфраструктуру інформаційного обслуговування для надання доступу до джерел інформації з використанням сучасних

електронних технологій, колектив бібліотеки й надалі забезпечуватиме інформаційну підтримку освітян на різних етапах діяльності: у процесі навчання, практики, підвищення кваліфікації та наукових досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Айвазян О. Сучасне та майбутнє в тенденціях використання інформаційних технологій в бібліотечній практиці / О. Айвазян // Вищ. шк. – 2008. – № 5. – С. 48-52.
2. Анохин А. А. Электронные информационные ресурсы библиотеки в образовательном пространстве вуза / А. А. Анохин // Вестн. Библ. Ассамблеи Евразии. – 2007. – № 4. – С. 49-52.
3. Апшай Н. Функції бібліотеки вищого навчального закладу / Н. Апшай // Вісн. Кн. палати. – 2004. – № 7. – С. 40-41.
4. Бабенко Ж. В. Вплив новітніх інформаційних технологій на функціонування університетських бібліотек / Ж. В. Бабенко // Бібліотека вищого навчального закладу – центр науково-інформаційного забезпечення підготовки національних кадрів. – Кам'янець-Поділ: Кам'янець-Поділ. Держ. ун-т, 2008. – С. 129-135.
5. Березна Т. Роль бібліотеки вищого навчального закладу в організації навчально-виховного процесу / Т. Березна // Рідна шк. – 2007. – № 6. – С. 41-42.
6. Богданов Г. Фактори впливу на якість задоволення інформаційних потреб у студентів / Г. Богданов // Вісн. Кн. палати. – 2004. – № 12. – С. 18-23.
7. Борцова Н. Н. Библиотека в информационном обеспечении учебной и научной деятельности вуза / Н. Н. Борцова // Библиотековедение. – 2007. – № 2. – С. 50-53.
8. Веселова М. В. Информационная поддержка деятельности структурных подразделений института / М. В. Веселова // Библиотечное дело – XXI век. – 2006. – № 1. – С. 199-202.
9. Всеукраїнська нарада директорів бібліотек вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України. – Д., 2007. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).
10. Головацька І. Бібліотечно-бібліографічне та інформаційне обслуговування у вищій школі: забезпечення якості й оперативності / І. Головацька // Вісн. Кн. палати. – 2009. – № 10. – С. 19-21.
11. Грабар Н. Роль бібліотеки у формуванні розвитку самоорганізації студентства / Н. Грабар // Бібл. форум України. – 2008. – № 2. – С. 25-27.

12. Журавльова І. Доступність і відкритість інформації у стратегії розвитку бібліотеки ВНЗ / І. Журавльова // Вищ. шк. – 2008. – №7. – С. 44-54.

13. Кириленко О. Концепція розвитку бібліотек вищих навчальних закладів в інформаційному суспільстві / О. Кириленко // Вісн. Кн. палати. – 2006. – № 8. – С. 52.

14. Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського. Вип. 2. Всеукраїнський інформаційний ресурс з питань психолого-педагогічної науки і освіти: сучасний стан та шляхи розвитку. – К. : Пед. думка, 2010. – 320 с.

15. Петрина Н. Інтеграція і партнерство університетських бібліотек як перспектива подальшого розвитку інформаційного сервісу / Н. Петрина // Покликання університету. – К. : ЯНКО; ВЕСЕЛКА, 2005. – С. 143-148.

16. Рогова П. І. Освітянські бібліотеки України в реалізації програми рівного доступу до якісної освіти / П. І. Рогова, І. І. Хемчан, Т. О. Судіна // Педагогіка і психологія. Вісн. Акад. пед. наук. – 2009. – № 1. – С. 128-138.

17. Шкира О. Університетська бібліотека як інтелектуальне перехрестя студентів, науковців, освітян та бібліотекарів регіону / О. Шкира // Бібл. вісн. – 2007. – № 3. – С. 28-30.

18. Ярошенко Т. Університетські бібліотеки України підтримують ініціативу відкритого доступу до наукової інформації / Т. Ярошенко // Вищ. шк. – 2009. – № 7. – С. 64-75.

УДК 027.7:025.5

Л.В.КОВАЛЬЧУК

*зав. інформаційно-бібліографічним
відділом наукової бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного університету*

ІНФОРМАЦІЙНІ ЦЕНТРИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ: КОРИСТУВАЧІ, РЕСУРСИ, ПОСЛУГИ

***Резюме.** В статті розглянуто питання діяльності інформаційних центрів (педагогіки та психології, молодого дослідника, правової інформації) в структурі наукової бібліотеки РДГУ.*

***Ключові слова:** інформаційний центр з питань педагогіки та психології, інформаційний центр молодого дослідника, центр правової інформації, інформаційне обслуговування, «День кафедри», «День факультету», «День першокурсника», виставки літератури, огляди літератури, бібліографічні покажчики, інформаційна культура, ДЗК, ВРІ.*

Модернізація системи вищої освіти, зумовлює стратегічне бачення діяльності наукової бібліотеки РДГУ як одного з основних підрозділів університету. Забезпечуючи інформаційну підтримку навчально-педагогічної та науково-дослідницької діяльності ВНЗ, відповідно до задекларованих принципів Болонського процесу, бібліотека є тією творчою лабораторією, від ресурсів та послуг якої залежить якість та зміст навчання, наукових досліджень [11]. Ресурсна база наукової бібліотеки зорієнтована на задоволення інформаційних потреб студентів та професорсько-викладацького складу РДГУ.

Щоб сконцентрувати інформацію відповідно до профілю діяльності університету та оперативно надати її користувачам, у бібліотеці створені та успішно функціонують інформаційні центри педагогіки та психології, молодого дослідника та правової інформації. Ці центри є партнерським проектом та успішно співпрацюють.

Інформаційні центри педагогіки та психології, молодого дослідника, правової інформації (без права юридичної особи) створені в науковій бібліотеці за розпорядженням директора наукової

бібліотеки РДГУ. Бібліотека за сприяння керівництва ВНЗ забезпечує організаційні та матеріально-технічні умови, що необхідні для функціонування центрів. Центри у своїй діяльності керуються відповідними законодавчими та інструктивно-методичними документами та власними положеннями («Положення про інформаційний центр з питань педагогіки та психології», «Положення про інформаційний центр молодого дослідника», «Положення про центр правової інформації»). Діяльність центрів відображається у перспективних та річних планах роботи наукової бібліотеки РДГУ. У своїй роботі центри взаємодіють із структурними підрозділами університету, громадськими і державними освітніми та педагогічними установами міста [8,9,10]. Діяльність центрів підпорядкована спільній меті – підготовці висококваліфікованих спеціалістів та розвитку наукової діяльності в університеті.

Хоча центри мають різні спрямування, у них є й багато спільного. В діяльності центрів поєднуються традиційні та електронні ресурси, індивідуальні та корпоративні методи роботи, впроваджуються інноваційні бібліотечні технології з урахуванням інформаційних потреб учасників навчально-виховного процесу, науково-дослідницької роботи, специфіки та профілю нашого університету.

Основою успішного функціонування центрів є науково-обґрунтоване комплектування фонду, добре сформований довідково-пошуковий апарат (традиційна та електронна форма) та web-сайт.

Інформаційний центр з питань педагогіки та психології

Із створенням у 2001 р. Інституту педагогіки та психології РДГУ відбулося формування «Інформаційного центру з питань педагогіки та психології» як осередку координації інформації з питань педагогіки та психології з певними завданнями, функціями та напрямками діяльності. База для створення центру формувалася поступово, власне з перших років діяльності тоді ще педінституту.

Згідно з «Положенням про інформаційний центр з питань педагогіки та психології» до компетенції центру віднесено інформаційно-бібліографічний сервіс для забезпечення якісного та оперативного інформування користувачів з питань педагогіки та психології. Забезпечення цих потреб бібліотека здійснює в єдиному комплексі з кафедрами, що входять до складу Інституту педагогіки та психології та іншими структурними підрозділами університету.

Сьогодні до послуг наших користувачів добре сформований галузевий документно-інформаційний ресурс. Це більше ніж 60-

тисячний книжковий фонд, безпосередньо, психолого-педагогічної літератури, що постійно поповнюється новими сучасними виданнями, щороку передплачується більше 300 назв психолого-педагогічних періодичних видань: «Освіта України» – офіційне періодичне видання Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України, «Інформаційний збірник МОН України» (друкуються офіційні нормативні документи міністерства), «Педагогічна газета» – офіційне видання НАПН України; предметно-педагогічні журнали та загально-педагогічні («Педагогіка і психологія», «Шлях освіти», «Вища освіта України» та інші); «Бюлетень ВАК України», «Науковий світ» та інші українські та зарубіжні видання.

Фонд довідково-бібліографічних видань включає в себе енциклопедії, словники, збірники матеріалів наукових конференцій, фахову довідкову літературу, а також інформаційні видання, такі як «Літопис книг», «Літопис газетних статей», «Літопис журнальних статей», «Літопис авторефератів дисертацій», «Літопис авторефератів дисертацій» та український реферативний журнал «Джерело» (в якому більшість рефератів з питань педагогіки та психології друкується у серії 3 «Соціальні та гуманітарні науки. Мистецтво») та інші.

Здійснюючи аналітико-синтетичне опрацювання документів, створюється довідково-пошуковий апарат на наявні в бібліотеці ресурси в традиційній та електронній формі. Про нові надходження психолого-педагогічної літератури користувачі мають можливість отримувати інформацію на сайті наукової бібліотеки РДГУ, оскільки в меню сайту є навігаційний розділ спеціально для центрів. Один із них «Центр з питань педагогіки та психології». Окрім бібліографічних баз даних є база даних наукових праць викладачів, база даних авторефератів дисертацій, що надходять до бібліотеки, база даних фонду рідкісних і цінних видань.

Для задоволення інформаційних потреб користувачів (в рамках діяльності інформаційного центру з питань педагогіки та психології) проводиться багатопланова і цілеспрямована робота.

Вагому роль у наданні користувачам психолого-педагогічної інформації відіграє довідкове обслуговування. З 2010 р. та першу половину 2011 р. із 30 тис. тематичних довідок майже половину становили довідки психолого-педагогічної тематики.

Діяльність бібліотеки традиційно спрямовується на створення власної бібліографічної продукції, яка в науковій діяльності та навчальному процесі забезпечує оперативне інформування щодо нових надходжень, бібліографування творчого доробку фахівців

університету, інформаційне забезпечення навчальних дисциплін та тем наукових досліджень (в тому числі психолого-педагогічних).

Наявна в фондах нашої бібліотеки літератури та нові надходження, відображаються у науково-допоміжних та рекомендаційних покажчиках та списках літератури з актуальних питань психології та педагогіки для забезпечення навчального процесу та наукової роботи в університеті. Серед них такі як бібліографічні покажчики серії «Академіки, доктори наук, професори РДГУ», посібник «РДГУ в персоналіях. Науковий літопис. Т. 1»; бібліографічні покажчики серія «Педагогіка» (8 вип.), серія «Психологія» (8 вип.), серія «Інформаційно-методичне забезпечення навчальних дисциплін кафедр фондами наукової бібліотеки РДГУ», серія «Педагогічна інноватика».

Традиційною є участь бібліотеки у проведенні численних науково-практичних конференцій, семінарів, практикумів міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів, що організовуються на базі РДГУ. Інформаційний супровід міжнародних наукових конференцій з проблем педагогіки та психології забезпечено виданням бібліографічних покажчиків, таких як, «Формування конкурентноспроможного вчителя за умов модернізації освітньої галузі в Україні»; «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»; «Дидактичні технології у вищих навчальних закладах»; «Світ дошкілля: психолого-педагогічні проблеми»; «Психологічна допомога особистості: сучасний стан та перспективи розвитку»; «Педагогічне мислення в контексті теоретико-методичної спадщини А. С. Макаренка і сучасної педагогіки» та інші.

Весь спектр бібліографічної продукції наукової бібліотеки РДГУ відображено у бібліографічному покажчику «Бібліографічні посібники наукової бібліотеки РДГУ 2001-2011 рр.». Усі бібліографічні покажчики (крім рекомендаційних списків та серії «Новинки літератури») є не лише в традиційному, а й в електронному варіанті.

На ефективне інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу з питань педагогіки та психології інформаційним центром бібліотеки спрямовані й інші заходи. Зокрема тематичні виставки літератури з актуальних психолого-педагогічних проблем сьогодення: «Вища освіта України в контексті розвитку світових освітніх тенденцій», «Світ освіти», «Про вищу освіту мовою закону: державне регулювання вищої освіти України в Європейський освітній простір», «Формування духовно-творчого потенціалу студентів», «Бібліографічні видання наукової бібліотеки РДГУ на допомогу навчально-виховному процесу».

Проводяться огляди літератури на засіданнях кафедр з їх профілю: «Новинки психолого-педагогічної літератури», «Навчальна, навчально-методична та довідкова література з загальної педагогіки»; «Література з вікової та педагогічної психології».

Значним внеском у навчальний процес є проведення інформаційно-тематичних оглядів літератури в студентських аудиторіях. Серед них такі як «Історія педагогіки та дидактики» (навчальна, навчально-методична та довідкова література), «Методика психолого-педагогічного вивчення учня», «Вікова психологія» та інші.

Особлива увага приділяється студентам-першокурсникам, на допомогу яким при вивченні дисциплін психолого-педагогічного напрямку проводяться виставки-перегляди та інформаційно-аналітичні огляди навчальної, навчально-методичної та довідкової літератури з педагогіки та психології.

Важливим етапом роботи «Інформаційного центру з питань педагогіки та психології» є інформування користувачів в режимі ВРІ та ДЗК за постійнодіючими запитами з питань вищої освіти, педагогіки, психології та навчально-виховного процесів. Слід відзначити такі теми: «Організація навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах», «Наукова робота у вищій школі», «Інноваційні виховні технології», «Інноваційні дидактичні засоби», «Гуманізація навчання та виховання дітей дошкільного віку».

Наші користувачі отримують не лише базову, а й оброблену інформацію психолого-педагогічного спрямування, яка представлена у вигляді прес-бібліодайджестів, що регулярно поповнюються новими актуальними матеріалами. Популярності набули прес-бібліодайджести «Велика педагогічна рада», «Проблеми вищої школи», «РДГУ: від минулого до сьогодення» та інші.

З 2009 р. наукова бібліотека РДГУ залучена до проекту зі створення загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова» (та її паперового варіанту УРЖ «Джерело») на корпоративних засадах співпраці бібліотек вищих навчальних закладів та ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського здійснює формування інформаційного ресурсу психолого-педагогічної тематики, шляхом реферування статей із наукового збірника РДГУ «Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти».

Отже, вся багатоаспектна діяльність «Інформаційного центру з питань педагогіки та психології» підпорядкована своєчасному, якісному, повноцінному науково-інформаційному забезпеченню фахових психолого-педагогічних потреб науковців, студентів РДГУ.

Враховуючи попит та потреби, найближчим часом плануємо створити науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Автореферати дисертацій фонду наукової бібліотеки РДГУ» (психолого-педагогічні науки).

Інформаційний центр молодого дослідника

«Інформаційний центр молодого дослідника» (викладача, студента) в структурі наукової бібліотеки РДГУ створено як комплекс функцій, завдань, методів і технологій, що сприяє розвитку науки в РДГУ, проведенню наукових досліджень тощо.

Для реалізації цих завдань наукова бібліотека РДГУ має всі ресурси. Це і багатогалузевий книжковий фонд; спеціальні фонди дисертацій та авторефератів дисертацій; формується депозитарний фонд наукових праць викладачів РДГУ; електронні версії підручників (придбані в торговій мережі та створені викладачами РДГУ); фонд рідкісних та цінних видань; фонд діаспори (твори українських письменників, що не видавались в Україні).

Одним із напрямків діяльності «Інформаційного центру молодого дослідника» є формування основ інформаційної культури користувачів, пізнавальної самостійності (відповідно до категорій користувачів та рівня їх підготовки), що визначається вмінням формулювати свої потреби в інформації, навичкам ефективно здійснювати її пошуки, оцінювати і використовувати.

Передусім значна кількість консультацій із методики бібліографічного пошуку та використання довідково-бібліографічного апарату бібліотеки (традиційного та електронного) виконується під час чергувань у читальному залі. Особлива увага при цьому приділяється студентам молодших курсів.

Найбільш стійкі звички швидкого і якісного інформаційного пошуку формуються на бібліотечно-бібліографічних заняттях зі студентами у межах розділу «Основи інформаційної культури», що входять до дисципліни «Вступ до спеціальності» (для студентів першого курсу), що проводяться на початку навчального року на всіх факультетах.

Традиційним стало проведення інформаційно-тематичних оглядів літератури на тему «Науково-дослідницька робота: організація, методологія, інформаційне забезпечення» в рамках навчальної дисципліни (для студентів II, III курсів). Студенти знайомляться із літературою, в якій розглядається коло проблем, пов'язаних з організацією та методикою науково-дослідницької діяльності, наводяться основні вимоги Міністерства освіти і науки, молоді та

спорту України до курсових, дипломних та магістерських робіт, а також вимоги ВАК України до дисертацій та авторефератів.

У рамках діяльності «Інформаційного центру молодого дослідника» приймаємо участь в організації масових інформаційних заходів «День першокурсника» (історико-соціологічний факультет), «День факультету» (психолого-природничий факультет, фізико-технологічний факультет), під час яких проводяться огляди навчальної та навчально-методичної літератури (за профілем), періодичних та інформаційних видань, проводяться консультації з опанування навичок користування інформаційним сервісом бібліотеки, раціонального пошуку інформації.

Для молодих науковців (аспірантів, магістрантів), студентів-членів студентського наукового товариства «Афіна» спільно з іншими структурними підрозділами університету проводяться семінари-презентації на допомогу організації самостійної науково-дослідної роботи, інформаційного пошуку, доступу до різних інформаційних ресурсів та ефективного їх використання.

Особливе місце в роботі «Інформаційного центру молодого дослідника» займає проведення таких комплексних заходів, як «День бібліографії», «День кафедри» (для викладачів та молодих науковців), де проводиться огляд довідково-бібліографічних та інформаційних видань на допомогу науково-дослідницькій діяльності, консультації.

Для магістрантів, аспірантів, студентів актуальними питаннями є правила складання бібліографічного опису і оформлення списків літератури до кваліфікаційних (наукових) робіт. Це є важливим об'єктом для проведення консультацій і надання практичної допомоги. З цією метою підготовлено «Методичні рекомендації з впровадження ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», де подаються методичні рекомендації з оформлення бібліографічних записів за новими стандартами; наводяться типові приклади бібліографічного опису документів згідно з чинним ГОСТом, а також вміщують додаток «Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел і списку опублікованих робіт, які наводяться у дисертації та в авторефераті» згідно з вимогами ВАК України. На допомогу молодим науковцям створено прес-бібліодайджест «На допомогу здобувачам наукових ступенів», що містить публікації новинок ВАКу.

Всі ці заходи забезпечують формування сприятливих умов не тільки для користування інформацією, а й розвитку творчих здібностей та інформаційної культури молодих науковців, викладачів, студентів з

метою забезпечення інтелектуального лідерства та досліджень, спрямованих на поширення знань.

Бібліотека приймає участь у підготовці та проведенні студентських наукових конференцій, семінарів тощо. Зокрема, в 2010 р. бібліотека прийняла участь в студентській конференції «Модель випусника-філолога»; науковому семінарі «Духовно-культурний розвиток України» (до 450-річчя Пересопницького Євангелія).

У науково-дослідній діяльності бібліотеки слід відзначити й такий аспект, як написання студентами-випусниками (в основному факультету ДКМ, математики та інформатики) бакалаврських робіт на основі досвіду роботи наукової бібліотеки РДГУ. З огляду на це студенти досліджують різні напрямки діяльності бібліотеки відповідно до теми кваліфікаційної роботи.

Студенти-філологи досліджують фонд діаспори – колекції книг, подаровані Українським вільним університетом (м. Мюнхен), інститутом дослідів Волині і товариства «Волинь» (м. Вінніпег, Канада). Це твори українських письменників, що не видавалися в Україні, на основі яких студенти пишуть курсові, бакалаврські та магістерські роботи.

Бібліотека зосереджує увагу на підтримці наукової діяльності професорсько-викладацького складу університету, шляхом проведення презентацій їх праць. До Дня науки бібліотекою було репрезентовано біобібліографічний посібник «РДГУ в персоналіях. Науковий літопис. Т. 1», що знайомить читачів з провідними науковцями та їх творчими доробками.

Ще одним напрямком діяльності «Інформаційного центру молодого дослідника» є систематизація наукових праць викладачів, студентів-магістрантів, молодих науковців по системі УДК для опублікування їх у наукових збірниках.

Центр правової інформації

З метою розширення доступу користувачів до інформації правового характеру, створення умов для розвитку правосвідомості, формування правової культури та удосконалення процесів обслуговування користувачів ресурсами з права на основі використання як традиційних, так і нових бібліотечно-інформаційних технологій у науковій бібліотеці РДГУ діє «Центр правової інформації». Центр здійснює комплекс послуг по наданню допомоги користувачам бібліотеки у використанні правових інформаційних ресурсів.

Активними користувачами нормативно-правової інформації є студенти історико-соціологічного факультету та інших факультетів, що вивчають правові дисципліни, керівники університету, професорсько-викладацький склад та інші категорії користувачів, що цікавляться актуальними, правовими питаннями.

Бібліотека добре укомплектована літературою з правничих дисциплін. Це нормативно-правові документи (кодекси, закони, постанови тощо); наукові коментарі та монографії; навчальні та навчально-методичні посібники; довідкова та науково-популярна література; періодичні видання («Право України»), інформаційний бюлетень «Офіційний вісник України» в якому публікуються нормативно-правові акти України. Також користувачі мають доступ до електронних інформаційних ресурсів – повнотекстової нормативно-правової бази даних «Консультант». Працівники бібліотеки постійно надають консультації щодо користування цими ресурсами.

Пріоритетним напрямом діяльності «Центру правової інформації» є надання користувачам довідково-інформаційних послуг, як в традиційній формі, так і в електронній. Лише в 2010 р. та І-й половині 2011 р. користувачам було надано майже 500 довідок за допомогою правової бази даних «Консультант». Здебільшого користувачів цікавлять питання нормативно-правового забезпечення освіти, вищої освіти, працевлаштування випускників. Літературою правового змісту цікавляться студенти та викладачі для забезпечення навчально-виховного процесу та соціальних питань.

Цілеспрямовано і чітко донести до користувачів інформацію правового характеру дають змогу інформаційно-тематичні огляди літератури: «Основи правознавства»; «Теорія держави і права»; «Деонтологія»; «Міжнародне право» в студентських аудиторіях на допомогу навчально-виховному процесу.

На web-сайті наукової бібліотеки РДГУ, на сторінці «Центр правової інформації», вміщено відомості про його ресурси, нові надходження літератури, створено рубрики «Студенту-випускнику», «Студенту-першокурснику», які регулярно оновлюються.

Діяльність центрів сприяє навчально-виховному процесу та науково-дослідницькій роботі, підготовці висококваліфікованих спеціалістів, забезпеченню доступності документів, інформації, знань для ефективного розвитку освітньої та наукової діяльності університету на основі максимально повного, якісного та оперативного бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування професорсько-викладацького складу університету, студентів, аспірантів, магістрантів відповідно до їхніх запитів та потреб.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горовий В. Бібліотечна діяльність у контексті забезпечення інформаційного суверенітету / В. Горовий // Бібл. вісн. – 2011. – № 1. – С. 3-7.
2. Дерев'янка А. Г. Інформаційні центри: структура і методи діяльності : навч. посіб. / А. Г. Дерев'янка ; КНУ ім. Т. Шевченка. Ін-т міжнарод. відносин. – К., 1999. – 80 с. – Бібліогр.: с. 76-78.
3. Кислюк Л. Удосконалення технологій бібліотечного та довідково-бібліографічного обслуговування бібліотек вищих навчальних закладів: у перехідний період / Л. Кислюк // Вісн. Кн. палати. – 2011. – № 3. – С. 38-41.
4. Маршак И. Б. Позиционирование современной библиотеки как глобального информационного центра / И. Б. Маршак // Библиотека в эпоху перемен. – 2009. – Вып. 1 (41). – С. 85-87.
5. Медведєєва В. Роль бібліотек як універсальних інформаційних центрів у процесі демократизації / В. Медведєєва // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України ; редкол.: О. С. Онищенко, Г. В. Боряк, А. Г. Бровкін [та ін.]. – К. : [б. в.], 2009. – Вип. 23. – С. 129-135.
6. Наймушина Ю. Інформаційний центр з питань культури і мистецтва Національної парламентської бібліотеки України: етапи створення / Ю. Наймушина // Вісн. Кн. палати. – 2010. – №1. – С. 43-45.
7. Половинчак Ю. Характеристика і специфіка використання інформаційних джерел у роботі інформаційно-аналітичних центрів бібліотек / Ю. Половинчак // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2005. – Вип.14. – С. 92-97.
8. Положення про інформаційний центр молодого дослідника на базі наукової бібліотеки РДГУ. – Рівне : РДГУ.
9. Положення про інформаційний центр з питань педагогіки та психології на базі наукової бібліотеки РДГУ. – Рівне : РДГУ.
10. Положення про центр правової інформації на базі наукової бібліотеки РДГУ. – Рівне : РДГУ.
11. Ярошенко Т. Університетська бібліотека в інформаційному суспільстві / Т. Ярошенко // Бібл. Форум України. – 2011. – № 2. – С. 34-38.

УДК 027.7:655.41

Л.М.БУРАВКОВА

*головний бібліотекар наукової бібліотеки
Рівненського державного гуманітарного
університету*

НАУКОВО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ДОПОМОГУ РОЗКРИТТЮ ІНФОРМАЦІЙНОГО РЕСУРСУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ

***Резюме.** В статті аналізуються питання розкриття інформаційних ресурсів наукової бібліотеки РДГУ за допомогою видавничої діяльності. Висвітлено науково-методичні та практичні засади підготовки цих видань, їхній зміст та структуру. Визначено місце бібліографічних посібників у науковій та освітній діяльності.*

***Ключові слова:** наукова бібліотека РДГУ, видавнича діяльність, бібліографія, бібліографічні покажчики, біобібліографічні серії, методика бібліографування, інформаційні ресурси.*

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується переходом до всеохоплюючої інформатизації усіх соціальних інституцій і процесів, пов'язаних із формуванням інформаційних ресурсів і передачею знання. Ця тенденція чітко проявляється в бібліотеці, яка в умовах інформатизації перетворюється зі "сховища книг" у соціальний інститут, що забезпечує кумуляцію, збереження і загальну доступність документів, інформації, знань [20].

Видавнича діяльність бібліотек ВНЗ є одним із визначальних чинників у їх функціонуванні та першоджерелом задоволення соціально зумовлених потреб суспільства. І сьогодні вона виступає ефективним засобом доведення інформаційних ресурсів до користувача як у традиційній, так і в електронній формі, з метою найповнішого розкриття накопичених наукових та культурних цінностей [1].

Науково-видавнича діяльність на допомогу розкриттю інформаційного ресурсу наукова бібліотека РДГУ розпочала ще в 2001 році. І на сьогодні наша бібліотека може з гордістю заявити про свої значні здобутки. Бібліографічну продукцію представляє понад 100

найменувань бібліографічних видань різних видів і типів у паперовому та електронному вигляді.

На сьогодні галузева система бібліографічної продукції представлена науково-допоміжними і рекомендаційними, поточними та ретроспективними, галузевими, тематичними, персональними посібниками.

Наукова бібліотека постійно проводить вивчення інформаційних потреб і запитів читачів. Велике значення для майбутніх спеціалістів має оперативне інформування про літературу з актуальних проблем освіти. Виходячи з цих потреб, наукова бібліотека РДГУ запровадила і продовжує випуск тематичних бібліографічних покажчиків та рекомендаційних списків літератури з різноманітних актуальних освітянських проблем. Їх мета – бібліографічне забезпечення навчально-виховного процесу ВНЗ.

Особливо слід зазначити такі як:

- „Проблеми виховання в сучасному вимірі” (2001 р.);
- „Педагогічні інновації: теорія і практика” (2002 р);
- „Проблеми дошкільного виховання” (2003 р.);
- „Гендерні дослідження на межі тисячоліть” (2003 р.);
- „Модернізація освіти” (2003 р.);
- „Громадянське виховання дітей та молоді: інноваційний підхід” (2004 р.);
- „Формування парадигми самосвідомості у психологічній науці” (2004 р);
- „Соціалізація особистості як психологічна проблема” (2005 р.);
- „Документно-інформаційні ресурси” (2006 р.) ;
- „Україна і Болонський процес” у 2-х вип. (2006 р);
- „Акмеологія – нова якість освіти” (2006 р);
- „Дидактичні технології у вищих навчальних закладах ” (2006 р);
- „Використання електронних технологій – зростання іміджу сучасної бібліотеки” (2007 р);
- „Педагогіка вищої школи” (2007 р.);
- «Використання електронних технологій – зростання іміджу сучасної бібліотеки (2007 р);
- «Психологічна допомога особистості: сучасний стан та перспективи розвитку» (2008 р);
- «Педагогічне мислення в контексті теоретико-методичної спадщини А.С.Макаренка і сучасної педагогіки» (2008 р);

– «Світ дошкілля: психолого-педагогічні проблеми дошкільної освіти» (2010 р).

Бібліотека є не тільки інформаційним центром. Вона сприяє формуванню світогляду студента, його художньому смаку, культурі, вихованню та розвитку різнобічних інтересів [4]. Наукова бібліотека РДГУ накопичила чималий досвід видання такої бібліографічної продукції. Тематика цих бібліографічних покажчиків різноманітна. Але, в першу чергу, спрямована на популяризацію кращих взірців вітчизняної науки і культури та духовне відродження нації. На наш погляд, цікавими виявилися для викладачів та студентів бібліографічні покажчики про життя і діяльність видатних педагогів, психологів, письменників:

– „Педагогіка великого українця” (До 125-річчя від дня народження Григорія Ващенко) (2003 р.);

– „Український Гомер ХХІ століття” (Про життя та творчість Уласа Самчука) (2005 р.);

– „Зигмунд Фрейд та теорія і практика психоаналізу” (2006 р.);

– „Павлов І. П. та психологія і педагогіка ХХІ століття” (2006 р.);

– „Лев Виготський: культурно-історична теорія розвитку вищих психічних функцій і вчення про особистість” (2006 р.);

– „Педагогічне мислення в контексті методичної спадщини А.С.Макаренка і сучасної педагогіки” (2008 р.).

Інформаційний ресурс наукової бібліотеки РДГУ розкривається і за допомогою виданих нами «Рекомендаційних списків літератури» з актуальних питань освіти. Матеріали в цих списках розміщені в хронологічному порядку. Окремо виділено серію рекомендаційних списків «Педагогічна інноватика».

Враховуючи те, що в бібліотеці створено фонд рідкісних і цінних видань, доцільним, на наш погляд, є видання ретроспективного бібліографічного посібника „Каталог рідкісних видань із фондів бібліотеки РДГУ (1814-1944 рр.)” (2001 р.). Цей бібліографічний покажчик є універсальним за змістом. До нього ввійшли видання 1814-1944 років. Це наукові, науково-популярні, навчальні, довідкові видання, бібліографічні покажчики, художні твори, періодичні видання. Допоміжний апарат складається з іменного покажчика назв, хронологічного та покажчика місць видань.

Ефективному розкриттю інформаційного ресурсу наукової бібліотеки РДГУ сприяє співпраця бібліотеки з кафедрами університету. Враховуючи те, що на базі РДГУ систематично

проводяться Міжнародні, Всеукраїнські наукові, науково-практичні конференції, на замовлення кафедр наукова бібліотека РДГУ випускає рекомендаційні тематичні бібліографічні покажчики та списки літератури до теми тієї чи іншої конференції. («Дидактичні технології у вищих навчальних закладах», «Психічне здоров'я особистості», «Психологічна допомога особистості», «Педагогічне мислення в контексті теоретико-методичної спадщини А. С. Макаренка», «Світ дошкілля» та ін.)

Оскільки фонди бібліотеки систематично поповнюються, то для професорсько-викладацького складу важливим є інформування про нові надходження літератури. Поточна бібліографічна продукція представлена серією «Нові надходження літератури». Як засвідчує практика, ця продукція має вагому цінність для розкриття інформаційного ресурсу наукової бібліотеки РДГУ і користується великим попитом серед викладачів та студентів університету. Ця серія представлена наступними напрямками:

- Педагогіка;
- Психологія;
- Мовознавство;
- Літературознавство;
- Історія;
- Економіка. Політика. Право;
- Природничо-наукова література;
- Інформатика і обчислювальна техніка.

Для інформування читачів про періодичні та інформаційні видання щорічно видаються «Покажчики періодичних видань» (2001-2011 рр.), передплачених науковою бібліотекою РДГУ на рік. Студенти та викладачі, як в бібліотеці, так і на кафедрах мають можливість, ознайомитися з такою інформацією.

Наукова бібліотека РДГУ є центром біобібліографічних та бібліографічних досліджень наукового і творчого доробку своїх викладачів. Упродовж багатьох років вона вносить свою частку в розвиток української бібліографії та біобібліографії, що є засобом збереження і засвоєння наукового та інтелектуального надбання університету, підґрунтям для вивчення процесів його історичного розвитку. З цією метою бібліотека постійно здійснює моніторинг наукових видань викладачів навчального закладу та праць про них, які дозволяють скласти об'єктивну картину наукової діяльності університету [13].

Так, у 2006 році наукова бібліотека РДГУ започаткувала серію біобібліографічних покажчиків «Академіки, доктори наук, професори

РДГУ», в якій упродовж 2006–І пол. 2011 рр. вийшли друком 13 біобібліографічних покажчиків:

1. „Воробйов Анатолій Миколайович” (2006 р.);
2. „Сяський Андрій Олексійович” (2006 р.);
3. „Лико Дарія Василівна” (2007 р);
4. „Мосієвич Олександр Степанович” (2007 р.);
5. „Колупаєв Борис Сергійович” (2007 р.).
6. „Поніманська Тамара Іллівна” (2009 р.);
7. „Дем’янюк Тамара Дмитрівна” (2009 р.);
8. „Постоловський Руслан Михайлович” (2010 р.);
9. „Шульжук Каленик Федорович” (2010 р.);
10. „Малафійк Іван Васильович” (2010 р.);
11. „Павелків Роман Володимирович” (2010 р.);
12. „Пальчевський Степан Сергійович” (2011 р.);
13. „Коваль Ганна Петрівна” (2011 р.).

Ці видання об’єднанні спільністю задуму, тематики, цільовим та читацьким призначенням. Серія відображає весь комплекс наукових досліджень професорів РДГУ, літературу про їх життя та діяльність, внесок у розвиток науки.

Робота над кожним покажчиком з цієї серії – це окреме наукове дослідження з вивчення наукового доробку та матеріалів про творчий шлях, діяльність науковців з метою максимального виявлення всіх опублікованих праць вчених та літератури про них.

Біобібліографічні покажчики серії «Академіки, доктори наук, професори РДГУ» мають специфічну методику бібліографування, яка постійно удосконалюється. Загалом робота охоплює декілька основних етапів, і традиційно основними елементами структури випусків серії є : передмова, вступна стаття про життєвий і творчий шлях ученого; основні дати життя та діяльності; література про життя та діяльність; хронологічний покажчик праць ученого; допоміжні покажчики, зміст.

Особливо важливою складовою біобібліографічного покажчика є наявність окремого розділу «Наукова школа», в якому групуються дисертації, які виконані та виконуються під керівництвом професорів РДГУ, що дає змогу охарактеризувати їх роль у процесі підготовки науково-педагогічних кадрів, формуванні власної наукової школи.

Також окремим розділом представлено інформацію про участь професорів у Міжнародних, Всеукраїнських наукових, науково-методичних, науково-практичних конференціях та ін. Ілюстративний матеріал містить фотоматеріали, відзнаки та нагороди науковців, титульні сторінки їх книг. Допоміжний апарат містить алфавітний покажчик назв друкованих праць.

За цільовим і читацьким призначенням – це науково-допоміжні біобібліографічні покажчики, призначені допомогти у науково-дослідній діяльності науковцям, аспірантам, викладачам ВНЗ, студентам та фахівцям-практикам освітянської галузі.

З огляду на те, що університет крім гуманітарних, педагогічних та природничих спеціальностей, готує фахівців і культурно-мистецького напрямку, з 2011 року науковою бібліотекою започаткована ще одна серія «Діячі культури та мистецтва РДГУ». Її відкриває біобібліографічний покажчик «Литвинчук Анатолій Іванович». У цьому виданні зібрано та систематизовано відомості про творчий і науковий доробок професора, а також вміщено інформацію про його наукову та громадську діяльність.

Але, одночасно бібліотека усвідомила необхідність у створенні систематизованих бібліографічних видань, які б вичерпно інформували про науковий і творчий доробок науковців всіх факультетів університету. Отож, наступним етапом у науково-бібліографічній діяльності бібліотеки стало укладання серії щорічників «Друковані праці викладачів РДГУ за ... рік» (2005-2009 рр.). Такі щорічники надають можливість отримати інформацію про наукові публікації викладачів університету, напрями їх наукових досліджень.

До цих покажчиків включено бібліографічні описи монографій, підручників, методичних матеріалів, статей з журналів та збірників, описи дисертацій та авторефератів. У тому числі окремий розділ інформує про видання та публікації, що підготовлені науковою бібліотекою університету. Матеріал у щорічниках згруповано за факультетами (підрозділами) університету, в межах факультету – за алфавітом прізвищ авторів. Склад авторів відображено в допоміжному авторському покажчику.

Враховуючи те, що в нашому університеті систематично виходять збірники наукових праць «Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти», наукова бібліотека підготувала і випустила 3 випуски покажчика „Наукові праці РДГУ”, в які включено бібліографічні описи статей, надрукованих у цих збірниках. Крім авторського, посібник має предметний покажчик та покажчик персоналій.

Інноваційною та фундаментальною формою роботи, що спрямована на популяризацію наукового і творчого доробку науковців університету став довгостроковий проект «Історія РДГУ». Ініціатором даного проекту є директор наукової бібліотеки Грипич С.Н. В рамках цього проекту вийшов 1 том біобібліографічного посібника «РДГУ в персоналіях (Науковий літопис. Том 1)». Його основне завдання –

донести до сучасників творчу та наукову спадщину і залишити її для майбутніх поколінь студентів та викладачів як історичний літопис університету.

Мета цього посібника – упорядкувати, систематизувати, всебічно розкрити науковий та творчий доробок науковців університету, тому що самі вони стали творцями його історії. Він складається з 10 розділів, кожен із яких присвячений діяльності того чи іншого науковця зокрема, матеріали про яких увійшли до першого тому. Користувачам посібника пропонуються бібліографічні довідки про викладачів, подані їх друковані праці, представлені наукові школи, що включають перелік кандидатських дисертацій, виконаних та захищених під керівництвом вчених, література про наукову та громадську діяльність, відкриття, авторські свідоцтва, патенти та ін.

Бібліотека намагалася найбільш повно відобразити їх науковий доробок. В описах документів, які не вдалося переглянути *de visu*, відсутні деякі елементи бібліографічного опису.

Бібліографічні записи в посібнику групуються за хронологічним принципом та нараховують 1885 назв різноманітних друкованих видань (підручників, монографій, навчально-методичних посібників, статей, що вміщені в наукових збірниках і періодичних виданнях та ін). Допоміжний апарат містить зведений іменний покажчик, який включає прізвища співавторів, редакторів та ін.

Наукові інформаційно-бібліографічні пошуки безумовно матимуть своє продовження. В подальших планах наукової бібліотеки РДГУ – підготовка наступних томів біобібліографічного посібника «РДГУ в персоналіях». Також, до кожного тому цього посібника планується випуск щорічників на нові видання, які не увійшли до посібника.

Зазначені серії та проекти відрізняються широтою охоплення біобібліографічного матеріалу, високим науковим рівнем його викладу. Біобібліографічні посібники укладаються у тісному контакті з самими професорами, що підвищує якість підготовки та наукову цінність цих видань. Високого рівня біобібліографічних посібників було досягнуто завдяки науковому консультуванню та редагуванню Грипич С. Н. – директора наукової бібліотеки РДГУ

Враховуючи те, що за 10 років науково-видавничої діяльності, ми накопичили чималий досвід, виникла думка про створення бібліографічного покажчика другого ступеня, який би відображав інформацію про бібліографічні покажчики, підготовлені та видані науковою бібліотекою РДГУ в період з 2001 року – початку 2011 року. І на сьогоднішній день укладено та видано такий покажчик. У ньому

впорядкована та систематизована вся бібліографічна продукція, видана науковою бібліотекою РДГУ. Матеріал згруповано за розділами:

1. Універсальні бібліографічні покажчики;
2. Біобібліографічні покажчики;
3. Тематичні бібліографічні покажчики
4. Серія «Нові надходження літератури»
5. Рекомендаційні списки літератури;
6. Інформаційно-методичні матеріали.

Дане видання анотоване та проілюстроване (фото бібліографічних посібників). Довідковий апарат складається з іменного покажчика та алфавітного покажчика назв бібліографічних посібників.

Необхідно відзначити, що, крім друкованих джерел, всі ці посібники мають аналоги в електронному варіанті, в т.ч. відображені і на сайті наукової бібліотеки РДГУ (www.nlibrary-rdgu.rv.ua)

Перспективні напрями бібліографічної діяльності наукової бібліотеки РДГУ пов'язані з упровадженням інновацій у бібліографічні процеси. Створення бібліографічних посібників передбачає відмову від традиційної та перехід на комп'ютерні інформаційні технології.

Наукова бібліотека РДГУ планує і надалі продовжувати розпочату роботу, а також впроваджувати нові науково-видавничі проекти.

Ознайомлення із зазначеним ресурсом і його використання сприяють здійсненню наукових досліджень з педагогіки та психології, виявленню основних напрямів розвитку педагогічної та психологічної науки та освіти, формуванню наукових шкіл, введенню в практику навчальних закладів наукових досягнень професорів тощо.

Наукова бібліотека спільно з професорсько-викладацьким складом РДГУ успішно реалізовує наукові проекти, спрямовані на розкриття інформаційного ресурсу та на збереження у майбутніх поколінь студентів та викладачів історичної пам'яті про наукову діяльність університету.

Вважаємо, що дана бібліографічна продукція стане певним внеском у національну бібліографію та займатиме відповідне місце в сучасній педагогічній науці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Банделюк Г. Видавнича діяльність Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка / Г. Банделюк, Г. Чопик // Вісн. Кн. палати. – 2007. – № 8. – С.10-11.

2. Берестова Т. Ф. Об издательской инфраструктуре вуза и принципах ее построения / Т. Ф. Берестова, В. Р. Абрамовских // Библиотековедение. – 2010. – №1. – С. 121-126.
3. Божко Н. Сучасна бібліотека як складова іміджу навчального закладу / Н. Божко // Бібл. форум України. – 2008. – № 4. – С. 29-32.
4. Борцова Н. Н. Библиотека в информационном обеспечении учебной и научной деятельности вуза / Н. Н. Борцова // Библиотековедение. – 2007. – № 2. – С.50-53.
5. В науку вкладено життя (Університетські літописи) / Наукова бібліотека РДГУ // Вісн. Кн. палати. – 2011. – № 5.
6. Васильев А. Інформаційно-бібліотечна система сучасного ВНЗ: досвід роботи Сумського державного університету / А. Васильєв, Т. Слабо // Вищ. шк. – 2008. – № 1. – С. 82-86.
7. Карпенко О. Корпоративна діяльність освітянських бібліотек України з формування єдиного галузевого інформаційного ресурсу / О. Карпенко, І. Коваленко, Л. Самчук // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2011. – № 2. – С. 101-104.
8. Клименко О. Інноваційні технології у видавничій діяльності бібліотек України / О. Клименко // Наук. пр. Нац. бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2006. – Вип. 16. – С. 401-403.
9. Колесникова Т. О. Сучасна бібліотека ВНЗ: моделі розвитку в умовах інформатизації / Т. О. Колесникова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2009. – № 4. – С. 57-62.
10. Кононученко О. Впровадження новітніх комп'ютерних технологій для забезпечення інформаційних потреб користувачів бібліотек України (на прикладі ОУНБ України) / О. Кононученко // Наук. пр. Нац. бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2005. – Вип. 14. – С. 353-361.
11. Краснова Е. А. Место библиотеки в информационном обеспечении вуза / Е. А. Краснова, А. Ф. Аменд // Библиотечное дело – XXI век. – 2007. – № 1. – С.55-61.
12. Куракова Е. В. Информационные ресурсы в электронной среде: эффективность, потребности, перспективы (по материалам прикладного исследования научной библиотеки Ульяновского государственного университета) / Е. В. Куракова // Науч. и техн. б-ки. – 2011. – № 5. – С. 32-41.
13. Лебедюк О. Бібліотека ВНЗ як центр довідково-інформаційного обслуговування студентів / О. Лебедюк // Вісн. Кн. палати. – 2008. – № 11. – С. 15-17.

14. Левківський К. Бібліотека вищого навчального закладу – ключова ланка інформаційного забезпечення навчального процесу на сучасному етапі / К. Левківський // Вищ. шк. – 2008. – № 5. – С. 33-42.
15. Луговий В. Інформаційне забезпечення вищої школи України / В. Луговий, Н. Халікян // Вищ. освіта України. – 2007. – № 3. – С. 48-51.
16. Лутовинова В. І. Новий рівень інформаційного забезпечення освітян України / В. І. Лутовинова // Педагогіка і психологія. Вісн. Акад. пед. наук. – 2007. – № 4. – С. 133-140.
17. Матвієнко О. В. Бібліотека навчального закладу в умовах інформатизації: проблеми й завдання / О. В. Матвієнко // Педагогіка і психологія. Вісн. Акад. пед. наук. – 2006. – № 4. – С. 136-145.
18. Патрушева Т. Бібліографічна продукція Наукової бібліотеки Національного університету "Києво-Могилянська академія": традиційна та електронна / Т. Патрушева // Бібл. форум України. – 2010. – № 4. – С. 20-23.
19. Солов'яненко Д. Академічні бібліотеки у новому соціотехнічному вимірі: Частина перша. Академічна бібліотека як видавець / Д. Солов'яненко // Бібл. вісн. – 2010. – №4. – С. 3-14.
20. Шилюк О. Діяльність вузівської бібліотеки в умовах інформатизації суспільства / О. Шилюк // Вищ. шк. – 2008. – № 5. – С. 52-55.

УДК 027.7:06.06(477.81)

Г.П.СЕМЕНЮК

*заступник директора з наукової
роботи наукової бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного університету*

НАУКОВА ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК ВНЗ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Резюме. Розглянуто деякі аспекти наукової діяльності бібліотеки ВНЗ на основі досвіду роботи наукової бібліотеки РДГУ.

Ключові слова: науково-дослідна діяльність, науково-аналітичні дослідження, інновації, науково-методичне забезпечення.

Необхідність наукової роботи в університетській бібліотеці завжди була і залишається велінням часу. За рекомендаціями Науково-методичної бібліотечної комісії Міністерства освіти і науки України та рішенням Вченої ради РДГУ, в 2009 році за успішні результати в науково-дослідній, науково-методичній, науково-видавничій діяльності бібліотеці РДГУ був наданий статус наукової. Підтримка високого рівня університетської науки і системи вищої освіти ставить підвищені вимоги до бібліотек ВНЗ, особливо в періоди реформування та модернізації освіти України.

Наука і освіта – це ті галузі, які напряму залежать від якості доступу до інформації. Зокрема розвиток науковості в діяльності бібліотеки РДГУ збігається з еволюцією завдань, що висуваються перед нею державними інституціями та нашим університетом, а також враховуються актуальні завдання бібліотечної політики України. Тому її основними напрямками є:

- збереження документальної пам'яті України;
- науково-бібліографічне опрацювання та розкриття фондів;
- бібліографічне формування історичних колекцій та зібрань бібліотеки; історія бібліотечної справи;
- створення електронно-інформаційного середовища бібліотеки як наукової бази для інформаційного супроводу науково-дослідного та навчального процесів;

- науково-методична робота як запорука удосконалення бібліотечних технологій [5, с.10].

Наукова діяльність наукової бібліотеки РДГУ узгоджується з науковим відділом університету і відображається в поточних та перспективних планах бібліотеки.

Але, формувалася наукова діяльність наукової бібліотеки РДГУ поступово. І початковим її етапом стала науково-бібліографічна та видавнича діяльність, яка зосереджується (в основному) на створенні та випуску науково-допоміжних, рекомендаційних, біобібліографічних, інформаційно-методичних бібліографічних посібників. Про результати цього напрямку свідчить динаміка науково-видавничої роботи, що відображена в бібліографічному покажчику «Бібліографічні посібники наукової бібліотеки РДГУ 2001-2011рр.», де представлені видання різних типів і видів: поточні, кумулятивні, ретроспективні, персональні та ін.

Одним із основних напрямків наукової діяльності нашої бібліотеки є збереження документальної пам'яті, що полягає у формуванні історичних колекцій та зібрань бібліотеки. Час засвідчив, що такі пошукові дослідження є дуже потрібними, оскільки значний за кількістю та змістом фонд нашої бібліотеки дає всі підстави науково реконструювати цінні колекції та окремі видання, що становлять наукову, історичну та культурологічну цінність. Дослідницька робота в цьому напрямку спрямована на вироблення науково-обґрунтованих критеріїв зі збереження та використання різних видів документів з урахуванням фізичного стану матеріальної основи [5, с.12]. В науковій бібліотеці РДГУ вже сформовано фонд рідкісних та цінних видань, найбільшу кількість в ньому становить література видана до 1917р., а також видання української діаспори, унікальні серійні і персональні колекції та ін. І своєрідним підсумком цього етапу наукового дослідження є випуск друкованого каталогу рідкісних видань із фондів наукової бібліотеки РДГУ (1814-1944 рр.). Тому подальші наші кроки в цьому дослідженні будуть спрямовані на проведення паспортизації книжкових колекцій нашої бібліотеки.

Для створення форми паспорта, ми плануємо використовувати напрацювання співробітників НБУВ. Це створить передумови для формування електронної бази даних як основи для широкого кола подальших різноманітних досліджень (не лише історико-краєзнавчих), а також включення виявлених зібрань та колекцій чи особливо цінних їхніх частин до реєстру національного надбання України на основі їх повної паспортизації.

Ще одним із важливих напрямків науково-дослідної роботи є історія бібліотечної справи. Кілька років тому розпочалося дослідження з історії нашої бібліотеки. Вже накопичено певний обсяг матеріалу, зокрема з архівів, спогади ветеранів, фотосвітлина тощо, що дає нам можливість розпочати підготовку до друку ілюстрованого та супроводженого пакетом документальних додатків історичного нарису «Наукова бібліотека РДГУ: історія і сьогодення». Цим виданням ми хочемо доповнити історію розвитку бібліотечної справи Рівненщини.

Але, науково-дослідна робота бібліотеки не обмежується лише вивченням історії бібліотеки. Ми спрямовуємо зусилля на вичерпний збір та наукове опрацювання літератури з історії РДГУ. З цією метою бібліотека університету продовжує формувати своєрідний бібліографічний архів, матеріали якого найближчим часом будуть використані в підготовці науково-допоміжного бібліографічного покажчика «Рівненський державний гуманітарний університет в книгах та періодичних виданнях».

Глобальна інформатизація зумовила переоцінку значення інформації, висунула бібліотеки в ряд найважливіших інститутів не тільки формування та поширення, але й створення цих ресурсів. Довгостроковим дослідницьким етапом у роботі національних бібліотек України та наукових бібліотек вищих навчальних закладів і, зокрема бібліотеки нашого університету, є формування загальнодержавної інформаційно-комунікативної системи освіти і науки, створення та розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та організації доступу до світових. І одним із етапів виконання цієї наукової програми є створення національної системи реферування місцевої регіональної наукової літератури. Але реалізація такого проекту неможлива в ізоляції, без співробітництва та корпорації з колегами бібліотечних та академічних наукових установ.

Так, на запрошення Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. Сухомлинського вже третій рік поспіль наша бібліотека приймає участь у корпоративному науковому проєкті, що забезпечує формування загальнодержавної бази даних «Україніка наукова» (Керівник проєкту – НБУ ім. Вернадського) та підтримку онлайнового доступу до неї, а також розміщення цієї реферативної інформації у третій серії Українського реферативного журналу «Джерело».

Наукова бібліотека РДГУ виконує аналітико-синтетичну обробку збірника «Оновлення змісту, форм і методів навчання і виховання в закладах освіти». Звичайно, сьогодні не доводиться говорити про повне охоплення реферування статей із всіх інших збірників наукових праць, які видає РДГУ, але після розв'язання

необхідних технічних та організаційних проблем, роботу в цьому напрямку наша бібліотека планує розширити.

Важливою складовою наукової діяльності нашої бібліотеки є участь у конференціях, семінарах, які проводяться національними бібліотеками України і науковими бібліотеками провідних університетів нашої держави.

В свою чергу, наукова бібліотека РДГУ є ініціатором і організатором проведення конференцій. Щороку в ній приймають участь молоді науковці кафедри бібліотекознавства і бібліографії, кафедри документальних комунікацій, кафедри культурології РДГУ. Зокрема, були проведені такі конференції: «Бібліотека вищого навчального закладу в контексті сучасності» (2008 р.), «Бібліотека вищого навчального закладу в умовах реформування вищої освіти України: досвід та перспективи» (2009 р.), «Сучасна бібліотека вищого навчального закладу як центр інформаційного забезпечення навчального, наукового та культурно-просвітницького процесу» (2010 р.). Наукова бібліотека РДГУ видає збірник матеріалів цих конференцій.

Своєрідними результатами різнобічної наукової діяльності бібліотеки університету є книжкові видання та публікації у збірниках наукових праць та періодичних виданнях. Тематика їх охоплює не лише проблеми книгознавства, бібліотекознавства і бібліографії, але і питання літературознавства, психології читання та ін.

Враховуючи запити студентів і молодих науковців щодо оформлення списків літератури до наукових робіт різних типів, бібліотека випустила «Методичні рекомендації з впровадження ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Аналітична діяльність тісно пов'язана з проведенням соціологічних та маркетингових досліджень. У цьому напрямку ми співпрацюємо із інститутом соціальних досліджень РДГУ. Впродовж останніх трьох років бібліотекою були проведені такі соціологічні дослідження: «Наукова бібліотека РДГУ очима своїх користувачів»(2008р.), «Книга і читання в житті студентської молоді.»(2009р.), «Інформаційна культура студентів в контексті навчального процесу РДГУ»(2010 р.). Робота в цьому напрямку продовжуватиметься.

Отримані результати досліджень дають змогу визначити, які інструктивно-методичні матеріали, бібліографічні посібники та інші документи потрібно створити для подальшої успішної діяльності наукової бібліотеки РДГУ.

Успішна діяльність бібліотек України різних систем і відомств, у тому числі вищих навчальних закладів (ВНЗ), безпосередньо пов'язана із сучасною концепцією науково-методичного забезпечення.

Наукова бібліотека університету здійснює методичну роботу на основі єдиних принципів: науковості, рекомендованості, оперативності, диференційованого підходу, активності.

Основні напрями удосконалення науково-методичної діяльності наукової бібліотеки РДГУ на сучасному етапі умовно можна структурувати на такі основні блоки:

- організаційно-нормативний,
- науково-аналітичний, інноваційний,
- інформаційно-педагогічний.

Організаційно-нормативний блок є базовим. У цьому контексті наукова бібліотека РДГУ зосереджує свою увагу, в першу чергу на підготовці нормативної документації у поєднанні з випуском видань рекомендаційного характеру. На основі законодавчо-правових, інструктивно-методичних документів, ДСТУ та ГОСТів з питань книгознавства, бібліотекознавства, бібліографії та інформаційної діяльності й нормативно-правових документів з питань освіти і культури наукова бібліотека РДГУ розробляє власну необхідну нормативну документацію. Крім цього, університетська бібліотека розробляє і необхідні загальнобібліотечні інструктивно-методичні матеріали (устава, інструкції, норми, правила), що визначають межі і рамки діяльності бібліотеки і її структурних підрозділів, суворо однозначний порядок виконання тих чи інших процесів і операцій, обліку роботи і т. п.

Визначальною в методичній діяльності наукової бібліотеки РДГУ, як показав досвід, є науково-аналітична діяльність. Безумовно, аналітична функція завжди була притаманна методичній роботі, але в сучасних умовах вона отримала дещо інший відтінок, а саме – аналіз заради прогнозування змін.

Досвід роботи бібліотеки демонструє, як аналітична функція трансформується в діагностичну. Прикладом цього можуть служити експертно-діагностичні дослідження, які проводить бібліотека. Хоча ззовні вони й нагадують добре відомі комплексні перевірки роботи структурних підрозділів бібліотеки, які проходять згідно з планом, але відрізняються від них певними рисами, а саме вивченням проблем і особливостей. Після закінчення таких перевірок на засіданнях науково-методичної ради, члени комісії звертають увагу не тільки на певні недоліки в роботі та шляхи виправлення, але й виробляють стратегію подальшого розвитку структурних підрозділів бібліотеки.

Одним із провідних напрямків науково-методичної роботи є інноваційна діяльність, яка ставить за мету пошук, розробку і застосування бібліотечних нововведень, джерелами яких у науковій бібліотеці РДГУ є передова бібліотечна практика, раціоналізаторські пропозиції бібліотекарів, рекомендації наукових досліджень, нові бібліотечні технології. Сюди ж входить і теоретичне вивчення передового досвіду роботи інших бібліотек, практичне знайомство з інноваціями, які вже впровадили інші бібліотеки.

Успішне виконання завдань, які стоять перед університетською бібліотекою, вимагає постійного удосконалення кваліфікації бібліотекарів. Тому турбота про професійне зростання бібліотечних кадрів є одним із найважливіших напрямків методичного забезпечення, який ми умовно назвали інформаційно-педагогічним. Він передбачає формування професійного світогляду, підвищення кваліфікації персоналу.

Щороку наукова бібліотека складає план підвищення кваліфікації своїх працівників, в якому враховуються пропозиції самих працівників бібліотеки, їхні потреби і можливості, які необхідні при виконанні фахових виробничих функцій та завдань. Відповідно до плану організовуються та проводяться заходи різноманітного теоретичного і практичного навчання. Семінари, конференції, огляди новинок літератури, практичні заняття, показові масові заходи, які дають змогу молоді знайомитись з досвідом колег та ін. І серед них: практичні заняття : «Вивчення ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», «Статистичний облік з обслуговування читачів у науковій бібліотеці РДГУ»; години цікавих повідомлень (огляди новинок фахової літератури і періодики), тиждень «Інноваційної роботи» та ін. Пошук перспективних напрямків діяльності здійснюється і шляхом знайомства та вивчення передового досвіду інших бібліотек. З цією метою наукова бібліотека РДГУ бере участь у різноманітних регіональних та всеукраїнських конференціях, семінарах, нарадах, які організовують та проводять бібліотеки – методичні центри: Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка, Наукова бібліотека Львівського національного університету ім. І. Франка, Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. Сухомлинського.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амлинский Л. З. Организация внутреннего пространства научных библиотек информационного общества / Л. З. Амлинский // Науч. и техн. б-ки. – 2011. – № 8. – С. 25-34.

2. Інформаційно-аналітичні дослідження як напрям наукової діяльності / А. П. Гончаренко, О. М. Гончаренко, Л. М. Кравченко, Л. О. Фірсова // Науково-технічна інформація. – 2010. – № 3. – С. 7-9.
3. Капустіна Н. «Школа дослідника-початківця» – стартовий майданчик для оптимізації наукової роботи бібліотеки / Н. Капустіна // Бібл. форум України. – 2008. – № 3. – С. 11-13.
4. Кубряк Е. Н. Научная работа центральных региональных библиотек / Е. Н. Кубряк // Науч. и техн. б-ки. – 2011. – № 8. – С. 36-43.
5. Кунанець Н. Наукова робота бібліотеки вищого навчального закладу – вимога часу / Н. Кунанець // Бібл. форум України. – 2010. – № 4. – С. 9-12.
6. Прокопчук В. С. Наукова робота наукової бібліотеки Кам'янець–Подільського національного університету ім. І. Огієнка / В. С. Прокопчук // Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. Сухомлинського. Вип. 2. Всеукраїнський інформаційний ресурс з питань психолого-педагогічної науки і освіти: сучасний стан та шляхи розвитку. – К., 2010. – С. 80-86.

УДК 027.021:004:378.1

А.В.КРИВА

*директор Наукової бібліотеки
Національного університету водного
господарства та
природокористування (м. Рівне)*

В.Є.ПЕРЕЛИГІНА

*зав. відділом інформаційних
технологій та комп'ютерного
забезпечення Наукової бібліотеки
Національного університету водного
господарства та
природокористування (м. Рівне)*

**ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ
НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ**

Резюме. В статті визначається ціль, стратегія, методи інформаційно-бібліотечного обслуговування навчального процесу Науковою бібліотекою НУВГП, розглядаються питання автоматизації та комп'ютеризації бібліотечних процесів та шляхи їх вирішення. Розкрито соціальне значення інформаційної роботи бібліотеки в підготовці висококваліфікованих фахівців.

Ключові слова: автоматизація, комп'ютеризація, інформаційні технології, наукова робота бібліотеки, виховна роль бібліотеки, перспективи розвитку.

Бібліотека вищої школи в сучасному світі розглядається як соціальна інституція, відмінною особливістю якої є взаємозв'язок з системою вищої освіти, а основними типологічними ознаками – безпосереднє включення у структуру і систему комунікацій вищого навчального закладу.

Наукова бібліотека університету – це універсальне, найбільш престижне книгозібрання. Вона є методичним центром серед бібліотек

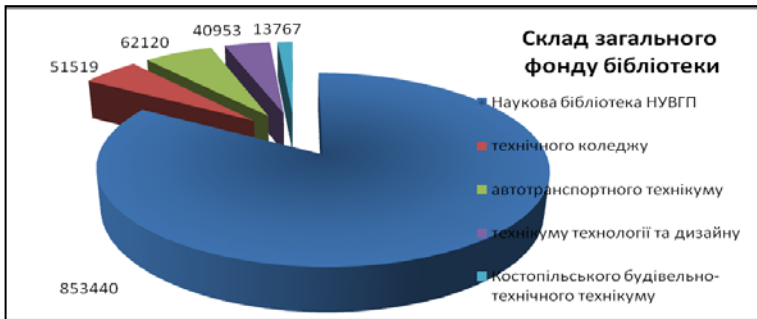
вищих навчальних закладів області і членом Української бібліотечної асоціації, бібліотечної комісії із книгозбереження при МОН України.

Головна ціль нашої бібліотеки – забезпечення доступності документів, інформації для ефективного розвитку освітньої та наукової діяльності вищого навчального закладу на основі максимально повного задоволення інформаційних потреб професорсько-викладацького складу і студентів на базі можливостей новітніх технологій.

Наукова бібліотека як структурний підрозділ НУВГП здійснює бібліотечно-інформаційну підтримку навчальної, наукової, освітньої, виховної діяльності університету; проведення науково-дослідної роботи; здійснення культурно-виховної роботи.

Зведений загальний фонд бібліотеки понад 1 млн. примірників.

Бібліотека складається з базової наукової бібліотеки з загальним фондом 853440 примірників, у тому числі: 571107 примірників навчальної літератури; 136988 примірників наукової літератури (з них 94793 примірники фахових періодичних видань); 265931 примірник навчально-методичних розробок викладачів університету та бібліотек відокремлених структурних підрозділів з кількістю примірників: технічного коледжу 51519, автотранспортного технікуму 62120, технікуму технології та дизайну 40953, Костопільського будівельно-технічного технікуму 13767 та навчально-консультаційних центрів: Кримського 20770, Слов'янського 9703, Прилуцького 14732, Закарпатського 10557 прим.

Фонд бібліотеки на паперових носіях складають: книжкові, періодичні та продовжувані видання наукового та навчального призначення, спеціальні види літератури.

Зростання університету впродовж його історії, розширювало коло завдань, що стояли перед бібліотекою. Поява нових дисциплін та впровадження кредитно-модульної та кредитно-трансферної системи

організації навчального процесу диктувала необхідність перепрофілювання книжкових фондів. У структурі бібліотеки виділялись галузеві читальні зали; диференційований підхід до обслуговування читачів зумовлював поділ абонементів, виділялись кафедральні бібліотеки. 28 кафедральних бібліотек університету мають 12 профільних читальних залів з кількістю місць від 12 до 38 в кожному. Загальна площа бібліотеки НУВГП – 1630 м².

Для забезпечення якості підготовки фахівців для народного господарства України серед завдань, що постали сьогодні, перед бібліотекою пріоритетними є входження до єдиної бібліотечної системи країни та єдиної системи інформації та документації, створення раціональної системи діяльності навчального закладу. Для цього бібліотека налагоджує взаємодію та обмін інформацією з бібліотеками області, України, Росії та з різними структурними підрозділами університету – адміністрацією, викладачами, технічними спеціалістами.

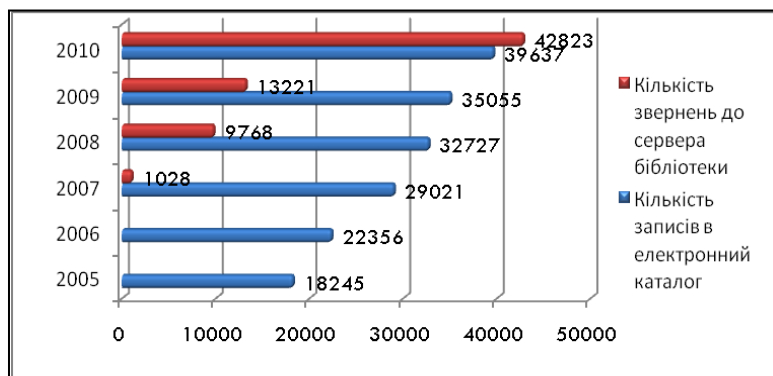
Саме ступінь інформатизації бібліотек вузів виступає сьогодні умовою впровадження новітніх освітніх технологій. Наприкінці 2002 року в бібліотеці університету розпочалось широке запровадження комп'ютерних технологій в усі бібліотечні, інформаційні та управлінські процеси на основі програмного забезпечення «УФД/Бібліотека». Було організовано відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення. Нові технології вимагали засвоєння нових та розширення професійних знань. Тому «Школа комп'ютерної освіти», де співробітники бібліотеки отримують практичні поради з освоєння складної техніки і програм, вирішувала проблему. Навчання проводиться постійно.

Запровадження новітніх інформаційних технологій вплинуло на модернізацію інформаційно-бібліографічної діяльності бібліотеки. Змінились не тільки форми бібліографічної роботи, але й функції бібліографів. Сьогодні це вже не тільки пошук в БД бібліотеки – до нього додалися робота в Internet, з повнотекстовими БД. У відділі створено сектор інформаційної роботи. Співробітники відділу розпочали створювати свій навігатор по ресурсах мережі Internet згідно профілю університету. Використання ЕК забезпечує максимальну оперативність, повноту і точність в довідково-бібліографічному обслуговуванні, розширює спектр варіантів пошуку джерел інформації. Традиційні каталоги відходять на другий план. Працівники відділу надають допомогу користувачам в тематичному пошуку в електронних БД, документах на лазерних дисках. Широко використовують в своїй роботі інформаційні бази, виставлені в Internet.

Процес інформатизації вимагає формування нового типу мислення, і, в першу чергу, виховання у студентів інформаційної культури. Тому підвищення інформаційної культури читачів є однією з найважливіших турбот працівників інформаційно-бібліографічного відділу. Традиційні бібліотечно-бібліографічні заняття перетворюються в щоденну індивідуальну роботу – консультування та навчання методам взаємодії з автоматизованою системою. Бібліографи проводять практичні заняття за темами: «Пошук в електронних базах даних бібліотеки», «Інформаційний пошук на електронних носіях». Сьогодні довідково-бібліографічне обслуговування читачів в бібліотеці неможливо уявити без використання інформаційних технологій.

Велике значення приділяється створенню електронних ресурсів для навчання та самостійної роботи студентів. У бібліотеці функціонує електронний каталог видань активного фонду з 1991 року та електронна бібліотека.

Обсяг електронного каталогу на 1.05.11 року становить – 45302 записи. Доступ до електронного каталогу відкрито як з локальної, так і з глобальної мережі. Перевагами електронного каталогу є доступність інформації, оперативність пошуку, поєднання спрощеного та багатоаспектного пошуку, наочність результатів пошуку. Кількість звернень до web-сторінки бібліотеки за _____ адресою <http://nuwm.rv.ua/book.php> постійно збільшується. Статистика звернень та обсяг записів видно на рис.

У 2006 році створено та постійно наповнюється електронна бібліотека (ЕБ) призначена для забезпечення студентів, викладачів та співробітників університету необхідною інформацією в електронному

вигляді. ЕБ формується й працює згідно з чинним законодавством України та нормативно-методичними документами, що регламентують діяльність університету та бібліотеки. Для створення та наповнення використовується автоматизована інформаційно-пошукова бібліотечна система «УФД/Бібліотека». Всього на web-сторінці бібліотеки 1008 електронних версій підручників, посібників, статистичних бюлетенів, наукових статей. Електронна бібліотека в 2010 році збільшилася на 100 повнотекстових електронних видань підручників та навчальних посібників. Інформаційні ресурси електронної бібліотеки є структурою, яка включає бібліографічні та повнотекстові бази даних. Їх формування здійснюється за допомогою технології, що передбачає доповнення бібліографічних записів електронного каталогу гіпертекстовими посиланнями на наявні електронні версії публікацій. Пошуковий апарат дає змогу виявляти документи за будь-яким елементом бібліографічного опису.

Доступ до матеріалів ЕБ здійснюється у локальній мережі з пошукової сторінки «УФД/Бібліотека» через електронний каталог. Але з огляду на дотримання авторських прав доступ до повних електронних текстів обмежується локальною мережею НУВГП та електронним читальним залом бібліотеки.

Для користувачів бібліотеки є доступ до 647 повнотекстових електронних підручників «Центру навчальної літератури». За 2010 рік з IP-адреси університету було 19 920 звернень до цих книг, тому на поточний рік передплачено доступ до цієї бази разом з нашим Технічним коледжем за дольовою участю.

Проведено штрихкодкування всіх книг з нових надходжень а також штрихкодуються книги читальної зали активного ретрофонду кількістю понад 29 тис. примірників.

У читальному залі працює автоматизована книговидача, а також безкоштовний бездротовий доступ до Інтернету WI-FI.

На абонементах для студентів молодших курсів та навчально-методичної літератури у 2010 році встановлено 2 комп'ютери з підключенням до мережі Інтернет, де розпочато роботу з підготовки фонду до автоматизованої книговидачі. Користувачі мають

можливість відкритого доступу до електронної бібліотеки із 855 комп'ютерів, об'єднаних в локальну мережу: пошук необхідної інформації за попереднім замовленням; обмін електронними повідомленнями, а також думками та ідеями з діловими партнерами і друзями в усьому світі; використання електронної пошти через Інтернет для оперативної відправки чи отримання повідомлень та файлів. Надається можливість запису на свій носій необхідної інформації.

Історичною практикою доведено, що бібліотеки – це соціальні інститути, без яких суспільство не може бути демократичним, цивілізованим, повноцінним. У них відображується все те, що відбувається в динамічному соціокультурному житті країни. Ставлення до бібліотек можна вважати мірилом духовності. Вузівська бібліотека – це особливий тип бібліотек, що не тільки сприяє освітньому процесу, а є його складовою частиною. І особливо зараз, коли освіта спрямована на формування цілісної особистості, широти її мислення, готовності до інноваційних процесів, реформа вищої освіти передбачає посилення професійної, освітньої підготовки спеціалістів. Перед бібліотеками вузів постають надзвичайно важливі завдання: сприяти особистісно-орієнтовній освіті, дати їм високоякісну новітню інформацію, забезпечити вільний доступ до світових інформаційних джерел, формувати знання в сфері інформаційної культури майбутніх спеціалістів.

Велике значення для майбутніх спеціалістів має проведення масових інформаційних заходів «Днів спеціаліста», «Днів дипломника», «Днів аспіранта», на яких майбутні фахівці знайомляться з літературою зі спеціальності на відкритих переглядах, з переліком та змістом фахових періодичних видань, наявних у фонді бібліотеки. Традиційно цікаво проходять «Дні кар'єри», метою яких є допомогти студентам визначити своє місце в житті, виробити відчуття впевненості у вирішенні проблем із працевлаштуванням. Ще навчаючись у вузі, потрібно розпочинати свою кар'єру. Як зробити її? З чого почати? На ці запитання відповідають присутні гості, серед яких представники кадрових агентств міста, керівники підприємств, майбутні роботодавці. Головне підґрунтя цього заходу – розкриття інформаційних ресурсів. Студенти мають можливість отримати корисну інформацію, запозичити життєвий досвід, осягти механізм становлення кар'єри, ознайомитись з літературою. В плані активізації науково-інформаційної роботи бібліотека зосереджує свою увагу на підтримці наукової діяльності професорсько-викладацького складу. В бібліотеці проводяться презентації праць наших викладачів, які

користуються особливою популярністю серед читачів. Вони розширюють інформацію про книгу, її авторів, дають можливість студентам пройти школу наукових дискусій, сприяють формуванню культури мислення, підвищенню рівня знань. Нещодавно відбулася презентація підручника «Construction Materials» («Будівельні матеріали») наших викладачів-науковців Дворкіна Л. Й., Дворкіна О. Л., випущеного у престижному видавництві США. Всі засідання проходять у читальному залі бібліотеки, який після ремонту обладнаний новими меблями.

Ефективність проведення наукової роботи бібліотеки стала основою для рішення Вченої ради НУВГП від 05.11.2007 р. яким бібліотеці було присвоєно статус наукової. Назва «Бібліотека Національного університету водного господарства та природокористування» змінена на назву «Наукова бібліотека Національного університету водного господарства та природокористування».

За напрямками наукової роботи у серії «Науково-методичні праці ректорів НУВГП Рівненського періоду» здійснено випуск двох і підготовлений до друку один біобібліографічний покажчик: ректора Семенова Костянтина Семеновича, ректора Вознюка Степана Тихоновича; ректора Гурина Василя Арсентійовича.

Започаткована серія «Відомі вчені університету». В ній випущено біобібліографічний покажчик «Володимир Павлов». Спільно з директором музею підготовлений до друку бібліографічний покажчик «Огієвський Анатолій Володимирович».

Покажчики «Цінні та рідкісні видання у фондах НУВГП», та «Вища освіта в Україні» будуть корисні для науковців та студентів які займаються науковими дослідженнями.

Для інформування читачів про періодичні та інформаційні видання щороку друкується «Покажчик періодичних видань, передплатених бібліотекою Національного університету водного господарства та природокористування», 6 разів на рік

випускається «Бюлетень нових надходжень в бібліотеку НУВГП», який одразу розміщується на web-сторінці бібліотеки.

У 2010 р. бібліотека надавала послуги за програмою «Строй-Інформ» з використання нормативно-технічної бази наступних видів документів:

- Стандартів, норм, правил України, міжнародних стандартів ISO;
- Технологічного устаткування громадських будівель;
- Документів зі складання кошторисної документації.

Наукова бібліотека активно співпрацює із книгообміну з видавництвом «Університетська книга» м. Суми, з бібліотеками Херсонського державного аграрного університету, Хмельницького національного університету, Криворізького технічного університету, Запорізької державної інженерної академії, Львівського національного університету ім. І. Франка, Національного університету «Львівська політехніка», Національного університету «Острозька академія», Державною республіканською науково-технічною бібліотекою.

Бібліотека є не тільки інформаційним, а й виховним центром. Вона формує світогляд студента – майбутнього фахівця народного господарства, його художній смак, культуру, різнобічні інтереси. Культурно-просвітницька діяльність, пропаганда культурних цінностей, національних традицій здійснюється за Планом виховної роботи НУВГП шляхом проведення заходів бібліотеки присвячених знаменним і пам'ятним подіям та міжнародним святкам:

- Всесвітній день книги та авторського права
- Духовна сила народу – у збереженій природі !
- Всесвітній день водних ресурсів
- Чорнобиль – трагедія українського народу !
- І чужому наuczайтесь й свого не цурайтесь!
- Виставка до Міжнародного дня рідної мови
- Всесвітній день поезії.

Абонемент художньої літератури накопичив чималий досвід проведення просвітницьких заходів. Тематика їх різноманітна. Це, в першу чергу, форми, спрямовані на популяризацію кращих зразків вітчизняної культури та духовне відродження нації. Цікавими виявилися для читачів години поезії сучасних поетів, вечори, усні журнали, огляди й бесіди за творчістю І. Франка, В. Стуса, Л. Українки та І. П. Котляревського, П. Загребельного, Л. Костенко, народознавчі читання за українським календарем та години філософських роздумів, читацькі конференції, бібліографічні огляди з невербального спілкуванню, історії книги, сучасному етикеті, здоровому способі

життя. Виховуючи у молоді гордість і шану до національного, бібліотека не залишає поза увагою світову культуру. Добре зарекомендували себе Декади культур, де читачі знайомляться з культурами Італії, Франції, Польщі та Росії. Декади включали години цікавих повідомлень й огляди літератури, перегляди, вечори, де звучали художнє слово й музика, демонструвались репродукції картин митців цих країн. Бібліотека тісно працює з кафедрами вузу та громадськими організаціями міста.

Майбутнє бібліотеки пов'язано із запровадженням новітніх інформаційних технологій та автоматизацією, основні концепції якої визначені в «Комплексній програмі розвитку бібліотеки». План буде реалізовуватись поетапно. Він передбачає формування фонду нетрадиційних носіїв інформації, відкриття нового електронного залу, створення служби електронної доставки документів, участь в корпоративній діяльності бібліотек регіону, розширення діяльності інноваційного Центру бібліотечного менеджменту.

Сучасне програмне й технічне забезпечення, підготовлений до змін персонал (майже всі працівники мають вищу професійну освіту), планове впровадження інновацій та ретельно продумана організація роботи – ось передумови для успішної діяльності бібліотеки НУВГП в підвищенні якості підготовки фахівців для народного господарства України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апшай Н. Стратегічні засади розвитку бібліотек вищих навчальних закладів в умовах інформатизації / Н. Апшай // Вісн. Кн. палати. – 2004. – № 6. – С. 23-25.
2. Бібліотечні технології інформаційного сервісу та інтеграція науково-інформаційних ресурсів // Бібл. вісн. – 2004. – № 6. – С. 17-22.
3. Богданов Г. Фактори впливу на якість задоволення інформаційних потреб студентів / Г. Богданов // Вісн. Кн. палати. – 2004. – № 12. – С. 18-23.
4. Давидова І. Бібліотечно-інформаційне виробництво: технології інтелектуалізації та гуманізації / І. Давидова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2004. – № 2. – С. 38-45.
5. Збанадська О. Навігаційні «Сходинки» до документа / О. Збанадська // Бібл. планета. – 2006. – № 2. – С. 14-16.
6. Мирош Т. Нова якість книгозбірні / Т. Мирош // Бібл. планета. – 2006. – № 2. – С. 31.
7. Лешнівська І. Центр знань та інформації / І. Лешнівська, Г. Малишева // Бібл. планета. – 2006. – № 3. – С. 26-27.

8. Проценко М. Інформаційний сервіс бібліотек: сучасний стан і тенденції розвитку / М. Проценко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2004. – № 1. – С. 38-42.

9. Шкира О. Бібліотека вищого навчального закладу як осередок духовного і культурного розвитку особистості / О. Шкира // Бібл. планета. – 2006. – № 3. – С. 27-30.

М.В.КОРНИЙЧУК

заступник директора наукової
бібліотеки Національного
університету «Острозька
академія»

ІНСТИТУЦІЙНИЙ РЕПОЗИТАРІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ» – НОВА МОДЕЛЬ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

***Резюме.** У статті висвітлено технологію створення відкритого електронного архіву Національного університету «Острозька академія».*

***Ключові слова:** репозитарій, архівування, відкритий доступ, файл, формат.*

З метою представлення результатів української науки та освіти в світовому академічному товаристві, забезпеченні доступу студентів та дослідників до світових досліджень, в Національному університеті „Острозька академія”, одному із провідних вищих навчальних закладів України із 2010 року тривають роботи із впровадження, розвитку та популяризації інституційного репозитарію.

Інституційний репозитарій Національного університету „Острозька академія” – відкритий електронний архів, що надає мережеві сервіси зі зберігання, систематизації та поширення видань у цифровому вигляді. Спеціалізується на електронних матеріалах університету та його працівників.

Інституційний репозитарій побудований на програмній платформі EPRINTS 3, що вільно розповсюджується під ліцензією GVN та розроблена в університеті Саутгемптона та є однією із найпоширеніших платформ для організації репозитаріїв. У Національному університеті „Острозька академія” інституційний репозитарій діє з січня 2011 року і наповнюється матеріалами наукових конференцій, препринтами, документами Національного університету „Острозька академія”, статтями, звітами, матеріалами наукових конференцій, презентаціями, дисертаціями та авторефератами

дисертацій, аудіо та відео файлами, комп'ютерними програмами, методичними та навчальними матеріалами, фондами факультетів та підрозділів.

Електронний архів Національного університету „Острозька академія” має відповідну організаційну структуру, що включає такі наукові спільноти:

Перегляд за Відділами

[Структура університету](#) (912)

о [Бібліотека Національного університету](#)

[Острозька академія](#) (10)

- [Повнотекстові ресурси](#) (5)

- [Навчальні матеріали](#) (5)

о [Наукові центри](#) (240)

- [Центр канадознавства](#) (3)

- [Центр вивчення спадщини Острозької академії](#) (2)

- [Центр політичних досліджень](#) (11)

- [Лабораторія когнітивної психології](#)

(22)

- [Лабораторія перекладу сакральних текстів](#) (1)

- [Лабораторія «Сучасні технології формування іншомовної комунікативної компетенції»](#) (118)

- [Лексикографічна лабораторія](#)

[LEXILAB](#) (50)

- [Лексикографічна лабораторія](#)

[«Острозький неограф»](#) (17)

- [ШПА «Поліс»](#) (19)

о [Літературна студентська студія](#) (1)

о [Економічний факультет](#) (129)

- [Кафедра економічної теорії](#) (29)

- [Кафедра фінансів](#) (45)

- [Кафедра математичного моделювання та інформаційних технологій в економіці](#) (13)

о [Гуманітарний факультет](#) (129)

- [Кафедра культурології та філософії](#)
- (36)
 - [Кафедра гендерних досліджень](#) (5)
 - [Кафедра журналістики і літературознавства](#) (21)
 - [Кафедра релігієзнавства](#) (34)
 - [Кафедра української мови](#) (14)
 - о [Факультет міжнародних відносин](#) (96)
 - [Кафедра країнознавства](#) (18)
 - [Кафедра історії](#) (38)
 - [Кафедра міжнародних відносин](#) (29)
 - о [Правничий факультет](#) (95)
 - [Кафедра цивільно-правових дисциплін](#) (28)
 - [Кафедра державно-правових дисциплін](#) (45)
 - [Кафедра правосуддя та кримінально-правових відносин](#) (22)
 - о [Факультет політико-інформаційного менеджменту](#) (159)
 - [Кафедра документознавства та інформаційної діяльності](#) (78)
 - [Кафедра політології](#) (53)
 - [Кафедра психолого–педагогічних дисциплін](#) (24)
 - о [Факультет романо-германських мов](#) (245)
 - [Кафедра англійської мови та літератури](#) (33)
 - [Кафедра міжнародної мовної комунікації](#) (31)
 - [Кафедра індоєвропейських мов](#) (19)
 - [Кафедра лінгвістики та перекладу](#) (10)
 - о [Інститут дослідження української діаспори](#)
- (37)

Організаційна структура інституційного репозитарію Національного університету „Острозька академія” побудована відповідно до профілю університету із зазначенням тематики та галузі знання:

Переглянути за Темами

- [Теми](#) (914)
 - о [За напрямками](#) (901)
 - [Прикладні науки](#) (2)
 - [Мистецтво](#) (5)
 - [Архітектура](#) (1)
 - [Живопис](#) (1)
 - [Фотографія. Кінематографія](#) (2)
 - [Економіка](#) (107)
 - [Банківська справа](#) (5)
 - [Вартість, капітал, фонди](#) (1)
 - [Економічна теорія](#) (2)
 - [Фінанси](#) (32)
 - [Регіональна економіка. Економіка землі. Економіка житла](#) (3)
 - [Світова економіка](#) (1)
 - [Міжнародні економічні відносини](#) (4)
 - [Праця, економіка праці, організація праці](#) (1)
 - [Освіта](#) (55)
 - [Дозвілля. Туризм](#) (2)
 - [Педагогіка](#) (24)
 - [Вища освіта. Університети. Підготовка наукових кадрів](#) (2)
 - [Етика](#) (2)
 - [Етнологія. Етнографія. Фольклор](#) (3)
 - [Гендерні дослідження](#) (5)
 - [Загальні питання лінгвістики та літератури](#) (261)
 - [Художня література](#) (2)
 - [Історія української літератури](#) (14)
 - [Літературознавство](#) (28)
 - [Мови](#) (11)
 - [Германські мови](#) (1)
 - [Слов'янські мови](#) (3)
 - [Лінгвістика. Мовознавство](#) (200)

- [Літературна критика.](#)
- [Літературні дослідження](#) (10)
 - [Риторика](#) (1)
- [Загальний відділ](#) (49)
 - [Бібліотечна справа](#) (2)
 - [Газети. Преса. Прес-центр.](#)
- (11)
 - [Журналістика](#) (1)
 - [Загальна теорія комунікацій і управління](#) (4)
 - [Культура](#) (7)
 - [Культурологія](#) (19)
- [Історія](#) (94)
 - [Загальна історія](#) (11)
 - [Істрія України](#) (24)
 - [Історія окремих країн](#) (1)
- [Комп'ютерна наука і технологія](#) (11)
 - [Програмування. Мережі](#) (1)
- [Керування підприємствами.](#)
- [Менеджмент](#) (43)
 - [Бухгалтерія. Бухгалтерський облік](#) (5)
 - [Реклама. Система інформації.](#)
 - [Паблік рілейшнз](#) (25)
 - [Менеджмент. Економіка підприємств](#) (9)
 - [Діловодство.](#)
 - [Документознавство](#) (3)
- [Математика та природничі науки](#) (2)
- [Філософія](#) (27)
- [Політика](#) (91)
 - [Зовнішня політика](#) (5)
 - [Внутрішня політика](#) (3)
 - [Політичні партії та рухи](#) (2)
 - [Політологія](#) (2)
- [Психологія](#) (53)
 - [Організаційна психологія.](#)
 - [Економічна психологія.](#) (1)
- [Красзнавство](#) (10)
- [Релігія](#) (51)
 - [Нехристиянські релігії](#) (1)

- [Теологія. Богослов'я](#) (1)
- [Історія релігії](#) (4)
- [Право. Юриспруденція](#) (96)
 - [Цивільне право. Судовий устрій](#) (11)
 - [Конституційне право. Адміністративне право](#) (43)
 - [Кримінальне право](#) (17)
 - [Міжнародне право](#) (1)
- [Суспільні науки](#) (41)
 - [Конфліктологія](#) (6)
 - [Соціологія](#) (6)
- [Соціальне забезпечення](#) (4)
- [Державне адміністративне управління](#) (21)
 - [Біографічні дослідження](#) (1)
- [Документи Національного університету «Острозька академія»](#) (4)
 - [Звіти НаУОА та підрозділів](#) (1)
 - [Звіти з наукових досліджень](#) (1)
 - [Нормативні документи](#) (2)
- [Методичні матеріали](#) (2)
- [Навчальні матеріали та презентації](#) (833)
- [Наукові збірники НаУОА](#) (56)

Наповнення репозитарію відбувається через самоархівування – розміщення копії цифрового документу в Internet з метою забезпечення відкритого доступу до нього, що дозволяє підвищити видимість як конкретної публікації, так і наукової роботи автора та установи в цілому серед світової наукової спільноти. Самоархівування здійснюється в університеті „ за дорученням” – учені надсилають бібліотекарю репозитарію свої роботи для розміщення, які мають відповідати наступним вимогам:

Вимоги для передавання електронних копій документів до цифрового архіву НаУОА

Визначити тип елементу

○ **Стаття**

- ☐ Розділ книги
- ☒ Монографія
- ☐ Книга
- ☐ Дисертація
- ☐ Патент
- ☐ Артефакт
- ☐ Виставка
- ☐ Композиція
- ☐ Виступ
- ☐ Зображення
- ☐ Відео
- ☐ Аудіо
- ☐ Набір даних
- ☐ Експеримент
- ☐ Навчальний матеріал
- ☐ Інший

Документ потрібно подати у відповідному форматі. Основним форматом даних для електронної бібліотеки є формат **PDF** (додаткові файли до документа (наприклад, малюнки для файлів HTML)

Формат	Тут Ви вказуєте формат Вашого файлу. Якщо завантажений файл має відповідне розширення, то система автоматично вибере його формат.
Опис	Дайте короткий опис цього файлу. Поле можна залишити пустим.
Доступ	Вкажіть, кому Ви надаєте доступ до цього файлу. Можливі варіанти: усі користувачі, тільки

	zareestrovani korystuvachi ta tilky shhat cyfrovoho arkhivu.
Ліцензія	Виберіть зі списку тип ліцензії Вашого файлу.
Дата закінчення заборони	Якщо Ви обмежили доступ до файлу, то можете вказати дату, коли файл стає загальнодоступним. Ви можете вказати тільки рік (тоді файл стає доступним з першого січня зазначеного року), рік і місяць (тоді файл стає доступним першого числа зазначеного місяця), а також рік, місяць і день.

Назва	Назва документа.
Резюме	Короткий опис вмісту документа. Якщо документ має формальне резюме, саме воно повинно бути тут введене. Якщо нема файлу з текстом, подайте сюди анотацію.

Автори	Введіть авторів так, як вони зазначені на першій або титульній сторінці.
---------------	--

Корпоративні автори	Організації, які вважаються авторами цього документа.
Підрозділи	Підрозділи НУОА, з якими повинен бути

	пов'язаний цей документ.
Publication Details (<i>Подобици публікації</i>)	Кілька полів, у які вноситься інформація про те джерело, в якому документ уже був опублікований або передбачається опублікувати. Значення всіх полів очевидне.
Дата	Увага! Поле є обов'язковим. Значення цього поля використовується для перегляду цифрового архіву по роках.

Деталі публікації

Статус:	
Організація:	
Підрозділ:	
Місце публікації:	
Видавець:	
Ідентифікаційний номер:	

Кількість сторінок:		
Дата:	Рік:	Місяць: День:
Тип дати:	☐ НЕ ВИЗНАЧЕНО ☐ Публікація ☐ Подання ☐ Завершення	
Офіційний URL:		
Зв'язані URL:		
Теми	Спонсори Проекти	

- Газета «Острозька академія»
- Документи Національного університету «Острозька

- За напрямками

- о Прикладні науки
 - Бухгалтерія. Бухгалтерський облік
 - Реклама, Система інформації (Паблік рілейшнз)
 - Архіви
 - Документознавство
 - Менеджмент
- о Мистецтво. Спорт.
 - Архітектура
 - Графічні мистецтва. Графіка.
 - Музика
 - Живопис
 - Малювання та креслення. Дизайн. Декоративно-прикладне мистецтво. Художні промисли.
 - Пластичні мистецтва
 - Видовищні мистецтва. Розваги.
- Ігри. Спорт.
- о Конфліктологія

- o Економіка
 - Банківська справа
 - Фінанси
 - Економічна історія
 - Світова економіка

o **Освіта**

- o Етика
- o Етнографія
- o Етнологія
- o Художня література
- o Фольклор

- o Географія. Біографії.
 - Археологічні пам'ятки історичних часів
 - Археологія
 - Передісторія. Доісторичні залишки, знаряддя праці, старожитності.
 - Краєзнавство

- o Історія
 - Архівознавство

- Допоміжні історичні науки
- Загальна історія
- Історія України
- Історія цивілізації. Історія культури.
- Історія окремих країн
- 0. Літературознавство
 - Художня література окремими мовами
 - Історія української літератури
 - Літературна критика. Літературні дослідження.
 - Українська література
- 0. Комп'ютерна наука і технологія
 - Інформатика
 - Програмування. Мережі.
- 0. Страхування
- 0. Мова
 - Філологія
- 0. Мовознавство

- [Додати](#) Германські мови
- [Додати](#) Грецька мова
- [Додати](#) Єврейська мова
- [Додати](#) Індоевропейські мови
- [Додати](#) Старослов'янські мови
- [Додати](#) Романські мови
- [Додати](#) Слов'янські мови
- o [Додати](#) Логіка
- o [Додати](#) Управління
- o [Додати](#) Математика та природничі науки
- o [Додати](#) Філософія
- o [Додати](#) Політика
 - [Додати](#) Політичні установи
 - [Додати](#) Політологія
- o [Додати](#) Психологія
- o [Додати](#) Релігія
- o [Додати](#) Право. Юриспруденція.
 - [Додати](#) Господарське право
 - [Додати](#) Цивільне право

- [Додати](#) Кримінальне право
- [Додати](#) Міжнародне право
- [Додати](#) Спеціальні галузі права
- [Додати](#) Державне право. Конституційне право. Адміністративне право
- o [Додати](#) Суспільні науки
- o [Додати](#) Соціальне забезпечення
- o [Додати](#) Статистика
- o [Додати](#) Теологія (Богослов'я)
- o [Додати](#) Загальні питання науки і культури
 - [Додати](#) Бібліографія
 - [Додати](#) Бібліотечна справа
 - [Додати](#) Газети. Преса. Прес-центр.
 - [Додати](#) Журналістика
 - [Додати](#) Загальна теорія комунікацій і управління
 - [Додати](#) Культура
 - [Додати](#) Культурологія
 - [Додати](#) Музеї. Виставки.
 - [Додати](#) Прогрес

- Рукописи. Раритети і рідкісні книги.
- Цивілізація

• **Методичні матеріали**

- Навчальні матеріали та презентації
- Наукові збірники НаУОА

[Контактна email адреса](#) того хто подає документ

[Посилання](#)

[Неконтрольовані ключові слова](#)

[Додаткова інформація](#)

[Коментарі та пропозиції.](#) Цей заповнений файл подавайте, будь ласка, з електронною копією документа.

Інституційний репозитарій Національного університету „Острозька академія” є успішним проектом, адже дає можливість представити власні дослідження професорсько-викладацького складу університету світовій науковій спільноті, збільшити кількість запитів до досліджень факультетів, підвищити якість, престиж, авторитет, статус і суспільне значення університету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рух європейських університетів за відкритий доступ – EurOpenScholar. – (Електронний ресурс) – Назва з титул.екрану.: <http://recteur.blogs.ulg.ac.be/?p=151>

2. Вопросы и ответы о самоархивировании (Електронний ресурс). – Назва з титул. екрану.: <http://socionet.ru/docs/self-archiving-FAO-ru.htm>

3. Open Directory Open Access Repositories (electronic resource). – Way of access: [URL:http://www.opendoar.org/](http://www.opendoar.org/).-Title from the screen

УДК 026.6

Л.Ф.ТРАЧУК

*канд. історичних наук,
доц. кафедри бібліотекознавства і
бібліографії Рівненського державного
гуманітарного університету*

БІБЛІОТЕЧНИЙ БЛОГ ЯК ПЛАТФОРМА СПІЛКУВАННЯ БІБЛІОТЕКАРІВ І КОРИСТУВАЧІВ

Резюме. *В статті відображена специфіка створення та використання блогів в бібліотеках та їх відмінність від звичайного сайту.*

Ключові слова: *Інтернет, блог, «Веб 2.0», користувач.*

Діяльність сучасних бібліотек спрямована на задоволення мінливих інформаційних потреб користувачів. Постійно з'являються нові продукти та послуги, за допомогою яких виконуються поставлені користувачами перед бібліотекою завдання. Інновації в бібліотеках найчастіше стосуються створення та використання Інтернет-ресурсів, причому на якісно новому рівні, який отримав назву „Бібліотека 2.0”. Концепція „Бібліотека 2.0” – похідна від узагальнюючого поняття „Веб 2.0”, важливим ключовим аспектом якого є використання „колективного інтелекту” для створення, вдосконалення і поширення інформаційного контенту.

Одним з головних принципів „Бібліотеки 2.0” є орієнтація на користувачів та їх включення у вдосконалення бібліотечних продуктів та послуг. Як зазначає Д. Соловяненко, це відбувається шляхом заохочення зворотного зв'язку та участі користувачів у формуванні бібліотечних сервісів. Така двосторонність інформаційних потоків (від бібліотеки до користувача та від користувача до бібліотеки) дає змогу бібліотечним сервісам бути високочутливими до змін потреб користувачів, постійно еволюціонувати та покращуватись відповідно до поточних потреб останніх. При цьому користувач є учасником,

співавтором, розробником та консультантом бібліотеки, незалежно від того, про віртуальний продукт йдеться чи про фізичний [4].

Поширеним прикладом реалізації концепції „колективного інтелекту” в Інтернеті є блоги. Блог – це публічний щоденник з коментарями [1]; різновид сайту, що час від часу наповнюється текстом та мультимедійною інформацією, а останні записи блога (їх називають постами) відображаються у зворотному хронологічному порядку [9].

Характеристиками блога є відкритість для читання; можливість читачам залишати до записів свої коментарі; персоніфікованість (блог має автора або авторів, якщо це груповий блог, і він існує в контексті особи автора); соціальна спрямованість (блог – інструмент спілкування з широким колом знайомих, друзів, клієнтів тощо, з можливістю отримати зворотний зв'язок). Відмінність блога від звичайного сайту в тому, що він змінюється в часі — читач бачить першими найновіші пости, в той час як вміст сайту „сталий” [1]. Читачі довіряють інформації, вміщеній у блогах, оскільки вона надана власником (власниками) блога і, переважно, не підлягає цензурі. Сукупність різних думок, викладених в коментарях до окремого посту, дозволяє сформулювати нове бачення новини, ідеї, події, проблеми, творчо її переосмислити. Людей, що підтримують блоги в актуальному стані, називають блогерами, а сукупність всіх блогів Інтернету – блогосферою.

Нові повідомлення з блогів (і не тільки) транслюються за допомогою технології RSS. Вона дозволяє користувачу отримати інформацію про поновлення на різних Інтернет-ресурсах, зокрема блогах, у вигляді короткого опису. Користувач може підписатися на потрібну йому інформацію і не заходити кожного разу на сайти в пошуках нових матеріалів – інформація сама приходить до нього, а для підписки вибрати ту сукупність Інтернет-ресурсів (наприклад, блогів), яка найкращим чином буде відповідати його інформаційним потребам. Тобто, сформувавши стрічку RSS, користувач може отримати потік оперативної інформації з усіх тем, що його цікавлять.

Існує багато підходів до класифікації блогів. За змістом виділяють текстові блоги, фотоблоги, музичні блоги, відеоблоги і подкасти (блоги звукових файлів, онлайн-радіожурналістика). За тематикою блоги поділяють на політичні, наукові, освітні, проекти розважального характеру, спеціалізовані блоги новин, бізнес-блоги, творчі блоги тощо. Значна частина блогів є особистими журналами користувачів Інтернету, які не мають чіткої тематики. Блог може розміщуватися в окремому домені, на сайті певної організації, до якої

має відношення власник блога, або на спеціалізованій блог-платформі [6].

Найвідомішими спеціалізованими блог-платформами є Blogger, Livejournal.com, Flickr, YouTube, Yahoo Podcasts [7]. В українському сегменті Інтернету функціонує сервіс безкоштовних блогів Blog:net.ua (<http://blog.net.ua/>), українським аналогом YouTube є український сервіс Barbus.tv (<http://barbus.tv/>), „Український подкаст простір” (<http://podcasting.com.ua/>) призначений для створення Інтернет-радіостанцій [5].

Перші бібліотечні блоги за кордоном з'явилися в 1998 р., в Росії – 2007 р. На кінець 2010 р. в російській бібліотечній блогосфері існувало 317 блогів. Найактивнішими блогерами виявилися шкільні бібліотеки і бібліотекарі – вони вели 168 блогів [2]. Російські бібліотечні блоги беруть участь у спеціальних конкурсах, які проводяться з 2008 р. Один з російських бібліотечних блогів має оригінальну назву „2:0 в пользу читателей”, апелюючи до концепції „Бібліотека 2.0”, одним з аспектів якої є „читачецентризм”. На прикладі російських бібліотечних блогів проаналізуємо, на чію користь працюють технології „Веб 2.0” в бібліотеці.

Результати аналізу російських бібліотечних блогів показали, що в основному вони містять методичні рекомендації бібліотекарям, анонси бібліотечних заходів і найчастіше їх ведуть бібліотекарі, що прагнуть до активної участі в житті професійного співтовариства. Саме така професійна характеристика бібліотекарів-блогерів, а отже і мета ведення блога, найяскравіше була відображена в проаналізованих блогах. „Читачецентризм” (в тому числі активна зацікавленість думкою читачів) серед одинадцяти характеристик на п'ятому місці [3]. Тобто, виникаючи найчастіше як база спілкування бібліотекаря і читача для спільного формування бібліотечних сервісів, їх активної співпраці в контексті концепції „Бібліотеки 2.0”, бібліотечні блоги стали інструментом особистісного професійного росту, платформою професійної взаємодії бібліотекарів. З часом, на нашу думку, зросте включеність користувачів в обговорення бібліотечних проблем, новин, подій, за умови, коли інформаційне наповнення блога буде відповідати його інформаційним потребам.

Бібліотечний блог з часом зможе стати маркетинговим інструментом, який дозволить знайти нового потенційного користувача. Якщо в блозі з'являється цікава публікація, на сайт бібліотеки заходять користувачі, зростає його відвідуваність, статистика використання електронних ресурсів і з'являється можливість залучити користувача до традиційних послуг [8].

ЛІТЕРАТУРА

1. Блог [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.laset.info/partners.php>.

2. Брюхова Л. М. Перепись библиотечных блогов: записки переписчицы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://myblogluba.blogspot.com/2010/11/blog-post_25.html.

3. Виноградова В. А. Интеллигенты и интеллектуалы на страницах библиотечных блогов [Электронный ресурс] : итоги проведённого автором изучения персональных и коллективных библиотечных блогов // Науч. и техн. б-ки. – 2011. – № 6. – Режим доступа: <http://ellib.gpntb.ru/subscribe/index.php?journal=ntb&year=2011&num=6&art=7>.

4. Соловяненко Д. Бібліотека-2.0: концепція бібліотеки другого покоління / Д. Соловяненко // Бібл. вісн. – 2007. – № 5. – С. 10-21.

5. Соловяненко Д. Веб-технології другого покоління в українському сегменті мережі Інтернет / Д. Соловяненко // Вісн. Кн. палати. – 2007. – № 10. – С. 38-42.

6. Соловяненко Д. В. Ключевые принципы Веб 2.0 / Д. В. Соловяненко // Культура народов Причерноморья. – 2007. – № 100. – Т. 2. – С. 147-151.

7. Соловяненко Д. Філософія Веб-2.0: короткий огляд [Електронний ресурс] : доповідь для Міжнар. наук. конф. «Інтранет/Екстранет-ресурси в наукових бібліотеках» (Київ, 9-10 жовт. 2007 р.). – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2007/07sdvw20.pdf>.

8. Шишкин Ю. В. Технологии Web 2.0 как инструмент формирования современного имиджа библиотеки // Библиотековедение. – 2010. – № 3. – С. 45-50.

9. Що таке блог? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blogoreader.org.ua/what-is-a-blog/> <http://www.laset.info/partners.php>.

УДК 027.7:37(477.81)

Є.І.ЩИОРА

завідувач бібліотеки Сарненського
педагогічного
коледжу Рівненського державного
гуманітарного університету

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ САРНЕНЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ РДГУ НА ДОПОМОГУ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСУ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

***Резюме.** В статті аналізується діяльність бібліотеки Сарненського педагогічного коледжу РДГУ на допомогу навчально-виховному процесу. Висвітлена робота бібліотеки з формування книжкового фонду, впровадження комп'ютерних технологій, обслуговування користувачів.*

***Ключові слова:** інформаційно-бібліографічна діяльність, комп'ютерні технології, формування фондів, інформаційна культура.*

Сучасний етап розвитку освіти в Україні та тенденції якісного оновлення її змісту, принципів організації з використанням інформаційних технологій навчання, вимагають і реорганізації роботи бібліотек.

Які б функції не виконувала бібліотека, основною є інформаційна. Сьогодні інформація – стратегічний ресурс суспільства. Тому бібліотека сьогодні – це бібліотечно-інформаційний центр навчального закладу, мета якого – забезпечення інформаційних потреб студентів та педагогічних працівників.

Неможливо уявити сучасну бібліотеку без комп'ютерної техніки, адже вона дозволяє збільшити інформаційні ресурси бібліотеки, автоматизувати бібліотечні процеси, а найголовніше – відкриває можливості творчої роботи студентської молоді, підвищує якість фахової підготовки, зменшує затрати часу на пошук необхідної інформації, для задоволення інформаційних потреб як студентів, так і педагогічних працівників.

Сучасний стан розвитку бібліотек характеризується змінами основних пріоритетів їх діяльності. До традиційних завдань збереження і примноження фондів додаються функції інформаційно-

консультаційних центрів, які створюють власні бази даних та забезпечують використання ресурсів глобальної мережі Інтернет.

Ці перетворення торкнулися і бібліотеки нашого навчального закладу.

Читальний зал бібліотеки оснащений комп'ютерами, які підключені до мережі Інтернет. Користувачі бібліотеки мають можливість знайти, переглянути, скопіювати, роздруковувати необхідну інформацію.

Сайт коледжу містить розділ «Бібліотека», де розміщена інформація про нашу бібліотеку.

Усю свою роботу ми спрямовуємо на забезпечення навчально-виховного процесу всіма формами і методами бібліотечного та інформаційного обслуговування.

Згідно з Положенням про бібліотеку Сарненського педагогічного коледжу РДГУ наша робота підпорядкована розв'язанню таких завдань:

- формування бібліотечних ресурсів на традиційних і сучасних носіях інформації з урахуванням інформаційних потреб користувачів та профілю педагогічного коледжу;
- впровадження сучасних інформаційних технологій, розширення роботи з електронними носіями інформації;
- організація бібліотечно-інформаційного забезпечення потреб користувачів у профорієнтаційному визначенні, у дозвіллевій діяльності.

Книжковий фонд бібліотеки нараховує понад 40 000 примірників навчальної, наукової, методичної, художньої літератури. Це книги, брошури, ноти, атласи, видані українською, російською, німецькою і французькою мовами.

Належне місце у фонді бібліотеки займають методичні розробки викладачів нашого коледжу з різних навчальних дисциплін; посібники та навчальна література на електронних носіях.

Забезпеченість студентів підручниками і навчальними посібниками становить 95,5 %.

Читальний зал забезпечений фаховими періодичними виданнями, довідковою літературою, що дозволяє на належному рівні організувати навчально-виховну та науково-дослідницьку роботу.

Важливим напрямом роботи нашої бібліотеки є інформаційна робота. Ми визначаємо конкретні форми інформування кожної

категорії користувачів бібліотеки з урахуванням їхніх потреб забезпечення необхідною інформацією, надання довідок, консультацій. У бібліотеці коледжу інформаційна робота проводиться за двома напрямками:

- інформування керівників та педагогічних працівників;
- інформування студентів.

Інформаційна робота серед педагогічного колективу координується з роботою методичних об'єднань. Завідуюча бібліотекою – член методичної і педагогічної рад коледжу. Це дає можливість спланувати інформаційну роботу бібліотеки більш ефективно.

До кожного засідання методичної та педагогічної рад готуємо бібліографічні огляди, рекомендаційні списки літератури, списки нових надходжень до бібліотеки.

Педагогічний колектив коледжу працює над єдиною методичною темою: «Формування професійної компетентності та життєвої творчості студентів шляхом впровадження проектних технологій та інтерактивних методик навчання для досягнення високого рівня психолого-педагогічної, методичної та практичної підготовки майбутніх педагогів». Здійснюючи інформаційне забезпечення методичної теми, ми акцентуємо увагу педагогів на нових методичних знахідках, розробках, ідеях, концепціях.

Інформаційна робота серед студентів включає оформлення книжкових виставок та тематичних полиць, наприклад: «Інформаційний розвиток освіти – вимога часу», «І живе наш народ у співучому слові», «У нас єдина мета – Україна свята, нездоланна ніким і ніколи», «Зупинись на хвилинку – для тебе новинка»; проведення бібліографічних оглядів та переглядів літератури: «Тероризм і молодь», «У слові розкривається душа», «СНІД: знати, щоб жити».

Бібліотека надає допомогу у підготовці та проведенні предметних тижнів в коледжі.

Оформлюються як традиційні виставки, так і виставки-вікторини, виставки-дискусії, виставки-запитання, які вимагають використання фактографічної інформації. Інформаційна підтримка навчально-виховного процесу включає також такі форми роботи, як інформаційні бюлетні, огляди нових надходжень, години інформації.

Особлива форма інформаційної роботи – це підготовка списків літератури до тем рефератів, курсових робіт. Студенти охоче користуються такими списками.

Працюємо над створенням тематичних папок за відповідними темами, до яких збираємо матеріали з газет та журналів, наприклад: «Серце віддане дітям», «Літні оздоровчі табори», «Цікаво знати», «Вертайсь, рідна мово, у серце народу, у душу країни», «Слово про вчителя» та ін. Інформаційна робота серед студентів сприяє засвоєнню і поглибленню інформації, одержаної під час навчального процесу.

Важливе місце в системі інформаційного забезпечення навчально–виховного процесу займає комплектування довідково–інформаційного фонду бібліотеки. Враховуючи обмежені фінансові можливості бібліотеки, сьогодні фонд нашої бібліотеки комплектується, головним чином, підручниками. Збільшуємо книжковий фонд і засобами проведення доброчинних акцій: «Подаруй книгу», «Студент – бібліотеці коледжу».

Значним доповненням до ДІФ є передплата періодичних педагогічних, фахових та суспільно–політичних видань.

Важливою формою бібліографічної роботи нашої бібліотеки є складання тематичних бібліографічних картотек газетно–журнальних статей.

Зважаючи на те, що бібліотека одержує близько 60 назв періодичних видань, постало актуальним питання своєчасного бібліографування нової інформації та наближення її до запитів користувачів.

Швидко та якісно надати потрібну інформацію допомагає система тематичних картотек, які ведуться в традиційному та електронному режимі:

- картотека газетно-журнальних статей з питань педагогіки;
- дошкільна освіта як складова системи безперервної освіти в Україні;
- Звичаї – скарб нашого народу;
- Здоров'я та фізична культура;
- Історія нашого коледжу;
- Картотека книгозабезпеченості;
- Періодичних видань;
- Масових заходів.

Вибір і наповнення даних картотек залежить від специфіки нашого навчального закладу: ми готуємо спеціалістів початкової ланки освіти, наші випускники йтимуть працювати у школи і залучатимуть своїх майбутніх вихованців до бібліографічної культури роботи з книгою.

Тематичні картотеки розкривають фонд у таких аспектах, які в каталогах не представлені, оперативно відображають нові матеріали із журналів і газет, несучи в собі актуальність та своєчасність виконання читачьких запитів. Редагування тематичних картотек – один із постійних процесів роботи нашої бібліотеки, в ході якого перевіряються відповідність структури та змісту, правильність бібліографічного опису, вводяться нові тематичні рубрики, доповнення.

Найбільш ефективною формою популяризації наших тематичних картотек є індивідуальні бесіди з користувачами бібліотеки, екскурсії, бібліотечні уроки, де створюються умови для розвитку творчої особистості, застосовуються різноманітні прийоми активізації здібностей студентів.

На допомогу керівникам груп готуємо рекомендаційні покажчики газетно-журнальних статей, наприклад: «Виховуємо особистість», «Я – українець, і я цим пишаюся», «Дошкілля і сьогодні».

Цікаво пройшов День бібліографії на тему «Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки».

Наша бібліотека не тільки центр інформаційної і бібліографічної роботи, а й центр теплих зустрічей, наполегливої інтелектуальної праці.

Із задоволенням відвідують студенти засідання літературно-мистецької вітальні «Берегиня», яка працює при бібліотеці з 1994 року. Кожне засідання вітальні – наче келих з криниці духовності українського народу. Особливо запам'яталися літературно-музичні вечори на теми: «Добро хай виплесне за вінця», «А над самою водою верба похилилась», «Доки батько живий, доки мати жива, якщо сонце сіяє, зелене трава».

Популярні в бібліотеці масові заходи, які розраховані на охоплення великої кількості користувачів. Адже це і реклама книги та бібліотеки, і виховання студентів, і навчання, і взаємозв'язок між студентом, бібліотекою, викладачем, книгою. Тематика їх різноманітна: година спілкування «Тільки для вас, дівчата»; студентські посиденьки «За чашкою чаю»; психологічний роздум «Це так просто – дружба з батьками»; урок історичної пам'яті «Через віки і відстані (козацька слава України)»; година духовності «Біблія – наше життя»; хроноскоп «Чорнобиль. Трагедія. Пам'ять».

Характерними рисами масової роботи в бібліотеці коледжу є: співпраця бібліотекарів з педагогічним колективом, професійна спрямованість заходів, поєднання масової та індивідуальної роботи.

Резерви нашої бібліотеки в роботі на допомогу навчально-виховному процесу ще не вичерпані. Ми в постійному пошуку нових форм та методів роботи, ефективних технологій, які б сприяли якнайкращому забезпеченню навчально-виховного процесу в нашому коледжі.

І, якщо через декілька років після закінчення навчального закладу, діти заходять до бібліотеки розповісти про свої успіхи, розуміємо, що наша робота потрібна!

ЛІТЕРАТУРА

1. Вилегжаніна Т. Інновації – визначальний фактор розвитку бібліотек України / Т. Вилегжаніна // Бібл. планета. – 2009. – № 3. – С. 6-9.
2. Вилегжаніна Т. Моделі бібліотечного обслуговування / Т. Вилегжаніна // Бібл. планета. – 2007. – № 3. – С. 4-6.
3. Горовий В. Комплектування бібліотек у контексті впливу глобальних інформаційних процесів / В. Горовий // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. – К., 2005. – Вип. 14. – С. 7-20.
4. Свіркова Л. Інформаційно – бібліографічне обслуговування користувачів: нові тенденції і проблеми / Л. Свіркова // Бібл. форум України. – 2008. – № 1. – С. 22-25.
5. Шкира О. З орієнтацією на інтелектуально – моральний розвиток студента / О. Шкира // Бібл. форум України. – 2005. – № 3. – С. 45-48.

УДК 027.7:005+17.022.1:023.5

С.М.ПОЛІЩУК

*заступник директора наукової бібліотеки
Рівненського держаного гуманітарного
університету з науково-методичної роботи*

ОСОБЛИВОСТІ БІБЛІОТЕЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В БІБЛІОТЕКАХ ВНЗ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ БІБЛІОТЕЧНОГО ПРАЦІВНИКА ЯК СКЛАДОВА ІМІДЖУ БІБЛІОТЕКИ

***Резюме.** В статті розглядається питання менеджменту в бібліотеках ВНЗ у період модернізації системи освіти. В ній розкривається сутність іміджу бібліотечного працівника як складової іміджу бібліотеки ВНЗ.*

***Ключові слова:** бібліотека ВНЗ, інформаційна потреба користувачів, управління бібліотекою ВНЗ, бібліотечний менеджмент, інновації, менеджер, імідж.*

На сучасному етапі стратегію вищого навчального закладу визначає модернізація системи освіти, зумовлена змінами у суспільстві, його інформатизацією, підвищенням ролі знань, та конкуренція на ринку освітніх послуг, що постійно загострюється. Відповідно, нову стратегію діяльності бібліотек ВНЗ формують динамізм перетворень, необхідність адаптації до зовнішнього середовища. На тлі цього відбувається інтеграція бібліотеки в основні інституційні функції навчання, викладання, дослідження та обслуговування інформаційних запитів користувачів.

Особливістю бібліотеки ВНЗ є взаємозв'язок із системою вищої освіти. Основними її типологічними ознаками є безпосередня включеність до інфраструктури і системи комунікації ВНЗ, а відповідність бібліотечного сервісу інформаційним потребам користувачів (науково-педагогічних працівників, студентів та аспірантів) – одне з найважливіших функціональних завдань бібліотеки.

Бібліотека – серце університету, бо саме тут можна говорити про паростки спільного створення інформаційного науково-освітнього простору, про невід'ємність та взаємопов'язаність діяльності

бібліотеки передусім з академічним процесом, коли бібліотека знаходиться в центрі навчального процесу, бо ж студенти вимагають інформації для постійного оволодіння знаннями.

Складність і багатоаспектність інформаційних потреб користувачів зумовлює необхідність розроблення і реалізацію ефективної стратегії трансформації бібліотеки вищого навчального закладу.

Теорія управління бібліотекою – це система довгострокових цілей і поточних завдань, а також комплекс дій і розподіл матеріальних, кадрових та інформаційних ресурсів, необхідних для досягнення мети. Для розроблення стратегії необхідно моделювати ситуацію, виявляти необхідність змін, планувати та реалізовувати ці зміни [1, с. 23].

Радикальні зміни в суспільно-економічному житті країни вимагає змін принципів управління бібліотечною справою. Саме тоді почалося формування концепції бібліотечного менеджменту. Сучасний менеджмент бібліотеки ВНЗ функціонує у таких трьох головних напрямках: стратегічний менеджмент, управління персоналом, соціально-етичний маркетинг.

Особливе місце займають принципи стратегічного управління бібліотекою.

Під стратегічним управлінням бібліотеки ВНЗ розуміється спосіб керівництва підрозділом, при якому основою є людський потенціал, а діяльність орієнтована на задоволення запитів користувачів та гнучку політику, яка реагує на будь-які зміни зовнішнього середовища [7; с. 66].

Для успішного здійснення стратегічного менеджменту потрібен розвиток відповідного мислення співробітників бібліотеки і особливо у бібліотечних менеджерів.

Якщо раніше менеджеру був потрібен тільки високий рівень виконавства, то сьогодні необхідні такі якості, як здатність до творчості, уміння ризикувати та нести відповідальність. Змінюються також джерела впливу, до яких може вдатися бібліотечний менеджер.

Від використання формальних джерел – статусу, компетенції, заснованій на освіті та практичному досвіді, відбувається перехід до таких основ впливу, як творча позиція, уміння співпрацювати, мистецтво стратегічного управління, відповідальність, уміння адаптуватись до змін та використання їх [7; с. 66].

Вимагається постійне підвищення кваліфікації бібліотечних керівників усіх рівнів. Причому підвищення рівня знань може відбуватись як в середині, так і поза межами університету.

Однією з головних проблем бібліотечного менеджменту є впровадження інновацій. Інноватика – це визначальний фактор іміджу бібліотеки. Залежність рівня роботи бібліотеки від нових ідей співробітників очевидна. Відсутність таких ідей – показник неблагополуччя колективу. Наявність творчих новацій, особливо серед менеджерів, стає головним критерієм оцінки роботи бібліотеки ВНЗ. Під бібліотечною інновацією ми розуміємо будь-яку оригінальну, креативну ідею працівника, реалізація якої в сукупності з іншими факторами забезпечує розвиток професіоналізму.

Імідж бібліотеки в значній мірі залежить від індивідуальних якостей працюючого професіонала. Але не менш важливо створення комфортного соціокультурного клімату або відповідної організаційної культури.

У науковій бібліотеці РДГУ був проведений тиждень інноваційних проєктів, у якому прийняли участь працівники всіх структурних підрозділів. Керівництво нашої бібліотеки заохочує ініціативність працівників, залучає їх до обговорення перспективних питань.

Професійний бібліотекар повинен показати не тільки конкретні функціональні якості, але й здатність проявляти ініціативу і самостійність.

Усе різноманіття бібліотечних інновацій ми розглядаємо в декількох аспектах:

- технологічному – орієнтованому на впровадження нових інформаційних технологій при формуванні документно-ресурсної бази наукової бібліотеки і системи бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів;
- функціонально-змістовному – націленому на розширення змістовного діапазону діяльності бібліотеки як інформаційного, культурного і освітнього закладу;
- комунікативно-соціальному, пов'язаному з роллю й місцем бібліотеки в житті університету.

Другим напрямом сучасного менеджменту бібліотеки ВНЗ є управління персоналом. Визнано, що персонал є основним ресурсом будь-якої організації, її головним багатством, що визначає успіх її діяльності. У зв'язку з цим, основу концепції управління персоналом у даний час складають зростаюча роль особи кожного співробітника, знання його мотиваційних установок, уміння їх формувати і направляти відповідно до завдань, які стоять перед бібліотекою.

Був час, коли вважалося, що автоматизована технологія витіснить бібліотекаря з більшості інформаційних процесів і остаточно

затвердить перевагу техніки над працівником. Проте, хоча використання комп'ютера і переважає в багатьох технологічних і управлінських процесах, роль бібліотекарів не знижується, а й зростає.

Третій напрям сучасного менеджменту бібліотеки ВНЗ – соціально-етичний маркетинг. До середини 90-х років відбулося переосмислення ролі маркетингу як надзвичайно ефективної для сучасної бібліотеки концепції управління, що надає можливість адаптувати бібліотечну діяльність до складних явищ навколишнього середовища [8, с. 5].

Іміджу бібліотеки РДГУ сприяють нові інформаційні технології, із впровадженням яких здійснюється стратегія переходу від традиційної книгозбірні до динамічного центру інформації. Електронні технології дозволяють комплексно підходити до розв'язання інформаційних завдань, у результаті чого користувач одержує повний комплекс різноманітних інформаційних матеріалів.

Бібліотека реалізувала новий ступінь інформації – відкритість власних електронних ресурсів. У 2010 році почав функціонувати веб-сайт наукової бібліотеки РДГУ (www.nlibrary-rdgu.rv.ua), що розроблений і підтримується фахівцями бібліотеки.

Веб-сайт – важливий елемент іміджу бібліотеки. Це крок до створення її віртуального образу.

Отже, використання новітніх інформаційних технологій – це питання соціального статусу і іміджу бібліотеки.

Імідж бібліотечного працівника – це складова іміджу бібліотеки. У створенні позитивного іміджу бібліотекаря важливу роль відіграє низка зовнішніх та внутрішніх факторів.

До зовнішніх факторів можна віднести:

- рекламну діяльність;
- соціологічні дослідження, роботу з користувачами;
- вигляд та внутрішню комфортність приміщення, естетику інтер'єру, привабливий вигляд співробітників тощо.

До внутрішніх факторів належать:

- професіоналізм;
- чуття єдиної команди колективу бібліотеки;
- усунення конфліктних моментів у спілкуванні;
- покращення умов праці бібліотекарів;
- підвищення активності та визначення особистої позиції бібліотекаря.

Відомий вислів про те, що кадри вирішують все, актуальний у всі часи. Безумовно, найкращими кадрами вважаються працівники з багаторічним стажем, досвідом, апробованими методами роботи, а

також працелюбні та відповідальні. Однак, для того, щоб бібліотека прогресувала, потрібно, щоб до колективу вливалася молодь, вносила новий стиль роботи, рівень інтелекту.

Наявність молодих, перспективних спеціалістів є вагомим фактором нової якості праці в бібліотеці, забезпечення її конкурентоспроможності, формування її іміджу.

Сучасний бібліотечний працівник повинен знати, навчати, і бути носієм не тільки традиційної бібліотечно-бібліографічної культури, а й володіти сукупністю інформаційних знань, навичками інформаційних технологій, спеціальними психолого-педагогічними знаннями.

Нове інформаційне середовище зумовлює суттєві зміни в діяльності бібліотечних працівників і виявляє нові тенденції в їхньому підході до професії. Цьому повинні сприяти система безперервної освіти (підготовка та перепідготовка кадрів, підвищення професійного рівня, управлінська підготовка); навчальні інноваційні тренінги та самоосвіта фахівців бібліотечної справи; участь у науково-практичних конференціях, семінарах.

Сьогодні бібліотекарі вишів повинні бути не просто професіоналами у традиційному розумінні, а також інформаційними менеджерами, допомагати користувачам бібліотеки, супроводжувати їх на всіх етапах навчальної та наукової діяльності. Вони повинні бути професіоналами, що здатні грамотно здійснювати пошук, створювати власний інформаційний продукт і гідно представляти ВНЗ у інформаційному просторі.

Діяльність бібліотеки потребує участі в колективних корпоративних проектах, встановлення контактів з виконавцями інформаційних ресурсів.

Крім цього, працівники бібліотеки повинні вміти підтримувати програмне забезпечення тощо. Але, на жаль, досвідчених і перспективних спеціалістів ще недостатньо.

Зараз із впевненістю можна говорити, що з появою нових технологій зародилась нова інформаційна інфраструктура, в якій бібліотека займатиме своє гідне місце.

В бібліотеці відбулися такі радикальні зміни, що дало можливість змінити пріоритети її діяльності. До традиційних завдань збереження та примноження книжкових зібрань додалися функції властиві інформаційним центрам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апшай Н. Стратегічні засади розвитку бібліотек вищих навчальних закладів в умовах інформатизації / Н. Апшай // Вісн. Кн. палати. – 2004. – № 6. – С. 23-25.
2. Бабій Л. Роль творчого потенціалу молодих спеціалістів у формуванні гідного іміджу бібліотеки / Л. Бабій // Бібл. планета. – 2010. – № 3. – С. 32-33.
3. Езова С. А. Коммуникативная составляющая имиджа библиотекаря, библиотеки / С. А. Езова // Науч. и техн. б-ки. – 2007. – № 4. – С. 15-20.
4. Кильпякова И. С. Теория и практика библиотечного кадрового менеджмента / И. С. Кильпякова // Науч. и техн. б-ки. – 2009. – № 6. – С. 69-77.
5. Коптяева М. В. Принципы менеджмента качества современной библиотеки: процессный подход / М. В. Коптяева // Науч. и техн. б-ки. – 2009. – № 12. – С. 27-35.
6. Костирко Т. Бібліотечна іміджелогія як професійна інновація / Т. Костирко // Вісн. Кн. палати. – 2011. – № 2. – С. 22-23.
7. Маркова В. Н. Диагностика управленческих навыков библиотечных менеджеров / В. Н. Маркова, Е. А. Чернышева // Науч. и техн. б-ки. – 2005. – № 8. – С. 66-73.
8. Тарабрін О. Є. Напрями розвитку сучасного менеджменту в інформаційно-бібліотечній діяльності / О. Є. Тарабрін // Науково-технічна інформація. – 2007. – № 4. – С. 3-5.

УДК 027.7:004.738.1

І.А.ГАВРИЛЮК

зав. сектором інформаційних
технологій та підтримки
автоматизованої системи наукової
бібліотеки Рівненського державного
гуманітарного університету

WEB-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Резюме: В статті аналізується web-технології як засіб розширення інформаційного потенціалу наукової бібліотеки РДГУ, створення та функціонування web-сайту (nlibrary-rdgu.rv.ua).

Ключові слова: web-сайт, інформаційні технології, web-додатки.

Розвиток інформаційних технологій, зокрема Інтернет-технологій, став одним із вирішальних чинників удосконалення бібліотечно-інформаційної діяльності. Сьогодні користувач бібліотеки вищого навчального закладу – сучасний студент, озброєний не тільки знаннями про використання інформаційних технологій та комунікаційні можливості глобальної мережі, але має також навички роботи з комп'ютером та електронними ресурсами, представленими в Інтернеті. Він більше ніж інші категорії користувачів є вимогливим до нових пропозицій бібліотеки. Отже, web-сайт бібліотеки університету повинен існувати і відповідати, як інтересам і вимогам студентської аудиторії, так і вимогам сучасних технологій [4].

Тому і ми намагаємося йти в ногу з часом, щоб задовольнити потреби сучасного користувача. Початковим етапом розширення інформаційного потенціалу наукової бібліотеки РДГУ стала web-сторінка на загальноуніверситетському сайті, яка постійно поновлюється, на ній відображається інформація про нашу наукову бібліотеку, а саме: історична довідка, структура бібліотеки, наукова діяльність, бібліографічні покажчики, які видає наша бібліотека та ін. Але на цьому ми не зупинилися. На замовлення наукової бібліотеки в 2009 р. спільно з факультетом математики та інформатики розроблено

власний web-сайт. Робота виконувалась на основі технічних завдань наданих бібліотекою.

При формуванні змісту web-сайту бібліотеки керувалися такими критеріями:

- підпорядкованість головним цілям і завданням наукової бібліотеки РДГУ;
- зручність інтерфейсу і простота навігації;
- якісний дизайн, витриманий в єдиному стилі, з використанням оригінальних естетичних критеріїв та рішень;
- перелік основних рубрик та гіперпосилань (Links) з урахуванням інформаційних потреб користувачів;
- змістовність наповнення видами інформації: бібліографічної, фактографічної, повнотекстової та ін. [1].

Відповідно до головних цілей і завдань створення бібліотечного web-сайту формується його змістовне наповнення. Найважливіше наповнити бібліотечні web-сторінки дійсно цінним і глибоким змістом та зробити його зручним для запитів користувачів. При цьому слід зважати на існуючі критерії якості web-додатків: глибина змісту, простота навігації, стабільність інформаційних ресурсів; оперативність відновлення інформації; доступність для користувачів; єдиний дизайн усіх розділів.

При формуванні web-сайту проводилась мінімізація програмного коду та оптимізація графічних файлів з метою скорочення часу завантаження сторінок сайту в браузері, вживалися заходи для коректного відображення ресурсів сайту в основних браузерах (Internet Explorer, Opera, Mozilla Firefox).

Web-сайт наукової бібліотеки РДГУ (**nlibrary-rdgu.rv.ua**) розпочав свою роботу з квітня 2010 року. Реєстрація на ньому безкоштовна і не займає багато часу. При реєстрації користувач вказує достовірну інформацію, отримує пароль доступу до ресурсу. Подальша ідентифікація користувача здійснюється на основі паролю, який отримав віртуальний читач. Конфіденційність інформації, що надається користувачем, гарантується. На головній сторінці встановлено лічильник, що дає можливість вести статистику відвідувань сайту. Запити, які використовуються в системі, автоматично генеруються при роботі з пошуковими критеріями на пошукових сторінках загального та розширеного пошуку відповідно за програмою ЕК системи («УФД/Бібліотека»). Одним із найважливіших бібліотечних ресурсів є електронні каталоги. Цей ресурс особливо цінний тоді, коли він знаходиться у всесвітній мережі, що дозволяє забезпечити доступ до відомостей про наявні бібліотечні фонди.

Основними функціями, що реалізовані ЕК наукової бібліотеки РДГУ є:

- розкриття власних фондів;
- інформація про розподіл та місцезнаходження видання;
- вільний доступ до електронних копій власних видань (повнотекстова база бібліографічних видань).

Сьогодні в Україні функціонує 81 бібліотечний сайт, але електронні бібліографічні ресурси, зокрема ЕК виставлені були лише на сайтах 53 бібліотек (26 бібліотек ВНЗ, куди входить наша бібліотека та 27 бібліотек інших систем та відомств) [5].

Співставляючи сайти бібліотек можна стверджувати, що, по-перше, електронний каталог – це візитна картка бібліотеки. Саме сайт наукової бібліотеки університету створюється практично заради нього.

У додатку реалізовуватиметься електронний каталог, по якому здійснюватимуться різні види пошуку, які розраховані як на непідготовленого, так і на досвідченого користувача. Реалізація такого електронного каталогу на web-сайті забезпечить доступ до пошукової системи із мережі Інтернет. Створення такого web-додатку дасть можливість перейти до автоматизованого обслуговування користувачів [3].

Пошук в ЕК на сайті досить легкий, зручний. Його можна здійснити: за автором, за назвою, за ключовими словами (декілька ключових слів – складний пошук), за роками видання, за місцем видання

База даних електронного каталогу на сайті наукової бібліотеки РДГУ містить книги, брошури, журнальні статті, статті зі збірників,. На сьогодні представлено понад 140000 записів. Складовою частиною ЕК є бази даних наукових праць викладачів РДГУ, книгозабезпечення навчального процесу, періодичних видань, авторефератів, дисертацій [3]. Також на сторінці ЕК подана інформація – дата останнього поновлення, кількість документів.

Сайт умовно можна розділити на дві частини. Перша – це видима частина, до якої всім відкритий доступ. Тут користувачі можуть отримати необхідну інформацію.

Друга частина – це частина адміністратора, до якої можуть мати доступ обмежена кількість людей і з якої відбувається управління всіма web-додатками. Необхідно забезпечити зручний інтерфейс редагування, видалення, додавання новин, редагування сторінок.

➤ Під час розробки web-сайту наукової бібліотеки РДГУ була сформована інформаційна та елементна структура додатку. Відповідно до головних цілей і

завдань створення бібліотечного web-додатку було сформоване його змістовне наповнення, яке включає такі розділи:

- головна сторінка (містить короткі відомості про бібліотеку та кількість документів у фонді на даний період)

- історія наукової бібліотеки РДГУ(інформація про створення нашої бібліотеки);

- структура наукової бібліотеки зображена у вигляді таблиці, яка подає інформацію про місце розташування відділів, основні функції та зміст фонду, режим роботи;

- наукова діяльність бібліотеки;

- довідково-пошуковий апарат інформує про каталоги і картотеки (карткові), які є в науковій бібліотеці РДГУ;

- бібліографічна база періодичних видань, які передплатує бібліотека у поточному році;

- ресурси бібліотеки (тут розміщений електронний каталог наукової бібліотеки РДГУ, до складу якого входять нові надходження літератури, CD, DVD, статті із періодичних видань та частин документів, автореферати, що надходять до наукової бібліотеки РДГУ);

- бібліографічні покажчики створенні науковою бібліотекою;

- виставки-перегляди (та інші культурно-просвітницькі заходи, які будуть організовані у кварталі);

- інформація для студентів та новини бібліотекам коледжів, які входять до складу РДГУ;

- контактна інформація (адреса наукової бібліотеки, тел., e-mail);

- гостьова web-книга – найпростіший і найзручніший спосіб написати адміністратору. Це дає можливість побачити, хто саме відвідує його і відповісти цим відвідувачам (віртуальна довідка).

Використання web-сайту наукової бібліотеки дає можливість значно розширити інформаційне забезпечення навчального процесу: у більшому обсязі проводити навчання користувачів методиці збирання і засвоєння інформації, складати тематичні списки документів з проблем, які їх цікавлять, знайомитись з віртуальними виставками та іншою корисною інформацією.

Для більш зручного, швидкого обслуговування сучасного користувача для наповнення та покращення дизайну сайту було переглянуто 25 бібліотечних сайтів, з них 12 сайтів бібліотек ВНЗ. Цей процес нескінченний і потрібно враховувати сучасні потреби віртуального читача. Тому ми на web-сайті наукової бібліотеки змінили, удосконалили меню сайту, який сьогодні вміщує ще таку інформацію:

- відеоархів;
- віртуальні виставки (календар знаменних і пам'ятних дат);
- нові надходження (за квартал);
- запит – відповідь (віртуальна довідка);
- інформаційний центр з питань психології та педагогіки;
- інформаційний центр молодого дослідника;
- центр правової інформації;
- створення реферативної бази даних наукової бібліотеки РДГУ;
- правила користування фондами бібліотеки.

Отже, web-сайт наукової бібліотеки РДГУ повинен удосконалюватись, розширювати свої можливості, щоб задовольнити потреби сучасного віртуально користувача. Адже він є важливим чинником оптимізації інформаційного забезпечення навчального і наукового процесу РДГУ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Електронна бібліографічна продукція на сайтах українських бібліотек [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

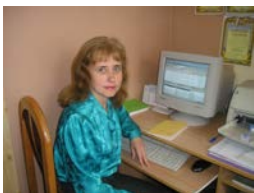
http://www.library.te.ua/about/writes_about_us/2009_rik/news6/

2. Конноли Т. М. Базы данных: проектирование, реализация и сопровождение. / Т.М. Конноли, А. С. Бегг, А. П. Страчан – М. : Диалектика, 2000. – 1139 с.

3. Кушнарченко Н. М. Вісник Харківської державної академії культури: Зб. наук. праць Харківської державної академії культури. Випуск 10. / Н. М. Кушнарченко – Х. : ХДАК, 2002. – 120 с.

4. Оре Т. А. Керівництво користувача АІБС «УФД/Бібліотека»: схеми пошуку в електронному каталозі. / Т. А. Оре, Н. Ю. Євченко, Т. С. Шуляк – Х. : НБ ХНУРЕ, 2007. – 6 с.

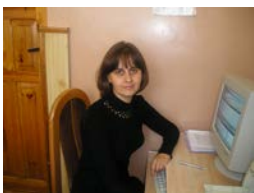
5. Савенкова Л. В. Аналітичний огляд веб-сайтів бібліотек педагогічних ВНЗ України: проблеми і перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Л. В. Савенкова. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em5/content/08slvdop.htm>

УДК 025.34+025.34:004

Н.Б.КОЛОМІЄЦЬ

*зав. відділом наукової обробки
документів
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

Б.С.ПЕЧОНЧИК

*зав. сектором
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

ЕЛЕКТРОННИЙ ТА ТРАДИЦІЙНИЙ КАТАЛОГИ БІБЛІОТЕКИ ВНЗ: ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

***Резюме.** В статті аналізується питання взаємодоповнення традиційних карткових каталогів і електронного каталогу наукової бібліотеки РДГУ. Наголошується на необхідності створення електронної бібліотеки як системи.*

***Ключові слова:** інформаційні технології, електронний каталог, карткові каталоги, ретроспективна конверсія.*

Реформування вищої освіти, впровадження нових освітніх технологій, передбачених Болонським процесом, значно посилює роль бібліотеки в інформаційному забезпеченні та допомозі навчально-педагогічній і науковій діяльності ВНЗ. Саме бібліотека є найважливішою ланкою, від ресурсів і послуг якої багато в чому залежить якість і зміст навчання, наукових досліджень, забезпечення підготовки спеціалістів, що відповідають сучасним вимогам. Тому сьогодні перед бібліотекою університету стоїть завдання не тільки зібрати у своїх фондах необхідні документи, але й зробити їх доступними для користувачів, максимально розкривши їх зміст. Бібліотека поступово трансформується в сучасну інформаційно-аналітичну установу, шляхом впровадження новітніх інформаційних

технологій, які базуються на використанні автоматизованих технологій та засобів автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.

Акцентуючи увагу на впровадженні нових інформаційних технологій, слід підкреслити важливість роботи автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи «УФД/Бібліотека», що успішно використовується в науковій бібліотеці РДГУ з 2002 року.

З придбанням цієї програми розпочалося створення електронного каталогу (ЕК), який став невід'ємною частиною роботи бібліотеки. Електронний каталог – це бібліотечний каталог у машиночитаній формі, створений з метою оперативного розкриття фондів, що працює в реальному режимі часу для інформаційного забезпечення користувачів. Він є важливим елементом відкритого інформаційного доступу до фондів бібліотеки. ЕК поєднує в собі функції абеткового, систематичного та інших каталогів і картотек бібліотеки; універсальний за змістом; передбачає реалізацію багатобачного пошуку інформації. Електронний каталог є одним із найважливіших бібліотечних ресурсів, який набуває особливої цінності тому, що знаходиться у Всесвітній мережі, що дозволяє забезпечити цілодобовий доступ до відомостей про бібліотечний фонд. На сьогодні єдина база даних ЕК нараховує понад 140 000 одиниць назв. Матеріали умовно відокремлених віртуальних баз даних об'єднані за певною ознакою: книги, брошури, навчально-методичні посібники, електронні ресурси, автореферати дисертацій, періодичні видання. Слід відзначити, що паралельно з електронним каталогом, виставленим на сайті наукової бібліотеки (www.nlibrary-rdgu.rv.ua), читачі успішно використовують традиційні каталоги і картотеки. Адже поки що тільки вони можуть задовольнити різноманітні інформаційні запити користувачів у повному обсязі тому, що при створенні ЕК, крім внесення бібліографічних записів на нові надходження, виникає проблема пов'язана з ретроспективною конверсією (переводом традиційних карткових каталогів в цифрову форму), що є однією з умов для завершення автоматизації пошуку даних про документ із фондів бібліотеки. Важливим показником якості електронних ресурсів є повнота інформації. Існує два підходи вирішення цієї проблеми. Перший – переведення карткового каталогу в електронну форму з використанням різних технологій – від введення вручну до автоматизованого сканування карток із застосуванням різних систем розпізнавання текстів. Перевагою сканування є висока швидкість введення інформації, але, на жаль, це позначається на якості обробки та пошукових можливостях електронного каталогу. У більшості випадків для правильного заповнення полів електронної бази даних

необхідно мати перед собою джерело інформації, і це другий підхід – каталогізація фонду «з полиці» [4]. Саме цей шлях обрала наукова бібліотека РДГУ, яка з 2005 року паралельно із вводом нових надходжень до електронного каталогу приступила до ретроспективної конверсії карткового каталогу. Так, як цей метод дозволяє вводити в ЕК не всі книги без винятку, а відібрані за певними критеріями (тематикою, роком видання), тому науково-методична рада бібліотеки РДГУ прийняла рішення здійснювати ретроспективну конверсію з генерального систематичного каталогу, встановивши хронологічні рамки випуску видань – з 1995 року. Каталогізація «з полиці» дозволяє створити якісніший електронний каталог ретроспективи, і, крім того, є можливість доопрацювання записів каталогу, зроблених на початкових етапах автоматизації. Недоліком цього методу є невисока швидкість вводу інформації, але натомість якість обробки і широкі пошукові можливості мають перевагу. На сьогодні ретроспектива налічує більш 4000 одиниць назв.

Таким чином, виникає проблема співіснування традиційних та електронних каталогів.

Безперечно, що електронні каталоги мають суттєві переваги над картковими з точки зору повноти та оперативності доступу:

- швидкий та різнобічний пошук за багатьма реквізитами одночасно (автором, назвою, видавництвом, датою публікації, темою, ключовими словами тощо);

- можливість надання віддаленого доступу до ЕК бібліотеки за допомогою Інтернет-технологій.

Однак, і карткові каталоги мають свої переваги над електронними: інформація в них не може бути змінена через несанкціоноване втручання або збій у роботі обладнання [7, с. 15].

Системи пошуку в картковому і електронному каталогах дуже відрізняються, відповідно й ставлення до них різне. Якщо у першому випадку користувач, шукаючи необхідний матеріал, іде від ділення до ділення, то в другому – задані параметри пропонують уже сформований блок інформації. Таким чином, традиційний пошук вимагає творчого підходу, а користуючись електронним каталогом, ми маємо справу із споживанням готового продукту [1, с. 17].

Велике значення мають зв'язки електронного та карткового каталогів при редагуванні масиву інформації. Так, при неправильному індексі бібліографічний запис, збережений у базі даних, залишається недоступним для подальшого використання. Але при розстановці карток у традиційному каталозі помилки в індексі стають помітними, їх легко виправити. Можливі помилки при написанні не дають змоги

знайти потрібне видання в базі даних. Розставлені ж у каталозі картки дають змогу читачам не зважати на орфографічні помилки.

Система взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих каталогів розкриває в різних аспектах зміст бібліотечного фонду і забезпечує багатоаспектний пошук інформації.

Автоматизація каталогізаційних процесів дозволила не лише прискорити і удосконалити обробку бібліотечного фонду, але й надати раніше недоступні відомості. При модернізації бібліотечно-бібліографічних процесів розширюються функціональні можливості інформаційно-пошукових систем, що дозволяє здійснювати інформаційний пошук за різними напрямками. При диференційованому використанні традиційних форм каталогів і ЕК координується відбір читацьких вимог. Виділяються простий (розширений) і складний (вузькоспеціалізований) підходи. Наприклад, щоб знайти літературу з теми «Історія України» достатньо буде звернутися до генерального систематичного каталогу. А при пошуку, скажімо, матеріалу з теми «Семіотика», література з якої може мати філософський, психологічний, лінгвістичний аспекти, доречніше буде звернутися до електронного каталогу.

На сьогоднішній день неможливо однозначно надати перевагу електронному чи традиційному каталогу. Як друковані книги та їхні електронні версії, так і ЕК та традиційні карткові каталоги успішно співіснують. Досвід різних бібліотечних установ свідчить, що електронні та традиційні каталоги доповнюють один одного, сприяючи якісному обслуговуванню читачів.

Таким чином, постійний контроль за якістю традиційних карткових каталогів та їх удосконалення у поєднанні з електронним каталогом дає змогу створити таку інформаційно-пошукову систему бібліотеки, яка практично запобігає втраті інформації, забезпечує максимальну оперативність і повноту пошуку, сприяє задоволенню інформаційних запитів користувачів.

Сьогодні постає необхідність впровадження електронної бібліотеки, як системи, що реалізує уніфікований підхід до накопичення, збереження та організації різноманітної інформації з метою пошуку, аналізу і доступу до неї локальної університетської мережі та мережі Інтернет.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лобановська І. Удосконалення традиційних карткових систематичних каталогів / І. Лобановська, Н. Грудіна // Бібл. вісн. – 2009. – № 4. – С. 16-20.

2. Николаенко Н. Вузовские библиотеки в условиях реформирования образования / Н. Николаенко, В. Сосипатрова // Бібл. форум України. – 2008. – № 3. – С. 28-32.

3. Осаула В. Бібліотечна картково-каталожна ера : класика інформаційно-пошукових систем в електронному середовищі сучасних бібліотек / В. Осаула // Вісн. Кн. палати. – 2009. – № 3. – С. 19-22.

4. Прокошева Т. Сучасна бібліотека – це інформаційні та телекомунікаційні технології [Електронний ресурс] / Т. Прокошева. – Режим доступу : <http://dilovod.com.ua/publ/stati/statti/suchсна-biblioteka-ce-informacijni-ta-telekomunikacijni-tehnologiji/4-1-0-21/>

5. Скоробогатов В. М. Каталоги карточный и электронный : общее и особенное. Диалог профессионалов / В. М. Скоробогатов, Э. Р. Сукиасян // Науч. и техн. б-ки. – 2005. – № 12. – С. 15-24.

6. Сукиасян Э. Р. Система каталогов и динамика развития современной библиотеки / Э. Р. Сукиасян // Науч. и техн. б-ки. – 2006. – № 4. – С. 18-33.

7. Цедік Т. Світовий досвід використання карткових каталогів у період інформатизації суспільства / Т. Цедік, А. Приходько // Вісн. Кн. палати. – 2010. – № 10. – С. 14-16.

УДК 027.7:025.171

В.Г.ПІЗЮТА

*зав. відділом комплектування та обліку
фондів наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

ФОНД РІДКІСНИХ І ЦІННИХ ВИДАНЬ ЯК ОБ'ЄКТ КНИГОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Резюме. В статті наведені відомості про книжкові пам'ятки, з яких сформовано рідкісний та цінний фонд наукової бібліотеки РДГУ, висвітлені напрямки роботи з цим фондом як джерелом наукових досліджень.

Ключові слова: рідкісні та цінні книги, книжкові пам'ятки, збереження фондів, факсимільні, репринтні видання.

Створення фонду рідкісних і цінних видань, його вивчення, розкриття та наукове опрацювання, забезпечення збереження, а також надання доступу користувачам до виняткових документів, які мають велику історичну, духовну, культурну та наукову цінність, є важливим завданням бібліотек. У роботі з цими фондами всі традиційні бібліотечні процеси: комплектування, зберігання та використання – мають свою особливу специфіку. В чому вона полягає? Відповідь на це питання перш за все дає обґрунтування основного поняття – книжкова пам'ятка, а також всіх напрямків роботи з нею.

Для більш точного визначення поняття рідкісна чи цінна книга для того, щоб поставити ці книги в один ряд з іншими видами пам'яток історії і культури – архітектурними, образотворчими, літературними, науковими та іншими, був введений у науковий обіг термін книжкова пам'ятка (у кінці 80-х рр.).

Книжкова пам'ятка як цінна категорія охоплює рукописні книги, першодруки і стародруки до I-ої половини XIX ст., а також видання інших історичних періодів, які мають особливе наукове та історично-культурне значення, в т.ч. і сучасні видання.

Узагальненими параметрами цінності книжкових пам'яток є: хронологічний, матеріально-предметний (етапність, меморіальність, унікальність) та кількісний.

З метою посилення ролі наукової бібліотеки в інформаційному забезпеченні наукових досліджень було виділено фонд рідкісних і цінних видань.

Поштовхом до активізації роботи з вивчення та формування фонду рідкісних і цінних видань у науковій бібліотеці РДГУ певною мірою стала перевірка цього фонду на відповідність «Інструкції про порядок відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань з бібліотечних фондів до Державного культурного надбання» (затвердженої наказом Міністерства культури і мистецтв України від 20.11.2001 р. №708).

На основі цієї інструкції була розроблена та затверджена рішенням науково-методичної ради «Інструкція про формування фонду рідкісних і цінних видань наукової бібліотеки РДГУ», згідно якої був здійснений відбір до фонду. У результаті такої роботи було виявлено та відібрано більше трьох тисяч документів XIX ст. та сучасності.

Фонд універсальний за змістом, хронологічний діапазон – XIX–XX ст., за типами літератури представлений: науковою літературою, навчальною, довідковою, науково-популярною, художньою. За місцем видання це: Київ, Львів, Одеса, Полтава, Коломия, Берлін, Варшава, Вінніпег, Гомель, Лейпциг, Москва, Рига, Санкт-Петербург та інші. І за хронологічними, і за тематичними характеристиками фонд рідкісних і цінних документів призначений перш за все науковим працівникам різних спеціальностей, а також фахівцям і студентам ВНЗ.

Основу фонду рідкісних і цінних видань наукової бібліотеки РДГУ складає література, що надійшла в дарунок бібліотеці тодішнього Ровенського учительського інституту від Харківського та Одеського університетів, які відгукнулися на прохання бібліотеки і надіслали найбільше літератури, виданої до 1917 року. Є серед них і книги, які свого часу належали бібліотеці Одеської жіночої гімназії.

Значна частина цього фонду належить літературі XIX століття, представляє собою значну цінність і певною мірою символізує книжкову пам'ять України. Серед раритетів відзначимо найстаріше російське видання, що зберігається в нашій бібліотеці, це:

– Осиповский Т. Курс математики. Ч.2. / Т. Осиповский. – СПб., 1814. – 338 с.;

– Решение численных уравнений по способу И. Козлова. – Одеса, 1862. – 167 с.

Цікавими для науковців та освітян є підручники та навчальні посібники. Наприклад:

– Любимов Н. А. История физики. ч. 1. / Н. А. Любимов. – СПб., 1892. – 268 с.

– Любимов Н. А. История физики. ч. 3. / Н. А. Любимов. – СПб., 1896. – 700 с.

– Сборник арифметических задач: для учеников старших классов средних учебных заведений / сост.: В. Арбузовъ А. Мининъ, Д. Назаровъ. – М., 1880. – 75 с.

– Евстафiev П. В. Начальныя основанія педагогіки : учебникъ. Вып. 2. / П. В. Евстафievъ. – СПб., 1880. – 543 с.

– Ранке І. Человекъ. т.2. / І. Ранке. – СПб., 1896. – 758 с.

– Ранке І. Человекъ. т.1. / І. Ранке. – СПб., 1909. – 683 с.

Заслугує на увагу фонд довідково-енциклопедичних видань, серед яких відомі енциклопедичні словники Брокгауза й Ефрона.

– Энциклопедія семейнаго воспитанія и обученія. – СПб., 1900. – («Родител. кружокъ» при Пед. музее)

– Брем А. Э. Жизнь животных: Со множествомъ политипажей и хромофотографіями: В 10т. / А. С. Брем. – СПб., 1895. – Полный русско-латинскій словарь / сост. И. Ивашковскимъ. – СПб., 1849 – 1070 с.

– Греческо-русский словарь / сост. А. Д. Вейсманомъ. – СПб., 1879. – 1368 с.

Багато цікавого містить у собі періодика XIX ст. Зокрема:

– Киевская старина: ежемeсячный исторический журналъ. – (1889; 1896) – один з первістків української періодики, який ще й досі залишається невичерпною криницею – першою широкою українською енциклопедією, живим голосом патріотизму на рідній землі (виходив друком 25 років).

– Русская старина: Ежемесячное историч. изданіе. – СПб. – 1873.

– Былое: Журналъ посвященный истории освободительного движения. – СПб., 1906, № 1,2,3,7.

– Современникъ : лит. Журналъ / изд.: И. Панаевымъ, Н. Некрасовымъ. – СПб., 1849 – 1866 гг.

На сторінках цих видань представлена велика кількість наукових, науково-популярних, освітніх статей із різних галузей знань.

Художню літературу у фонді рідкісних і цінних видань нашої бібліотеки представляють прижиттєві видання відомих письменників, наприклад:

– Франко І. З вершин і низин. / І. Франко, 1893. – 143 с. (місце видання не зазначено)

– Федькович О. Ю. Повісті й оповідання / О. Ю. Федькович. 1-е повне вид. – Л. – 1902. – 495 с.

– Короленко В. Г. Полное собрание сочинений. т. 1. / В. Г. Короленко. – СПб., 1914. – 432 с.

Ознакою позитивних змін у нашому духовному житті є колекція зарубіжних видань української діаспори, яку подарував Український вільний університет (м. Мюнхен), Інститут дослідів Волині і товариства «Волинь» (м. Вінніпег) та інші. Наприклад:

– Гординський Я. Праці відділу українознавства. т. 1. Літературна критика підсоветської України / Я. Гординський. – Мюнхен, 1985. – 134с.

– Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся: (Красназвичий словник від найдавніших часів до 1914р). / О. Цинкаловський. – Вінніпег, 1984, 1986.

Заборонена раніше література українського зарубіжжя стала доступна широкому загалу і тепер користується великим попитом у науковців та студентської молоді.

У подарунок від Британської Ради в Україні за проектом «Бібліотека тисячоліття» було отримано 200 томів Британіки (світова література англійською мовою). Книги цієї серії цінні ще й тим, що кожна з них має змістовну і об'ємну передмову, яка сама по собі є окремою літературознавчою роботою, тобто своєрідною книгою в книзі.

У колекції факсимільних і репринтних видань маємо примірник сучасного перевидання пам'ятки рукописної спадщини минулого ХІ ст., такої як «Остромирове Євангеліє» (1056-1057).

Фонд рідкісних і цінних бібліотеки багатий і на взірці поліграфічного мистецтва сучасності. Наприклад:

– Україна – козацька держава: ілюстрована історія українського козацтва в 5175 фотосвітлинах / (авт.-упоряд., керівник проекту, худож., фотограф, ілюстр. В. Недзяк). – К. : Емма, 2004. – 1215с. : іл. та ін.

До цінних видань належить книга:

– Георгій Косміаді : Життя і творчість у документах. У 2-х т. / уклад.: Н. Р. Тарасевич, Л. Костюк. – Рівне, 2009.

Збірник документів містить відомості про життя і творчість художника, архітектора і педагога Г. Косміаді, який у 1916-1940 рр. минулого століття працював у Рівному. Творча спадщина художника складає понад 5000 художніх робіт. Книгу подарувала бібліотеці донька художника.

Збереження фондів рідкісних та цінних видань є проблемою всіх великих бібліотек світу і передбачає цілий комплекс заходів: розробку документації, що регламентує всі види робіт з рідкісними і цінними

виданнями, строгий облік фондів, операцій штемпелювання, перевірку наявності та стану фондів, правильне розміщення рідкісних видань, санітарно-гігієнічні заходи, відбір і передачу літератури у реставрацію, перенесення на мікро носії історично цінних документів, дотримання порядку використання фондів, контроль видачі, протипожежну безпеку [2].

Неминуче старіння книги, її пошкодження в процесі використання змушують вести пошук нових форм, методів, способів збереження та консервації інформації [3, с. 16].

Сьогодні наукова бібліотека РДГУ також продовжує вирішувати питання зі створення відповідних умов для збереження і зберігання рідкісного і цінного фонду, а також забезпечення його максимальної доступності користувачам [1, с. 166].

Визначено пріоритетні напрямки роботи з фондом, як науковим об'єктом: ремонт документів, покращення умов зберігання, створення цифрової колекції.

Зберігання книжкових пам'яток, в основному ведеться в 2-х напрямках:

1)консерваційних або реставраційних методах збереження оригіналу:

2)створення копії шляхом перевodu оригіналу на мікрофільм або цифровий формат.

Бібліотека РДГУ використовує зараз лише перший напрямок і планує створити в подальшому необхідні умови для можливості перевodu в цифрову форму видань із фонду рідкісної і цінної літератури.

Фонд рідкісних і цінних видань нашої бібліотеки потребує подальшого вивчення та наукового опрацювання. Адже бібліотечний процес обробки рідкісних видань перетворюється у своєрідне наукове дослідження, що полягає у таких основних напрямках:

- вивчення історії комплектування фондів;
- подальше наукове їх опрацювання;
- фіксацію їх сучасного стану;
- складання бібліографічних покажчиків до фондів рідкісних і цінних видань;
- підготовка публікацій у періодичних виданнях і наукових збірниках.

Створено й уточнено систематичний й абетковий каталоги книг і журналів із фонду рідкісних і цінних видань, формується електронна база даних.

Підсумком дослідницької роботи з вивчення фонду є випуск друкованого «Каталогу рідкісних видань із фондів наукової бібліотеки РДГУ (1814-1944 рр.)».

У подальшому для розкриття і висвітлення фонду рідкісних і цінних видань наукової бібліотеки РДГУ потрібно працювати над створенням таких каталогів і картотек як хронологічний, топографічний, систематичної картотеки статей, окремих серій та колекцій і факсимільних та репринтних видань.

Вивчення фондів потребує ретельної роботи з кожним документом. Наступним етапом в дослідженні буде проведення паспортизації фонду. Адже крім основних елементів бібліографічного опису необхідно навести додаткові відомості щодо наявності маргіналій, автографів, дарчих надписів, екслібрисів, печаток, штампів та інших знаків на виданнях [4, с. 27].

Отже, перспективи визначені, і всі наші зусилля будуть спрямовані на благородну справу – збереження національно-культурного надбання й донесення його до нащадків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грипич С. «Крізь призму часу» (збірник рідкісних і цінних видань у фондах наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету) / С. Грипич, Г. Семенюк // Львів. Нац. наук. б-ка України ім. В. Стефаника: історія і сучасність: доп. та повідомлення Міжнар. наук. конф., Львів, 28-30 жовт. 2010 р. / НАН України, Львів. нац. б-ка ім. В. Стефаника ; [відпр. ред. М. М. Романюк]. – Л. : [б.в.], 2010. – С. 164-166.

2. Ковальчук Г. І. Книжкові пам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах / Г. І. Ковальчук. – К. : НБУВ, 2004. – С. 364-365.

3. Ковальчук Г. Книжкове пам'яткознавство в системі бібліотекознавства / Г. Ковальчук // Бібл. вісн. – 2011. – № 3. – С. 14-18.

4. Кравчук Н. Політика збереження фондів наукової бібліотеки як засіб якісного інформаційного забезпечення науки та освіти / Н. Кравчук // Бібл. форум України. – 2011. – № 1. – С. 26-28.

5. Мацібора Н. Дослідження колекцій рідкісних видань із фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки ім. В. О. Сухомлинського / Н. Мацібора // Львів. Нац. наук. б-ка ім. В. Стефаника: історія і сучасність : доповіді та повідомл. Міжнар. наук. конф., Львів, 28-30 жовт. 2010 р. / від. ред. М. М. Романюк; НАН України, Львів. Нац. наук. б-ка України ім. В. Стефаника. – Л., 2010. – 624 с.

УДК 027.7:[002:378.14]

Г.Д.ЛЕШКЕВИЧ

зав. відділом (філією) наукової бібліотеки
Рівненського державного гуманітарного
університету

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОКУМЕНТНИХ РЕСУРСІВ У НАУКОВОМУ ТА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ РДГУ

***Резюме.** В статті на основі статистичних показників аналізується використання різних типів і видів документів у науковій бібліотеці РДГУ.*

***Ключові слова:** документний ресурс, бібліотечний фонд, документне забезпечення, користувачі, бібліотечне обслуговування, статистичні показники.*

Бібліотечний фонд – один із базових компонентів інформаційного середовища бібліотеки. Фонд наукової бібліотеки РДГУ – предмет постійної турботи з боку ректорату, працівників кафедр і бібліотекарів. Фонд систематично поповнюється новинками. Комплектування фонду бібліотеки здійснюється у відповідності з профілем університету і інформаційними потребами усіх категорій читачів. Основою документного забезпечення навчально-виховного та наукового процесу ВНЗ, на думку фахівців, вважаються документи таких груп:

- ті, що складають науково-методичне забезпечення навчального процесу (державні стандарти освіти, навчальні програми з усіх нормативних навчальних дисциплін, методичні вказівки, тощо);
- профільні навчальні документи (підручники, навчальні посібники, хрестоматії, практикуми тощо);
- наукові, довідкові документи, профільні періодичні видання, збірники наукових праць тощо.

З урахуванням цього наукова бібліотека РДГУ забезпечує наявність у своїх фондах таких документів і проводить моніторинг їх використання читачами.

Перші дві групи документів тісно пов'язані між собою і їхня кількість у фонді бібліотеки РДГУ складає 59,7% від загальної кількості фонду. Найбільше в усіх підрозділах бібліотеки видається навчальної і навчально-методичної літератури, що становить 59,2% від загальної кількості виданої літератури. Звичайно ж, цей показник на абонементних, де література видається додому, суттєво відрізняється від аналогічного показника читальних залів, фонди яких призначені для забезпечення науково-дослідницької роботи. Так, зокрема, на центральному абонементі книговидаччя навчальної літератури складає 89,7 %, абонементі суспільної літератури – 96,2 %, тоді як в читальному залі № 1 – 47,8 %, читальному залі № 2 – 61,2 %, читальному залі № 3 – 35,7 %.

Наукова література, як правило, входить до списку додаткової літератури до семінарських і практичних занять, а також опрацьовується студентами і викладачами в процесі науково-дослідної роботи. В основному ці документи зосереджені у фондах читальних залів. В середньому, університетською бібліотекою наукової літератури видається близько 25 % від загальної книговидаччі.

Вагому частку в загальній кількості виданих наукових документів складає навчальна і наукова періодика. І це не дивно, тому що найсвіжішу інформацію з різних галузей знань можна знайти саме в профільних журналах. У середньому загалом по бібліотеці кількість виданої періодики складає 18,8 % від загальної книговидаччі. Наприклад, цей показник у читальному залі № 3 становить 49,3 % від книговидаччі цього підрозділу бібліотеки і свідчить про те, що періодичні видання, які передплачує наукова бібліотека РДГУ відповідають профілю дисциплін, які вивчаються в університеті і є важливим джерелом інформації для наукових досліджень. Велику роль в інформаційному забезпеченні наукової діяльності відіграють автореферати дисертацій та дипломні роботи студентів, що зберігаються у читальному залі № 3.

РДГУ – багатопрофільний навчальний заклад, який здійснює підготовку фахівців з гуманітарних, культурно-мистецьких, природничих, економічних та інших напрямів; проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Тому документний фонд бібліотеки РДГУ багатогалузевий і дає можливість задовольнити читачькі запити широкого спектру.

Найчастіше використовуються документи суспільних наук, тому що навчальні дисципліни суспільно-гуманітарного циклу вивчаються студентами всіх факультетів, а особливо студентами історико-соціологічного факультету; факультету документальних комунікацій та

менеджменту, що становить 22,3 % від загальної книговидачі по бібліотеці. В читальному залі № 3 цей показник складає 43,8 %, абонементі № 2 – 34,5 %, читальному залі № 1 – 22,1 %. Це свідчить про те, що література з суспільних наук широко використовується читачами і в читальних залах, і на абонементі.

В структурі РДГУ виділено як окремий підрозділ Інститут педагогіки і психології. Тому не дивно, що психолого-педагогічна література займає провідне місце як в комплектуванні фонду, так і в читацьких запитах. Це складає 22% від загальної книговидачі. Найбільше психолого-педагогічної літератури використовується в читальному залі №1, центральному абонементі, читальному залі №2 та на абонементі нотно-музичної літератури. Відносно невеликим попитом ця література користується у філії бібліотеки, тому що цей підрозділ обслуговує студентів інших напрямів підготовки.

Має свою специфіку використання довідково-бібліографічний фонд та фонд документів з бібліотекознавства, бібліографознавства, інформаційної діяльності. Найактивніше названу літературу використовують в читальному залі № 3 і абонементі № 2, де вона і зосереджена. Такий підхід у формуванні фонду виправдовує себе тому, що ресурси максимально наближені до читача. В читальному залі № 3 її книговидача становить 35,8%; на абонементі № 2 – 34%, а загалом по бібліотеці цей показник становить лише 5,8% від всієї книговидачі.

Бібліотека РДГУ була і залишається місцем самоосвіти студентів, де здійснюється такий вид інтелектуальної діяльності, як читання – особлива форма відносин між читачем і текстом, в процесі якого формується загальна і професійна культура людини. На жаль, спостереження показують, що використання комп'ютерних технологій, що дозволяють з надлишком знаходити текстову інформацію, орієнтують студента не на інтелектуальну роботу з нею, а на механічну компіляцію навіть без попереднього опрацювання і оцінки. Для майбутніх педагогів це абсолютно неприпустимо. Тому завданням сучасної бібліотеки ВНЗ стає актуалізація роботи студента з текстами, яка в кінцевому підсумку сприяє не тільки долученню студента до культури, але й відтворенню самої культури.

Особливе місце у формуванні загальної культури займає читання художньої літератури. Також наявність в університеті двох факультетів філологічного спрямування формує попит і на фонд літературознавчих видань, що становить 11,6% від загальної книговидачі. Їх читачі використовують, в основному, в читальному залі №1 і №2. Цей фактор зумовлює і часті звернення за документами з мовознавства: (13,6%).

Досить великим попитом у бібліотеці РДГУ користується література з природничих наук. Значний відсоток такої літератури видається кафедральними бібліотеками (24,5%) і читальним залом №1 (47,2%).

Окремим структурним підрозділом університету є Інститут мистецтв, який готує фахівців культурно-мистецьких напрямків підготовки. Для забезпечення їхніх інформаційних потреб створений фонд мистецької літератури. Функціонує в структурі бібліотеки і спеціалізований абонемент нотно-музичної літератури..

Відносно мало видається документів з таких галузей знань: сільське господарство, медицина, фізкультура та спорт. Це пояснюється тим, що контингент читачів, які використовують цю літературу в самостійній роботі невеликий.

Аналіз статистичних показників роботи бібліотеки показує, що користувачі віддають перевагу документам українською мовою.

Невід'ємною частиною бібліотечних фондів в сучасних умовах стали електронні ресурси. Особливо часто електронні ресурси використовуються в читальному залі №1, на абонементі нотно-музичної літератури та на кафедральних бібліотеках. У системі документного забезпечення навчально-виховного процесу електронні документи мають певні переваги над друкованими, але вони також вимагають використання сучасних технічних засобів і комп'ютерної техніки в індивідуальній самостійній роботі, що не завжди можна забезпечити в усіх підрозділах бібліотеки. Але робота над впровадженням новітніх інформаційних технологій є наразі одним із пріоритетних напрямів діяльності бібліотеки РДГУ.

Підсумовуючи все вище сказане, можна стверджувати, що наукова бібліотека РДГУ ефективно виконує свою функцію із забезпечення документними ресурсами навчальний та науковий процеси, її фонди відповідають інформаційним потребам користувачів.

Сьогодні перед бібліотекою стоять завдання зберегти краще із традиційних видів діяльності і шукати нові форми, методи і технології бібліотечного обслуговування, щоб відповідати рівню пред'явлених запитів всіх категорій читачів.

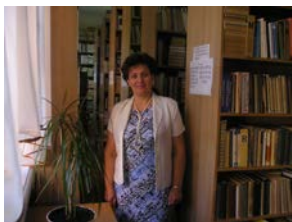
ЛІТЕРАТУРА

1. Загоруйко И. Управление процессами использования информационных ресурсов в библиотеке высшего учебного заведения / И. Загоруйко, В. Пыхтина // Бібл. форум України. – 2010. – № 11. – С. 8-12.

2.Пасмор Н. П. Документно-інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу / Н. П. Пасмор // Вісн. Кн. палати. – 2002. – № 1. – С. 27-28.

3.Рогова П. Соціальне призначення: функції освітянських бібліотек України / П. Рогова // Бібл. планета. – 2001. – № 1. – С. 26-28.

4. Типове положення про бібліотеку вищого навчального закладу Міністерства освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

УДК: 027.7:371.383

Г.П.МЕЛЬНИЧУК

зав. відділом читальних залів
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РІВНЕНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

***Резюме.** Висвітлено роботу наукової бібліотеки РДГУ як виховного центру, що становить складову освітньо-виховного процесу університету.*

***Ключові слова:** наукова бібліотека РДГУ, культурно-просвітницька робота, освіта, культура, інформаційні ресурси, студент, користувачі.*

Світ змінюється дуже швидко. Нові знання, нові винаходи, нові технології, нові науки, нові професії... Коли людина випадає з цього стрімкого потоку, то швидко стає неконкурентоспроможною. Бібліотеки – це ті заклади, у яких кожен може отримувати інформацію з будь-якої сфери життя. Вони надають кожній людині простір для громадської діяльності та реалізації своїх творчих здібностей [8].

Сьогодні саме поняття «бібліотека» інтерпретується як інтелектуальний простір і центр культури. Переважна більшість бібліотек ВНЗ володіють великими і різноманітними інформаційними ресурсами та засобами інформаційної взаємодії, їхня діяльність спрямована на виконання всіх стратегічних освітньо-виховних завдань [2]. Тому, культурно-просвітницька робота наукової бібліотеки РДГУ спрямована на виховання кваліфікованих майбутніх спеціалістів освітянської галузі з високою громадянською, загальною, політичною, правовою, професійною культурою. В основу організації культурно-просвітницької роботи нашої бібліотеки покладено: Закон України «Про вищу освіту», «Національна доктрина розвитку освіти», «Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ ст.)», «Концепція Державної цільової програми підтримки та розвитку

читання на період 2015 р.»», «Концепція виховання студентів РДГУ» [9].

У культурно-просвітницькій роботі, наукова бібліотека використовує як випробувані часом, так і впроваджує нові підходи, напрямки та форми культурно-просвітницької роботи, а саме: круглі столи, читацькі конференції за книгами, науково-практичні читацькі (студентські) конференції, вечори-зустрічі, літературно-тематичні вечори, презентації книг, усні журнали, тематичні бібліографічні огляди, бесіди. Але, разом з тим, ми також враховуємо специфіку підготовки майбутніх фахівців у РДГУ, де готуються педагогічні кадри, для галузей освіти, культури, мистецтва, які саме за своїм фахом і родом майбутньої діяльності мають досконало володіти професійними навичками, теорією і методикою виховання, практичними вміннями у здійсненні виховного процесу. Тому бібліотека університету в організаційну структуру своєї культурно-просвітницької роботи включає цикли заходів, які спрямовані на виховання студентів як у процесі навчання, так і в позааудиторний час:

- «Здобуваємо вищу освіту: вивчаємо навчальні дисципліни, розглядаємо теми»;

- «Перші кроки у ВНЗ» (Тобі першокурснику);

- «Предметний тиждень» (Вам, філологи);

- «Ювілеї, пам'ятні дати»;

- «Історичні студії та краєзнавчі хроніки»;

- «Є в книгах незмірна глибина»;

- «Культурно-мистецька спадщина».

Головне підґрунтя цих заходів – розкриття інформаційних ресурсів. Студенти, викладачі, аспіранти мають можливість ознайомитися з літературою, підвищити свій рівень інформаційної культури.

Бібліотека є не тільки інформаційним, а й виховним центром. Вона формує світогляд студента, його художній смак, культуру, різнобічні інтереси. У формуванні майбутнього вчителя особливу увагу бібліотека зосереджує на професійному та трудовому вихованні студентів, оскільки саме процес навчання є основним видом трудової діяльності студентів в університеті. Бібліотека сприяє, в першу чергу тим, що організовує і проводить культурно-просвітницькі заходи, які спрямовані на розширення і поглиблення знань відповідно до завдань навчального процесу, участі студентів у наукових гуртках, виконанні програм виробничої практики. І серед них такі, як: «День першокурсника» (Майбутнім біологам та екологам), «Освіта – професія» (Майбутньому психологу). Традиційно бібліотека проводить

і «Дні факультету». Зокрема, було організовано для студентів історико-соціологічного і психолого-природничого факультетів, а для майбутніх культурологів бібліотека підготувала таку форму як «Година цікавих повідомлень» (Виховання як складова цілісного педагогічного процесу). Майбутнім філологам був проведений «Предметний тиждень» (Вам, філологи). Бібліотека розробила цикл заходів, серед яких тематичні виставки:

а) Підручники та навчально-методичні посібники з мовознавчих дисциплін;

б) Методика вивчення української мови;

в) Довідкові та енциклопедичні видання з української мови.

Проводилася бесіда такої тематики: «У пошуках гармонії життя» (Психологія сім'ї) та бібліографічний огляд на допомогу навчанню: «Виховна місія навчальних закладів: базовий рівень». З бібліографічними оглядами щороку бібліотеку запрошують на засідання наукового товариства «Афіна», який діє на кафедрі культурології [1].

Студентам-практикантам, зокрема студентам ДКМ, які проходять виробничу практику на базі наукової бібліотеки РДГУ, надається необхідна методична та інформаційна допомога [1].

На допомогу національному, патріотичному, громадянському та правовому вихованню студентської молоді, реалізації Указів Президента, розпоряджень Кабінету Міністрів України та доручень Рівненської облдержадміністрації щодо відзначення державних історичних та інших пам'ятних дат, бібліотека університету провела культурно-просвітницькі заходи: цикл виставок «Календар знаменних і пам'ятних дат», «З вічною думкою про єдність на своїй землі» (день Соборності України), «Крути – символ національної честі» (День пам'яті Героїв Крут); усний журнал «Пам'ятаємо Чорнобильський квітень» (До 25-ї річниці аварії на ЧАЕС), а також бібліографічний огляд до 145-річчя від дня народження М. Грушевського «Будівничий нації».

Є така дата в новітній історії України – подія, яку можна назвати найважливішою, – 24 серпня 1991 року. Серед заходів, проведених науковою бібліотекою, була виставка «Розбудова незалежної України: проблема консолідації і суспільства».

Найдорожчі цінності українського народу – мова, жінка, мати, родина, пісня. У своїй роботі ми постійно зверталися до цих тем і свят. Були оформлені книжково-ілюстративні виставки «Слов'янське слово і культура в контексті світового розвитку» (До дня слов'янської писемності і культури), «Рясна галузка древа поетичного» (Всесвітній

день поезії), «Життя духовного основа» (До Міжнародного дня рідної мови). Із зацікавленням читачі знайомилися з ілюстративно-книжковою виставкою «Жінка – одвічна загадка природи» (Міжнародний жіночий день).

Загальновідомо, що без обізнаності з культурною спадщиною минулого не можна пізнати корені національної культури, підвищувати духовність суспільства [6]. Українознавство – це один із шляхів повернення народу його істинної культури у повному обсязі. З цією метою було проведено бібліографічний огляд літератури «Із вуст народу» (Український фольклор), який знайомить з побутом українців, народним одягом, сімейно-родинними стосунками, обрядами та звичаями, усною народною творчістю, святами, ремеслами.

Оволодіння основами знань про мистецтво та художнє життя в цілому – необхідний компонент становлення загальної і професійної культури фахівця будь-якого профілю, первісна основа обличчя інтелігентної людини. Розбудити інтерес студентів до живопису, музики, театру – таке завдання ставлять перед собою працівники бібліотеки. Були ефективними наочні і усні форми роботи: виставка «Культура та її основні цінності», огляд літератури «Національно-культурна спадщина» (Живопис. Архітектура), «Країна ця насправді таємнича» (Визначні місця України).

Релігія є складним соціально-духовним утворенням, феноменом культурно-історичного прогресу людства. Вона пропонує людям певне пояснення виникнення світу, суспільства, людини. А з рештою всього живого і неживого. Все це знайшло своє відображення у проведенні такого заходу, як інформаційно-бібліографічний огляд «Рецепція Біблії» у світовій та українській літературі».

Передача знань про природу через книгу, акцентування уваги на проблемах екологічного розкриття естетичної цінності природи, екологічна просвіта, пропаганда здорового способу життя – один з важливих напрямків роботи бібліотеки. «Здоров'я людини – як ціннісна основа майбутнього (Валеологія), «Ключі від здоров'я» (Всесвітній день здоров'я), «Наша планета Земля» (Всесвітній день Матері-Землі) – всіма цими заходами ми прагнемо привернути увагу студентів до проблем формування гармонійних стосунків між людиною і природою, вироблення вмінь та навичок дотримання здорового способу життя та фізичного зміцнення здоров'я.

Історія нашого міста Рівне – невід'ємна частина історії країни. З метою пропаганди краєзнавчих документів, виховання та любові до рідного краю працівниками було організовано книжково-ілюстративну

виставку «Край, де я живу» (Історія Рівненщини) та бібліографічний огляд літератури «Поліська земля: хроніка, джерела, постаті».

Зокрема, до Дня визволення міста від фашистських загарбників була представлена експозиція: «Ми цій пам'яті вірні». Увагу читачів привернула яскравим, багатим, ілюстративним матеріалом виставка. Бібліотека систематично організовує і проводить цикл заходів під назвою «Цікаві зустрічі». І серед них «Молоді поетеси Рівненщини (Імена нових талантів)», зустріч з поетесою Ольгою Заїкою, випускницею РДГУ. Провели бібліографічні огляди літератури «Широкий світ малої Батьківщини» (Історія населених пунктів Рівненщини), «Вони пишуть для дітей» (Письменники Рівненщини дітям). Але головне завдання у своїй красназвчій культурно-просвітницькій діяльності бібліотека вбачає у популяризації та розкритті наукового і творчого доробку викладачів РДГУ, відзначення пам'ятних дат в історії нашого університету. З цією метою бібліотека організовує і проводить різноманітні презентації та прем'єри книг:

- Олени Прищепи «Міста Волині у другій половині 19 ст. – початок 20 ст.»

- Людмили Миколаївни Воробйової «Психолінгвістичний глосарій».

Популярністю користувалися огляди періодичних видань «Це цікаво знати» (Суспільні та природничі журнали), «Що пишуть і читають у 21 ст.» (Огляд літературно-художніх журналів, організованих в читальному залі періодичних видань). Була представлена експозиція, що поновлювалася цікавими статтями із журналів, новими художніми творами із часописів, які отримує бібліотека. Особливою увагою користувалися статті із педагогічних журналів, видань про комп'ютерні технології. Ефективність виставки підтвердили активні звернення користувачів до періодичних видань.

Визначною подією в культурному житті нашого університету було відзначення 100-річчя від дня народження видатного педагога Б. Н. Мітюрова. Бібліотека підготувала тематичний перегляд про його життя, діяльність та педагогічні погляди («Б. Н. Мітюрів: науковець і педагог»).

До вечора пам'яті професора університету К. Ф. Шульжука, який протягом 39 років очолював кафедру української мови, бібліотека підготувала перегляд творчого доробку педагога. Зібрані майже всі науково-методичні праці, книги, статті в періодичних виданнях, відгуки про славного педагога, внесок якого посідає значне місце в розвитку педагогічної науки.

Нинішньому студентові, який відчув усю привабливість доступу до ресурсів Інтернету, сьогодні замало звичних для нього пропозицій використання інформаційних і культурних ресурсів, які пропонуються у книгозбірнях з традиційно організованим бібліотечним середовищем. Колектив бібліотеки працює у напрямку вдосконалення інтелектуально-культурного простору книгозбірні на основі впровадження інноваційних форм і методів бібліотечної роботи та новітніх інформаційних технологій [7]. Працюючи в контексті сучасної концепції культурологічної освіти, яка передбачає широке використання бібліотеки для реалізації принципу гуманізації освіти, ми спрямовуємо свої зусилля на те, щоб книга стала постійним супутником молодого людини, її другом і порадиником. Багато уваги приділяється вивченню запитів користувачів. Тому проводиться моніторингове опитування, анкетування відвідувачів. Триває постійний пошук ефективних форм діяльності, які б відповідали очікуванням читачів, несли пізнавальну інформацію, були б емоційними, цікавими.

Але найефективнішою формою роботи в цьому напрямку були і є книжкові виставки та відкриті перегляди найрізноманітнішої тематики. Виставкам властива системність, точність, оптимальність передачі виставкового матеріалу та популяризація. Ефективність наших книжкових експозицій можна підтвердити статистичними показниками видачі літератури з виставок.

Ми постійно працюємо над тим, щоб бібліотека була одним з провідних центрів культурного громадського та творчого життя університету. Бібліотека своєчасно відгукується на важливі процеси в економічному, соціально-політичному житті країни, використовуючи усі форми бібліотечної роботи. Основою організації культурно-освітніх заходів були єдність і взаємозв'язок всіх напрямів виховання студентської молоді. Виходячи з основних завдань університетської бібліотеки, культурно-просвітницька діяльність була спрямована на максимальне задоволення інформаційних потреб користувачів, на допомогу навчально-виховному процесу, виховання інтелектуальних, фізичних, моральних, естетичних якостей особистості студентської молоді, педагогічної майстерності майбутніх педагогів. Для цього використовувалися різноманітні форми і методи інформування та популяризації літератури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бібліотека вищого навчального закладу в контексті сучасності : (зб. матеріалів наук.-практ. конф., 28 серп. 2008 р.) / РДГУ,

Наук. б-ка, Каф. бібліотекознавства і бібліографії ; [ред.: С. Н. Грипич, Г. П. Семенюк ; відп. за вип. С. Н. Грипич]. – Рівне : [РДГУ], 2008. – 61 с.

2. Грабар Н. Культура дозвілля студентської молоді у бібліотеках вищих навчальних закладів / Н. Грабар // Вісн. Кн. палати. – 2007. – № 7. – С. 16-18.

3. Захарова Н. Культурно-просвітницька діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: історія становлення і розвитку (1918-1964) / Н. Захарова // Бібл. вісн. – 2007. – № 3. – С. 20-27, 28-30.

4. Захарова Н. Культурно-просвітницька функція національної бібліотеки в умовах державотворення : (з досвіду Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського) / Н. Захарова // Бібл. вісн. – 2010. – № 4. – С. 49-54.

5. Захарова Н. Б. Культурно-просвітницька діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1918-2008) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 27.00.03 – книгозн., бібліотекозн., бібліографозн. / Н. Б. Захарова ; НАН України, НБУ ім. В. І. Вернадського. – К. : [б. в.], 2010. – 19 с.

6. Шилюк О. Діяльність вузівської бібліотеки в умовах інформатизації суспільства / О. Шилюк // Вищ. шк. – 2008. – № 5. – С. 52-55.

7. Шкира О. Бібліотека університету і реалії часу / О. Шкира // Вищ. шк. – 2007. – № 3. – С. 80-84.

8. Шрайберг Я. Роль бібліотек у забезпеченні доступу до інформації та знань в інформаційному віці / Я. Шрайберг // Вищ. шк. – 2007. – № 3. – С. 65-79.

9. Шульга О. Посилення культурно-просвітницької та виховної функції бібліотек / О. Шульга // Вищ. освіта України. – 2008. – № 1. – С. 64-71.

УДК 027.7 (477+100)

І.А.ЦИМБАЛЮК

*бібліотекар I категорії
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

БІБЛІОТЕКИ ВНЗ УКРАЇНИ І ЗАРУБІЖЖЯ: СПІЛЬНІСТЬ І СВОЄРІДНІСТЬ

Резюме. У статті висвітлені бібліотечні та інформаційні технології вітчизняних та зарубіжних бібліотек ВНЗ щодо формування фондів, обслуговування користувачів, впровадження та використання новітніх комп'ютерних технологій.

Ключові слова: університетські бібліотеки, відкритий доступ, Інтернет-технології, корпоративні об'єднання.

Україна належить до молодих демократичних держав, які часто використовують передовий досвід розвинутих країн у різних галузях та напрямках суспільної діяльності, в тому числі і в бібліотечній справі. Бібліотека ВНЗ – це центр повноцінного науково-інформаційного забезпечення вітчизняної науки, освіти і практики, а інформація в сучасному суспільстві; це важливий продукт соціальної діяльності, ефективність використання якого – одне з головних передумов розвитку вітчизняної освіти в контексті європейського освітянського простору.

Так що ж спільного і що відмінного є в бібліотеках вітчизняних ВНЗ та в бібліотеках зарубіжних?

Чим, наприклад, приваблює бібліотека Північної Кароліни, яка є типовим зразком університетської бібліотеки? Її архітектурне планування передбачає відкриті для вільного доступу книжкові фонди, які розміщені на різних поверхах без будь-яких перегородок і окремих кімнат, а також відкриті зони для занять. Загальний фонд включає крім книг, урядові документи, рукописи, мікроформи, аудіовізуальні матеріали, карти, фотографії і тисячі назв електронних ресурсів.

Де б студент не «приземлився», він має вільний доступ до Інтернету. Всі місця обладнані розетками для підключення до мережі, а спеціально обладнаний медіацентр забезпечує можливість переглянути

відеокасети і DVD, прослухати компакт диски і аудіо касети. Медіа-матеріали при необхідності видаються додому.

У бібліотеках ВНЗ Данії, Німеччини, Польщі користувач може самостійно без допомоги бібліотекаря взяти книгу та повернути її скориставшись допомогою спеціальної машини, яка автоматично зчитує штрих-код із читацького квитка та спеціального чіпа із фіксованою інформацією, який встановлюється при обробці документу. Для цього бібліотекам довелося штрих-кодувати всі фонди та створити базу даних ідентифікації читачів (кожен має свій код). І бібліотеки України теж активно впроваджують цей досвід в свою роботу, але за відсутністю матеріальної бази не так швидко, як хотілось би.

У Німеччині, окрім автоматів для запису та повернення матеріалів, в бібліотеках встановлено устаткування автоматизованого сортування книг, повернених читачами. За допомогою транспортеру книги, завдяки технологіям високих частот знаходяться на візочках тих відділів, звідки вони були взяті.

Бібліотеки Європи працюють зі своїми користувачами також через мережеві технології: повідомляють по e-mail або SMS про нові надходження книг певної тематики, про необхідність повернення літератури або сплати штрафу. Але все це можливо лише за достатнього фінансування та законодавчої бази, яка в Європі розвинута краще, ніж у нас.

Дуже цікавим є досвід комплектування фондів бібліотек ВНЗ США. В університетських бібліотеках США саме викладач, а не бібліотекар формує фонд, саме він вирішує, які підручники будуть включені як основні, а які для додаткового читання. Фонд комплектується і оновлюється за заявками викладачів кожного семестру.

В ряді ВНЗ викладачі самі готують і віддають у користування в бібліотечні фонди необхідну кількість ксерокопій матеріалів свого курсу. Конкретні документи можуть зберігатися у формі відеокасет, DVD, CD-ROM і т. п. стільки часу, скільки вважає за потрібне викладач.

Але не всі автори наукових матеріалів згодні виставляти свої роботи у відкритий доступ, мотивуючи це тим, що деякі користувачі копіюють їх матеріали, видаючи за свої, займаються плагіатом.

Ось як вирішила цю проблему бібліотека університету Сітон Холл, що в Америці.

На сторінках сайту бібліотеки викладений весь спектр навчальних матеріалів: електронні підручники, методичні видання,

статті, лекції, розробки викладачів університету і т. д., але вони захищені спеціальним паролем. Тому доступ до них мають лише ті студенти, які на даний момент є слухачами певного курсу.

Така форма організації роботи з електронними ресурсами дає змогу не порушувати норм авторського права; відстежувати користування інформаційними матеріалами.

Вважаємо, що цей досвід буде доречно застосувати в роботі нашої бібліотеки, що безперечно покращить її імідж як гаранта авторського права.

Сьогодні бібліотеки Європи і США є сучасними освітніми і культурними центрами, які створюють комфортні умови для навчання, спілкування і відпочинку. Досягається це шляхом відкритого доступу до газет, журналів, книг, баз даних та інших електронних інформаційних ресурсів. На жаль, в більшості бібліотек ВНЗ України доступ до фондів закритий. Бібліотеки не мають відповідних приміщень і достатнього персоналу, щоб це здійснити.

Зате всевітня мережа Інтернет надає можливість науковцям зробити результати їхніх досліджень доступними всім, всюди і повсякчас. Таку можливість називають відкритим доступом (Open Access).

Науковець може (це просто необхідно) розмістити примірник своєї статті в архіві чи репозитарії відкритого доступу – так називаються цифрові колекції наукових статей, які поповнюють самі автори. Модель відкритого доступу видається найкращою в системі організації вітчизняних наукових інформаційних ресурсів, зокрема університетських публікацій. Провідні університетські бібліотеки України цю модель відкритого доступу вже використовують у своїй роботі.

Безумовно сьогодні ключовою проблемою розвитку бібліотечної справи не тільки в Україні, а й у всьому світі є зміна традиційних бібліотечних функцій та появи нових, які обумовлюють провідну роль бібліотек ВНЗ в інформаційному суспільстві – роль виробника електронних ресурсів та інформаційного посередника і навігатора в інформаційному просторі.

В епоху інформаційного суспільства рівень необхідного бібліотечного сервісу виходить за межі окремої бібліотеки.

Аналіз досвіду роботи університетських бібліотек Росії, США, Великобританії, Франції показав, що тільки об'єднання зусиль і створення добровільної корпоративної системи надасть користувачам абсолютно нові сервісні можливості оперативного доступу до наукових та освітніх інформаційних ресурсів.

Взаємодія університетських бібліотек дасть змогу створити:

- зведений електронний каталог бібліотек-учасниць з можливістю здійснення пошуку в ньому;
- спільну каталогізацію літератури;
- зведену електронну повнотекстову базу даних публікацій вищих навчальних закладів;
- корпоративну службу МБА та електронну доставку документів.

Не можна сказати, що бібліотеки ВНЗ України мають якісь інші прагнення. Відмінність лише в тому, що у вітчизняній бібліотечній справі і в бібліотеках ВНЗ зокрема, склалася тенденція діюча, в певній мірі і до сьогодні, це виконання всіх бібліотечно-бібліографічних робіт власними силами. Це стосується класифікації книг, створення бібліографічного опису, створення електронного каталогу.

А бібліотеки ВНЗ США, наприклад, ще на першому етапі автоматизованої каталогізації бібліотек (70-ті роки XX ст.) об'єднали свої зусилля у створенні ЕК і почали обмінюватися даними в корпоративних бібліотечних мережах.

У нас же в Україні процес введення записів до ЕК значна частина бібліотек здійснює самостійно, що знижує темпи і якість створення ЕК, веде до дублювання робіт і нерационального використання коштів.

І ще одне дуже важливе питання.

З появою комп'ютерних технологій, на яких базуються нині всі бібліотечні процеси – від комплектування і каталогізації до пошуку інформації, мовою програмного забезпечення, мовою міжнародних бібліотечних документів і стандартів є переважно англійська, що також уповільнює процеси обміну інформацією.

З метою впорядкування термінологічного процесу, а також досягнення фахового порозуміння та активного обміну ідеями з колегами зарубіжних бібліотек, при цьому не руйнуючи культурну спадщину і розвиваючи власну мову в Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського був підготовлений до друку «Англо-український словник бібліотечно-інформаційної термінології».

Зміна в фаховій термінології, методах, формах, засобах роботи бібліотек ВНЗ потребує і нових фахівців бібліотечної справи.

У рекламних оголошеннях про вакансії в зарубіжних бібліотеках вже давно можна зустріти і такі посади, які тісно пов'язані з електронними науками:

- спеціаліст із електронної довідково-бібліографічної служби;

- бібліотекар-спеціаліст із комплектування електронних ресурсів;
- керівник групи електронних ресурсів;
- спеціаліст із ліцензування;
- керівник проектів у галузі електронних ресурсів;
- керівник електронної бібліотеки.

Підсумовуючи, можна сказати, що між бібліотеками України і зарубіжжя є багато спільного, адже вони відтворюють аналогічні процеси, які відбуваються у цій сфері в зарубіжних бібліотечно-інформаційних структурах. Аналізуючи і порівнюючи досягнення науки і практики в усіх процесах функціонування бібліотек, ми маємо можливість не повторювати помилок, а динамічно втілювати найбільш ефективні підходи в практику роботи.

І не дивлячись на труднощі, можна твердо сказати, що бібліотеки ВНЗ України впевнено скорочують відставання в часі і невпинно наближаються до бібліотек Європи і США в питаннях модернізації бібліотечно-інформаційного обслуговування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Городиская Е. В. О библиотеках и профессии библиотекаря в США (по итогам стажировки) / Е. В. Городиская // Библиотековедение. – 2007. – № 5. – С. 97-102.
2. Яременко Т. В. Резервные коллекции в вузовских библиотеках США / Т. В. Яременко // Науч. и техн. б-ки. – 2005. – № 7. – С. 24-37.
3. Збанацька О. Трансформація вербальних інформаційно-пошукових мов в інформаційно-бібліографічній діяльності / О. Збанацька // Бібл. планета. – 2008. – № 4. – С. 9-13.
4. Кислюк Л. Аналіз структури та ступеня впровадження електронних ресурсів і баз даних бібліотек вищих навчальних закладів України / Л. Кислюк // Вісн. Кн. палати. – 2009. – № 3. – С. 28-31.
5. Колесникова Т. О. Етапи інформатизації бібліотек вищої школи України і США: порівняльна характеристика / Т. О. Колесникова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2010. – № 4. – С. 59-66.
6. Петрина Н. Сучасне і майбутнє бібліотек Королівства Данії / Н. Петрина // Бібл. форум України. – 2008. – № 1. – С. 44-47.
7. Фесенко К. Тенденции развития электронных ресурсов и их влияние на читателей и библиотеки: зарубежный опыт / К. Фесенко // Бібл. форум України. – 2010. – № 2. – С. 30-35.

8. Шульга О. Інформатизація бібліотечної справи: суспільна потреба та етапи становлення / О. Шульга // Вищ. освіта України. – 2007. – № 3. – С. 75-80.

Зміст

1. Гринич С. Н. РОЛЬ БІБЛІОТЕК ВНЗ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ПІДТРИМЦІ ОСВІТИ ТА НАУКИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	3
2. Ковальчук Л. В. ІНФОРМАЦІЙНІ ЦЕНТРИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ: КОРИСТУВАЧІ, РЕСУРСИ, ПОСЛУГИ.....	23
3. Буравкова Л. М. НАУКОВО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ДОПОМОГУ РОЗКРИТТЮ ІНФОРМАЦІЙНОГО РЕСУРСУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ.....	33
4. Семенюк Г. П. НАУКОВА ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК ВНЗ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	43
5. Крива А. В., Перелигіна В. Є. ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	50
6. Корнійчук. М. В. ІНСТИТУЦІЙНИЙ РЕПОЗИТАРІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ» – НОВА МОДЕЛЬ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	60
7. Трачук Л. Ф. БІБЛІОТЕЧНИЙ БЛОГ ЯК ПЛАТФОРМА СПІЛКУВАННЯ БІБЛІОТЕКАРІВ І КОРИСТУВАЧІВ.....	78

8. Цицюра Є. І. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ САРНЕНСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ РДГУ НА ДОПОМОГУ НАВЧАЛЬНО–ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСУ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	82
9. Поліщук С. М. ОСОБЛИВОСТІ БІБЛІОТЕЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В БІБЛІОТЕКАХ ВНЗ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ БІБЛІОТЕЧНОГО ПРАЦІВНИКА ЯК СКЛАДОВА ІМІДЖУ БІБЛІОТЕКИ.....	88
10. Гаврилюк І. А. WEB-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	94
11. Коломієць Н. Б., Печончик Б. С. ЕЛЕКТРОННИЙ ТА ТРАДИЦІЙНИЙ КАТАЛОГИ БІБЛІОТЕКИ ВНЗ: ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	99
12. Пізюта В. Г. ФОНД РІДКІСНИХ І ЦІННИХ ВИДАНЬ ЯК ОБ’ЄКТ КНИГОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	104
13. Лешкевич Г. Д. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОКУМЕНТНИХ РЕСУРСІВ У НАУКОВОМУ ТА НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ РДГУ.....	110
14. Мельничук Г. П. КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬО- ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ.....	115

15. Цимбалюк І. А. БІБЛІОТЕКИ ВНЗ УКРАЇНИ І ЗАРУБІЖЖЯ: СПІЛЬНІСТЬ І СВОЄРІДНІСТЬ.....	122
--	------------

Збірник матеріалів
V-ї науково-практичної конференції

РОЛЬ БІБЛІОТЕК ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ПІДТРИМЦІ ОСВІТИ ТА НАУКИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Відповідальний за випуск:

С. Н. Грипич – доцент,
директор наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету

Укладачі:

С. Н. Грипич – доцент, директор
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Г. П. Семенюк – заступник
директора наукової
бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного
університету

Технічний редактор:

Л. С. Кушка – провідний
бібліотекар наукової
бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного
університету

Комп'ютерна верстка:

Д. М. Мосурець – зав. сектором
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

Формат 60*84 1/16
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Тираж 100 прим.
Наукова бібліотека РДГУ